

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ & ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ

**Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών στη Διοίκηση και τον
Χρηματοοικονομικό Σχεδιασμό για στελέχη του Δημοσίου και
Ιδιωτικού Τομέα**

Executive MBA in Financial Planning

Μεταπτυχιακή Διατριβή

**«Ο ΠΟΕ, η αξιολόγηση της προσφοράς και η συμβολή του πλησιάζοντας τα 30
χρόνια από την ίδρυσή του»**

Κωνσταντίνος Μπραζιώτης

Επιβλέπων Καθηγητής: Οδυσσέας Σπηλιόπουλος

Διατριβή υποβληθείσα στο Τμήμα Λογιστικής & Χρηματοοικονομικής του Πανεπιστημίου
Πελοποννήσου. Η παρούσα διατριβή αποτελεί μέρος των απαιτήσεων για την απόκτηση του
Μεταπτυχιακού Διπλώματος στη Διοίκηση και τον Χρηματοοικονομικό Σχεδιασμό για στελέχη του
Δημοσίου και Ιδιωτικού Τομέα

Καλαμάτα, Φεβρουάριος, 2024

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ & ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ

**Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών στη Διοίκηση και τον
Χρηματοοικονομικό Σχεδιασμό για στελέχη του Δημοσίου και
Ιδιωτικού Τομέα**

Executive MBA in Financial Planning

Τριμελής Εξεταστική Επιτροπή

Οδυσσέας Σπηλιόπουλος

**Αναπληρωτής Καθηγητής, Τμήμα Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής,
Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου**

Βασίλης Μπαμπαλός

**Αναπληρωτής Καθηγητής, Τμήμα Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής,
Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου**

Σωτήριος Νικολόπουλος

**Επίκουρος Καθηγητής, Τμήμα Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής,
Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου**

UNIVERSITY OF PELOPONNESE
DEPARTMENT OF ACCOUNTING & FINANCE

**Postgraduate Master Program in Management and Financial Planning
for executives of the Public and Private Sector**

Executive MBA in Financial Planning

Master Thesis

**"The WTO, the evaluation of the offer and its contribution approaching 30 years
since its establishment"**

Konstantinos Braziotis

Supervising Professor: Odysseas Spiliopoulos

Thesis submitted to the Department of Accounting & Finance of the University of Peloponnese. This dissertation is part of the requirements for obtaining the Master's Degree in Management and Financial Planning for executives of the Public and Private Sector

Kalamata, February, 2024

UNIVERSITY OF PELOPONNESE
DEPARTMENT OF ACCOUNTING & FINANCE

**Postgraduate Master Program in Management and Financial Planning
for executives of the Public and Private Sector**

Executive MBA in Financial Planning

Thesis Committee

Odysseas Spiliopoulos

**Associate Professor, Department of Accounting and Finance,
University of Peloponnese**

Vassilis Babalos

**Associate Professor, Department of Accounting and Finance,
University of Peloponnese**

Sotirios Nikolopoulos

**Assistant Professor, Department of Accounting and Finance,
University of Peloponnese**

Ο Κωνσταντίνος Μπραζιώτης δηλώνω υπεύθυνα ότι:

- 1)** Είμαι ο κάτοχος των πνευματικών δικαιωμάτων της πρωτότυπης αυτής εργασίας και από όσο γνωρίζω η εργασία μου δε συκοφαντεί πρόσωπα, ούτε προσβάλλει τα πνευματικά δικαιώματα τρίτων.

- 2)** Αποδέχομαι ότι το Τμήμα Λογιστικής & Χρηματοοικονομικής μπορεί, χωρίς να αλλάξει το περιεχόμενο της εργασίας μου, να τη διαθέσει σε ηλεκτρονική μορφή μέσα από τη ψηφιακή Βιβλιοθήκη του Ιδρύματος, να την αντιγράψει σε οποιοδήποτε μέσο ή/και σε οποιοδήποτε μορφότυπο καθώς και να κρατά περισσότερα από ένα αντίγραφα για λόγους συντήρησης και ασφάλειας.

ΑΦΙΕΡΩΣΗ

Αυτή η εργασία είναι αφιερωμένη στην οικογένεια μου, σε όσους όλους με στηρίζανε κατά την διάρκεια των σπουδών μου, αλλά και σε όσους φίλους απέκτησα οι οποίοι συνέβαλαν στην ολοκλήρωση του μεταπτυχιακού.

«Μέτρον Ἄριστον»

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Η ολοκλήρωση της μεταπτυχιακής αυτής εργασίας αποτελεί το τελευταίο στάδιο της διετούς φοίτησής μου στο Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου. Αν και πρόκειται για ατομική εργασία δεν μπορώ να μην σταθώ στην απεριόριστη στήριξη που είχα σε όλη την διάρκεια των σπουδών μου από τους ανθρώπους γύρω μου, για τους οποίους νιώθω την βαθιά ανάγκη να ευχαριστήσω.

Καταρχάς θα ήθελα να ευχαριστήσω τον επιβλέποντα καθηγητή Κ. Οδυσσέα Σπηλιόπουλο Αναπληρωτή Καθηγητή στο Τμήμα Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου. Χωρίς την πολύτιμη υποστήριξη του θα ήταν αδύνατη η εκπόνηση αυτής της εργασίας.

Χρωστάω επίσης ένα μεγάλο ευχαριστώ στους συμφοιτητές/τριές μου και πιο συγκεκριμένα στην παρέα που δημιουργήσαμε, οι οποίοι/ες υπήρξαν συνοδοιπόροι σε όλο αυτό το όμορφο ταξίδι. Τους/τις ευχαριστώ θερμά που μου δείχνανε ότι ακόμη υπάρχουν άνθρωποι με ήθος και φιλότιμο, αλλά και για όλες τις όμορφες στιγμές που περάσαμε μαζί. Θα μου μείνουν πραγματικά αξέχαστες!

Τέλος, θα ήθελα να ευχαριστήσω όλα τα μέλη της οικογένειάς μου, οι οποίοι υπήρξαν πάντα ένα ανεκτίμητο στήριγμα για μένα. Είναι πάντα δίπλα μου, καθοδηγώντας με σιωπηλά και διακριτικά, με απόλυτη εμπιστοσύνη για τις επιλογές και τα βήματά μου και γι' αυτό τους χρωστάω ένα μεγάλο εγκάρδιο ευχαριστώ για όλα!

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

<u>ΠΕΡΙΛΗΨΗ</u>	<u>X</u>
<u>ABSTRACT</u>	<u>XI</u>
<u>Εισαγωγή</u>	<u>1</u>
<u>1. ΚΕΦΑΛΑΙΟ. ΔΙΕΘΝΕΣ ΕΜΠΟΡΙΟ ΚΑΙ ΘΕΩΡΙΕΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΟΥ</u>	<u>3</u>
1.1 Διεθνές εμπόριο ιστορική αναδρομή.....	3
1.2 Θεωρία συγκριτικού και απόλυτου πλεονεκτήματος.....	6
<u>2. ΚΕΦΑΛΑΙΟ. Ο ΠΟΕ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΚΑΙ ΣΥΝΕΙΣΦΟΡΑ ΤΟΥ ΣΤΗΝ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ</u>	<u>11</u>
2.1 Ιστορική αναδρομή από τον GATT στον ΠΟΕ (WTO).....	11
2.2 Διαπραγματευτικοί γύροι και υπουργικές διασκέψεις ΠΟΕ.....	14
2.3 Οργάνωση ρόλος σκοπός και διάρθρωση του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου.....	23
2.4 Οργανόγραμμα και σκοπός του ΠΟΕ	25
2.4.1 Προϋπολογισμός- Λειτουργία του ΠΟΕ.....	30
2.4.2 Επισκόπηση της Γενικής Γραμματείας του ΠΟΕ	31
<u>3. ΚΕΦΑΛΑΙΟ. ΓΕΝΙΚΕΣ ΣΥΜΦΩΝΙΕΣ ΚΑΙ ΥΠΟΥΡΓΙΚΟΙ ΣΥΝΟΔΟΙ</u>	<u>32</u>
3.1 Γενική συμφωνία για εμπόριο υπηρεσιών (GATS).	32
3.1.1 Στόχοι και δομή της GATS	34
3.1.2 Υποχρεώσεις για ένα κράτος-μέλος.....	37
3.1.3 Γενικές Υποχρεώσεις στο πλαίσιο της GAT.....	39
3.1.4 Πρόσβαση στην Αγορά και Εθνική Μεταχείριση.....	39
3.1.5 Μηχανισμός επίλυσης διαφορών- Τεχνική βοήθεια.....	40
3.1.6 Προοδευτική απελευθέρωση της αγοράς στο πλαίσιο της GATS και TiSA.....	40
3.2 Γενική συμφωνία για πνευματικά δικαιώματα	42
3.2.1 Ο ρόλος, η λειτουργία και τα χαρακτηριστικά της συμφωνίας.....	44
3.2.2 Τα αποτελέσματα της συμφωνίας.....	46
3.2.3 Οι τάσεις υπέρ και κατά της συμφωνίας.....	47
3.2.4 Μελλοντικές επιδιώξεις	49
3.3 Συμπεράσματα.....	50
<u>4. ΚΕΦΑΛΑΙΟ. ΠΟΕ, ΑΕΙΦΟΡΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ</u> ..	<u>51</u>
4.1 Συνεισφορά του ΠΟΕ στις παγκόσμιες οικονομικές κρίσεις και στην πρόσφατη υγειονομική κρίση.....	51
4.1.1 Συνεισφορά του ΠΟΕ στις παγκόσμιες οικονομικές κρίσεις.....	52
4.1.2 Συνεισφορά του ΠΟΕ κατά την πρόσφατη υγειονομική κρίση.....	54
4.2 Περιβάλλον και ΠΟΕ	58
<u>5. ΚΕΦΑΛΑΙΟ. Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ ΚΑΙ Ο ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΜΠΟΡΙΟΥ</u>	<u>60</u>

5.1	Συμπόρευση του Παγκόσμιος Οργανισμός εμπορίου και της Ευρωπαϊκής Ένωσης.	61
5.2	Σχέσεις και συζητήσεις βελτίωσης του εμπορίου.	63
6.	<u>ΚΕΦΑΛΑΙΟ. ΤΟ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΤΟ 2022-2023 ΚΑΙ ΟΙ ΠΡΟΣΔΟΚΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ.....</u>	<u>65</u>
6.1	Οι πιθανοί κίνδυνοι των συμφωνιών του ΠΟΕ στη λειτουργία του Διεθνούς εμπορίου...	65
6.2	Οι προσδοκίες του πλησιάζοντας τα 30 χρόνια από την ίδρυσή του. Συμπεράσματα.....	67
	<u>ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....</u>	<u>72</u>
	A. ΕΛΛΗΝΟΓΛΩΣΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	72
	B. ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ	72
	Γ. ΕΓΓΡΑΦΑ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ.....	74
	Δ. ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΕΣ ΠΗΓΕΣ	74
	<u>ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.....</u>	<u>77</u>

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα εργασία εξετάζει το ρόλο του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου στο πλαίσιο της εξέλιξης του Διεθνούς Εμπορίου. Η έννοια του διεθνούς εμπορίου αναφέρθηκε πρώτη φορά τον 17ο -18ο αιώνα με τη σχολή των εμποροκρατών. Ο βασικός λόγος στροφής των χωρών προς το διεθνές εμπόριο ήταν μονόδρομος καθώς κανένα κράτος δε θα μπορούσε να ακολουθήσει εσαεί πολιτική αυτόρκειας. Το διεθνές εμπόριο στη διάρκεια του 20-21 αιώνα έχει αναπτυχθεί με εκθετικούς ρυθμούς συνδεδεμένη απόλυτα με την παγκοσμιοποίηση, η οποία ενυπάρχει όχι μόνο στο εμπόριο αλλά και σε ποικίλες εκδηλώσεις της κοινωνίας. Σημαντικός είναι σε όλο αυτό το διακύβευμα, ο προεξέχον ρόλος του ΠΟΕ που συνέβαλε στην ανάπτυξη του διεθνούς εμπορίου, δημιουργία κανόνων εξισορρόπησης αδικιών και εξομάλυνσης φάσματος μεταξύ αναπτυγμένων και αναπτυσσομένων χωρών, καθώς λειτουργεί και θα συνεχίσει να είναι ενεργός, ως δεσμός εμπορικών διαπραγματεύσεων αλλά και σαν μηχανισμός επίλυσης διαφορών. Στα 30 χρόνια από την ίδρυσή του διετέλεσε και συνεχίζει να διαδραματίζει εξέχοντα και καθοριστικό ρόλο στην εξέλιξη του εμπορίου θεσπίζοντας κανονισμούς και συνθήκες συμφωνημένες από όλα τα μέλη-κράτη που συμμετέχουν σε αυτόν που αποτελούν σχεδόν το 90% της παγκόσμιας οικονομίας.

Λέξεις-κλειδιά: διεθνές εμπόριο, παγκοσμιοποίηση, Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου.

ABSTRACT

This paper examines the role of the World Trade Organization in the context of the evolution of international trade. The concept of international trade was first mentioned in the 17th-18th century with the school of merchant states. The main reason for countries turning to international trade was one way as no state could pursue a policy of self-sufficiency for long. International trade during the 20-21 century has grown exponentially and is closely linked to globalisation, which is inherent not only in trade but also in various manifestations of society. Significant in all these stakes is the prominent role of the WTO which has contributed to the development of international trade, creation of rules to balance injustices and smoothing the spectrum between developed and developing countries, as it has been and will continue to be active, both as a trade negotiation link and as a dispute settlement mechanism. In the 30 years since its inception, it has played and continues to play a prominent and decisive role in the evolution of trade by establishing regulations and treaties agreed by all participating Member States, which account for almost 90% of the world economy.

Keywords: international trade, globalization, World Trade Organization

Εισαγωγή

Στα πλαίσια της ύπαρξης και λειτουργίας του ΠΟΕ και της εν γένει λειτουργίας του παραθέτουμε τα ακόλουθα ώστε να αναδείξουμε την παρουσία του στο διεθνές στερέωμα και την σημασία του για το παγκόσμιο εμπόριο και την προστασία του.

Η έννοια του διεθνούς εμπορίου έχει εξελιχθεί σε σημαντικό βαθμό τόσο σε θεωρητικό όσο και σε θεσμικό επίπεδο μέσω των διακρατικών αλλά και των πολυμερών διαπραγματεύσεων. Ο βασικός λόγος του διεθνούς εμπορίου είναι το γεγονός ότι τα κράτη και κατ' επέκταση οι επιχειρήσεις δε θα μπορούσαν εσαεί να έχουν μια πολιτική αυτάρκειας σε ένα και μόνο γεωγραφικό χώρο. Δεσπόζουσας σημασία είναι το γεγονός ότι παραμένει ακόμη και τώρα πρακτικά αδύνατο κάθε κράτος μόνο του, να παράξει όλα τα απαιτούμενα για την σημερινή κοινωνία αγαθά.

Το διεθνές εμπόριο κατά τη διάρκεια κυρίως του προηγούμενου αλλά και του τελευταίου αιώνα έχει γνωρίσει αλματώδη ανάπτυξη και έχει συνδεθεί στενά με την έννοια της παγκοσμιοποίησης και την δημιουργία οργανισμών όπως ο ΠΟΕ.

Στο πρώτο κεφάλαιο του παρόντος πονήματος θα εξεταστεί ιστορικό και θεωρητικό υπόβαθρο του διεθνούς εμπορίου. Συγκεκριμένα, αναφερόμαστε στην ιστορική αναδρομή του εμπορίου και στην εξέλιξή του, στις έννοιες του απόλυτου και του συγκριτικού πλεονεκτήματος, καθώς και στους όρους εμπορίου του συγκριτικού πλεονεκτήματος με τους αντίστοιχους εκπροσώπους.

Στο δεύτερο κεφάλαιο της εργασίας αναφερόμαστε στην ιστορική αναδρομή από τον GATT στον ΠΟΕ (WTO) και στους διαπραγματευτικούς γύρους και υπουργικές διασκέψεις του συντέλεσαν στην δημιουργία του οργανισμού και στην μέχρι στιγμής εξέλιξη του. Στο συγκεκριμένο κεφάλαιο θα παρατεθεί επίσης μια ανάλυση της οργάνωσης του τρόπου λειτουργίας, του ρόλου, του σκοπού καθώς και της διάρθρωσης του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου.

Στο τρίτο κεφάλαιο του τρέχοντος πονήματος εξετάζονται οι γενικές συμφωνίες που αποτελούν τις ακροτελεύτιες λίθους του οργανισμού. Η Γενική Συμφωνία για εμπόριο υπηρεσιών (GATS) και Γενική συμφωνία για πνευματικά δικαιώματα TRIPS. Αναλύονται οι στόχοι και δομή της αυτών, υποχρεώσεις για ένα κράτος-μέλος, ο Μηχανισμός επίλυσης διαφορών και η παρεχόμενη τεχνική βοήθεια, η προοδευτική απελευθέρωση της αγοράς στο πλαίσιο της GATS και TiSA. Τέλος παρουσιάζονται τα αποτελέσματα των συμφωνιών, τα υπέρ και κατά της συμφωνία της TRIPS κλείνοντας παραθέτοντας και ορισμένα συμπεράσματα.

Στο επόμενο κεφάλαιο παρουσιάζεται ο ορισμός αειφόρος οικονομική ανάπτυξη και η ενεργός ρόλος στην προστασία του περιβάλλοντος. Συγκεκριμένα αναλύεται η συνεισφορά του ΠΟΕ στις παγκόσμιες οικονομικές κρίσεις και στην πρόσφατη υγειονομική κρίση.

Στο πέμπτο κεφάλαιο του παρόντος πονήματος, εξετάζεται περαιτέρω και ενδελεχώς η συμπίεση του Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου και της Ευρωπαϊκής Ένωσης δύο αλληλένδετων παραγόντων και οι μεταξύ τους σχέσεις με προτάσεις περί βελτίωσης των παραγόντων του εμπορίου.

Στο τελευταίο κεφάλαιο της εργασίας αυτής παρουσιάζονται οι τυχόν κίνδυνοι που υφίστανται στις υπάρχουσες συμφωνίες του ΠΟΕ και επηρεάζουν τη λειτουργία του Διεθνούς Εμπορίου και τις χώρες που συμμετέχουν σε αυτό στον αντίστοιχο βέβαια βαθμό, οι προσδοκίες του οργανισμού πλησιάζοντας τα τριάντα (30) χρόνια από την ίδρυσή του και παρατίθενται συμπεράσματα της αξιοπρόσεκτης και αποτελεσματικής λειτουργίας του οργανισμού. Σε πρακτικό επίπεδο δηλαδή παρουσιάζεται πως η αλλαγή του διεθνούς οικονομικού περιβάλλοντος οφείλει σε εξέλιξη του οργανισμού και την συμπίεση των κανονισμών και μελλοντικών εξελίξεων του ώστε να εναρμονιστεί με την τεχνολογική εκτίναξη.

1. ΚΕΦΑΛΑΙΟ. ΔΙΕΘΝΕΣ ΕΜΠΟΡΙΟ ΚΑΙ ΘΕΩΡΙΕΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΟΥ

1.1 Διεθνές εμπόριο ιστορική αναδρομή.

Το διεθνές εμπόριο υπήρχε από την αρχαιότητα, με ανταλλαγή αγαθών και υπηρεσιών και άλλων μέσων συναλλαγής. Με τις γνωστές σε εμάς πληροφορίες, το αρχαίο εμπόριο επικεντρώθηκε γύρω από τη Μεσόγειο Θάλασσα, με διαδρομές που περνούσαν από τη Μέση Ανατολή και τη Βόρεια Αφρική. Αποτέλεσε κόμβος ανταλλαγών, διαφορετικών πολιτισμών και πολιτισμών, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που βρέθηκαν στην Αίγυπτο, την Ελλάδα και τη Ρώμη. Διακινούνταν κατά βάση χαλκός, μπαχαρικά, κοσμήματα, υφάσματα, κρασί και προϊόντα σιτηρών. Οι ανταλλαγές προϊόντων χρησιμοποιούνταν ώστε να επιτευχθεί η ανταλλαγή αγαθών χωρίς νόμισμα ή με χρήση οποιουδήποτε άλλο είδος επίσημου συστήματος πληρωμών. Κατά τις εορτές, θρησκευτικές κυρίως, παρέχονταν η ευκαιρία για εμπόρους των όμορων περιοχών να συναντηθούν για να ανταλλάξουν τα εμπορεύματά τους. Το διεθνές εμπόριο αποτέλεσε σημαντική δύναμη στη διαμόρφωση της παγκόσμιας οικονομίας από την αρχή του ανθρώπινου πολιτισμού. Οι αρχαίες αυτοκρατορίες, όπως η Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία και ο Δρόμος του Μεταξιού, αποτελούν έμπρακτες αποδείξεις με τα οποίς το διεθνές εμπόριο υπήρξε σημαντικός παράγοντας για την ανάπτυξη των κοινωνιών αρχικά και μετέπειτα των οικονομιών αυτών. Τα αρχαία εμπορικά δίκτυα επεκτάθηκαν και πέρα από τη Μεσόγειο, με αγαθά για παράδειγμα το μετάξι όπου υπήρχε δίκτυο διανομής από την Κίνα έως την Ευρώπη, δηλαδή ένα δίκτυο εμπορικών δρόμων που συνέδεε την Ανατολική Ασία με τον κόσμο της Μεσογείου κατά τη διάρκεια του 2ου αιώνα π.Χ. έως τον 18ο αιώνα μ.Χ. Ακόμη, το θαλάσσιο εμπόριο διεξαγόταν μέσω πλοίων, προκειμένου να μεταφέρουν αγαθά μεταξύ διαφορετικών περιοχών. Τέλος, οι εμπορικές συντεχνίες εμφανίστηκαν σε διάφορα μέρη της Ευρώπης κατά τη διάρκεια του Μεσαίωνα, ώστε να ρυθμίζουν τις διαδικασίες παραγωγής και να προωθούν δίκαιες τιμές για τους τεχνίτες και τους εμπόρους που πωλούσαν τα εμπορεύματά τους σε όλη αυτή την εποχή. Η περαιτέρω ανάπτυξη του διεθνούς εμπορίου ξεκίνησε μετά τον αποικισμό της αμερικανικής ηπείρου από τις ευρωπαϊκές δυνάμεις. Η εισαγωγή νέων καλλιεργειών, όπως η ζάχαρη και ο καπνός, στην Ευρώπη δημιούργησε νέα ζήτηση για τα νέα αυτά αγαθά και επέτρεψε την ανάπτυξη καινούργιου εμπορικού διαδρόμου. Αποτέλεσμα αυτών ήταν να δημιουργηθούν εμπορικοί δρόμοι μεταξύ της Ευρώπης, της Αφρικής και της Αμερικής. Η απαρχή του παγκόσμιου εμπορίου έχει επίσης εν μέρει διαμορφωθεί από τον αποικισμό των ευρωπαϊκών κρατών που δημιούργησαν νέες αυτοκρατορίες, ώστε να μονοπωλούν στην πρόσβαση σε νέους πόρους και προϊόντα από χώρες που είχαν υπό την δική τους επήρεια.

Επόμενη κατάσταση όταν τον 16ο-17ο αιώνα αναπτύχθηκε ο μερκαντιλισμός, ο οποίος προωθούσε την κυβερνητική ρύθμιση του διεθνούς εμπορίου προκειμένου να προστατεύσει τις

αποικίες των ευρωπαϊκών εθνών, όπως η Ισπανία, η Γαλλία, οι Κάτω Χώρες και η Αγγλία. Ο μερκαντισμός είναι ένα οικονομικό σύστημα, όπου προώθησε την κυβερνητική ρύθμιση του διεθνούς εμπορίου και εργάστηκε για την προστασία των αποικιών των ευρωπαϊκών εθνών, όπως η Ισπανία, η Γαλλία, η Ολλανδία και η Αγγλία. Το σύστημα επικεντρώθηκε στην αύξηση των εξαγωγών με ταυτόχρονη μείωση των εισαγωγών από άλλες χώρες, προκειμένου να διατηρηθεί ένα **θετικό** εμπορικό ισοζύγιο. Ειδικότερα, προωθούσε την ανάπτυξη της τοπικής βιομηχανίας παρέχοντας επιδοτήσεις στους εγχώριους παραγωγούς και θέτοντας δασμούς ή ποσοτώσεις στα ξένα προϊόντα που εισέρχονταν στην αγορά. Επιπλέον, ο μερκαντισμός επεδίωκε την προώθηση του εθνικού πλούτου μέσω της απόκτησης αποθεμάτων χρυσού, ενώ περιόριζε τον ανταγωνισμό μεταξύ των δικών του αποικιών στο πλαίσιο μιας ενιαίας αυτοκρατορίας.

Ο μερκαντισμός είχε μεγάλη επιρροή στη διάρκεια αυτής της περιόδου, ωστόσο αρχίζει να παρακμάζει στα τέλη του 18ου και τον 19ο αιώνα, λόγω της προώθησης του διεθνούς ελεύθερου εμπορίου. Αυτό το νέο κίνημα, σε αντίθεση με τον μερκαντισμό, υποστήριζε τη μείωση ή την άρση των περιορισμών στα αγαθά που εισέρχονταν σε μια χώρα, όπως οι δασμοί, οι ποσοτώσεις ή οι επιδοτήσεις, προκειμένου να προωθηθεί η ευρύτερη οικονομική ανάπτυξη. Επιπλέον, υποστήριζε ότι οι **ανοικτές** αγορές θα οδηγούσαν σε αυξημένο ανταγωνισμό και καλύτερες τιμές για τους καταναλωτές, ενώ παράλληλα θα παρέχονταν ευκαιρίες για τους παραγωγούς στο να εξωτερικεύσουν την πώληση των προϊόντων τους πέραν της μικρής κλειστής οικονομικής κοινότητας τους. Αυτές οι ιδέες άνοιξαν το δρόμο για τη σημερινή παγκόσμια οικονομία, η οποία βασίζεται σε κυρίως στο ανοιχτό διεθνές εμπόριο μεταξύ των εθνών.

Βασικός παράγοντας διετέλεσε το άνοιγμα της διώρυγας του Σουέζ το 1869 εμφανίζοντας μια ανερχόμενη κατάσταση στη ναυσιπλοΐα. Με τις ενδείξεις για την παγκόσμια οικονομία να παρουσιάζονται ήδη από τον 17ο και 18ο αιώνα – π.χ. η εξέλιξη των πλοίων και εν γένει της ναυσιπλοΐας έφερε στο προσκήνιο την άγνωστη Αμερική, την Ασία, την Αφρική και τον περίπλου του Μαγγελάνου (Maddison, 2008). Η ύπαρξη της βιομηχανικής επανάστασης στις απαρχές του 1800 εκτίναξε το εμπόριο, την κίνηση κεφαλαίων, την ανάπτυξη της τεχνολογίας, των επικοινωνιών, την εμφάνιση της μετανάστευσης, ήτοι η "συρρίκνωση" της παγκόσμιας οικονομίας, η οποία είναι αναφέρεται ως "*η πρώτη εποχή της παγκοσμιοποίησης*" (Ikenberry, 2000).

Η εμπορευματοποίηση που ξεκίνησε στην Ευρώπη κατά τη διάρκεια της Βιομηχανικής Επανάστασης, όταν οι νέες εφευρέσεις έκαναν την παραγωγή πιο αποτελεσματική ώστε να αυξηθεί ο παγκόσμιος ανταγωνισμός για την κατοχή πόρων καθώς και τα αγαθά που

παρήχθησαν φθηνότερα από ξένες χώρες σε σχέση με τα εγχώρια ακριβότερα παραγόμενα. Σε κάθε περίπτωση, η επανάσταση αυτή, τον 19^ο αιώνα, ανέπτυξε το διεθνές εμπόριο. Η τεχνολογική πρόοδος, όπως η ατμομηχανή και ο τηλεγράφος, διευκόλυναν την επικοινωνία και το εμπόριο μεταξύ των χωρών παγκοσμίως. Ως αποτέλεσμα, ο όγκος του διεθνούς εμπορίου αυξήθηκε ιδιαίτερα. Επιπλέον, οι ταχύτερες μεταφορές διευκόλυναν τη μετακίνηση των αγαθών σε όλο τον κόσμο με ταχύτερο ρυθμό, χωρίς προηγούμενο. Αυτός ο "θάνατος της απόστασης", για να χρησιμοποιήσουμε τη σύγχρονη μεταφορά του, υπήρξε μια από τις σημαντικότερες δυνάμεις που διαμορφώνουν την παγκόσμια οικονομική ανάπτυξη από τις αρχές του 1800 (Cairncross, 1997).

Βασικότατο ρόλο είχαν τα νομισματικά συστήματα στο παγκόσμιο εμπόριο, επιτρέποντας στα έθνη να χρησιμοποιούν διαφορετικά νομίσματα χωρίς να χρειάζεται να τα ανταλλάσσουν άμεσα. Τέλος σημαντικό χρώμα στο διεθνές εμπόριο έδωσαν, οι δασμοί όπου χρησιμοποιούνται από την αρχαιότητα έως και σήμερα, προκειμένου να προστατεύονται οι εγχώριες βιομηχανίες και παράλληλα να υπάρχουν κρατικά έσοδα από τα εισαγόμενα προϊόντα, βέβαια κάθε φορά ανάλογα με τον τρόπο χρήσης τους.

Ιδιαίτερο επίτευγμα για τον 20^ό αιώνα, όπου παρουσιάστηκαν μετά από διαπραγματεύσεις οι νέες μορφές που συνετέλεσαν στη διαμόρφωση του διεθνούς εμπορίου, ήταν η ανάπτυξη οργανισμών όπως του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου (ΠΟΕ). Ο συγκεκριμένος αυτός ιδρύθηκε για να προωθήσει το ελεύθερο εμπόριο και να ενθαρρύνει τις χώρες να μειώσουν τους εμπορικούς φραγμούς. Ο ΠΟΕ βοήθησε με επιτυχία στη επιλεκτική ύπαρξη δασμών, γεγονός που οδήγησε σε ένα πιο ανοικτό και αποτελεσματικό παγκόσμιο εμπορικό σύστημα. Έτσι τον 21^ο αιώνα εμφανίστηκε αύξηση του όγκου συναλλαγών στο διεθνές εμπορικό στερέωμα. Αυτό οφείλεται στην εμφάνιση ακόμη πιο νέων τεχνολογιών, όπως το διαδίκτυο, οι οποίες διευκόλυναν τις συναλλαγές μεταξύ των χωρών και εκμηδένισαν τις αποστάσεις. Σημαντικό ρόλο έπαιξε, η ανάπτυξη διεθνών εμπορικών συμφωνιών, όπως η Βορειοαμερικανική Συμφωνία Ελεύθερου Εμπορίου και η Δια-Ειρηνική Εταιρική Σχέση, όπου μειώθηκαν οι εμπορικοί φραγμοί και ελευθερώθηκε το εμπόριο. Σήμερα, η τεχνολογία έχει μεταμορφώσει ριζικά το διεθνές εμπόριο, καθιστώντας ευκολότερη από ποτέ τη γρήγορη διακίνηση αγαθών και υπηρεσιών, ενώ παράλληλα μειώνεται σημαντικά το κόστος σε σύγκριση με λίγες μόνο δεκαετίες πριν, λόγω παγκόσμιων συμφωνιών όπως η NAFTA (North American Free Trade Agreement). Η διαπίστωση του Karl Polanyi ότι μια παγκόσμια ελεύθερη αγορά δεν είναι μόνο αδύνατη, αλλά και καταδικασμένη σε αυτοκαταστροφή στην απουσία αποτελεσματικής διεθνούς συνεργασίας φαίνεται σήμερα, όπως και όταν την ανέπτυξε για πρώτη φορά το 1944. (Kindleberger, C. P. (1974).

Παρόλο που τα περιγράμματα μιας παγκόσμιας οικονομίας ήταν ήδη εμφανή τον 17ο και 18ο αιώνα – όπως η πρόοδος στο σχεδιασμό των πλοίων και τη ναυσιπλοΐα που οδήγησε στην ευρωπαϊκή την ανακάλυψη της Αμερικής, το άνοιγμα νέων δρόμων προς την Ασία γύρω από την Αφρική (Maddison, 2008) – τελικά ήταν η άφιξη του βιομηχανικής επανάστασης στις αρχές της δεκαετίας του 1800 που αποτέλεσε το φυτίλι εκτίναξης της μαζική επέκτασης του εμπορίου, της κίνησης κεφαλαίων και της εκροές τεχνολογίας, την αύξηση της μετανάστευσης και της ανάπτυξης των επικοινωνιών, αναφερόμενη ως "η πρώτη εποχή της παγκοσμιοποίησης" (Ikenberry, 2000).

1.2 Θεωρία συγκριτικού και απόλυτου πλεονεκτήματος.

Το *συγκριτικό πλεονέκτημα* είναι μια οικονομική έννοια που αναφέρεται στην ικανότητα μιας χώρας, ενός ατόμου, μιας εταιρείας ή μιας περιοχής να παράγει ένα αγαθό ή μια υπηρεσία με χαμηλότερο κόστος ευκαιρίας από τους εμπορικούς της εταίρους, εξειδικεύουν σε ορισμένα προϊόντα και πώς αυτή η εξειδίκευση μπορεί να ωφελήσει τους καταναλωτές. Εξηγεί γιατί ορισμένες χώρες είναι σε θέση να παράγουν αγαθά με χαμηλότερο κόστος ευκαιρίας από άλλα έθνη και μπορεί να βοηθήσει στην εξήγηση των προτύπων του διεθνούς εμπορίου. Το *απόλυτο πλεονέκτημα* είναι η ικανότητα μιας οντότητας να παράγει περισσότερα αγαθά και υπηρεσίες από μια άλλη χρησιμοποιώντας τους ίδιους πόρους, με αποτέλεσμα μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα και παραγωγικότητα και για τα δύο μέρη που συμμετέχουν στο εμπόριο. Οι έννοιες αυτές χρησιμοποιούνται στη θεωρία του διεθνούς εμπορίου και μπορούν να βοηθήσουν να εξηγηθεί γιατί οι χώρες εξειδικεύονται σε ορισμένα προϊόντα.

Η θεωρία του αναπτυξιακού εμπορίου είναι μια συλλογή οικονομικών θεωριών που αποσκοπούν στην εξήγηση του τρόπου με τον οποίο οι διάφορες χώρες και περιοχές αναπτύσσονται οικονομικά με την πάροδο του χρόνου. Επικεντρώνεται στο ρόλο του διεθνούς εμπορίου, των επενδύσεων και των χρηματοπιστωτικών ροών στην προώθηση της οικονομικής μεγέθυνσης και ανάπτυξης. Οι κύριες ιδέες είναι ότι οι παγκόσμιες αγορές μπορούν να παρέχουν καλύτερη πρόσβαση σε κεφάλαια και πόρους, αυξάνοντας τον ανταγωνισμό που οδηγεί σε πιο αποτελεσματικές μεθόδους παραγωγής, καθώς και άλλα οφέλη, όπως χαμηλότερες τιμές για τους καταναλωτές. Επιπλέον, πιστεύεται ότι η αυξημένη εξειδίκευση εντός των εθνών λόγω του διεθνούς εμπορίου θα δημιουργήσει περαιτέρω κέρδη στην παραγωγικότητα μέσω οικονομικών κλίμακας. Τα κέρδη αυτά μπορούν στη συνέχεια να χρησιμοποιηθούν για τη βελτίωση του βιοτικού επιπέδου ή να επανεπενδυθούν σε περαιτέρω οικονομική ανάπτυξη για το συγκεκριμένο έθνος.

Αυτή η θεωρία έχει μελετηθεί, από τα μέσα του 20ού αιώνα, με τους οικονομολόγους να κάνουν χρήση ώστε να δώσουν εξήγηση στην οικονομική επιτυχία ορισμένων χωρών ή περιοχών. Οι πιο γνωστές θεωρίες είναι η νεοκλασική θεωρία του εμπορίου (ή του ελεύθερου εμπορίου), η οποία υποστηρίζει ότι όλα τα έθνη πρέπει να εξειδικεύονται σε τομείς όπου έχουν συγκριτικό πλεονέκτημα, καθώς και νέες θεωρίες ανάπτυξης όπως η ενδογένεση και ο δομισμός. Αυτά τα νεότερα μοντέλα λαμβάνουν υπόψη μη παραδοσιακούς παράγοντες όπως η πολιτική σταθερότητα, η πρόσβαση σε κεφάλαια, η ποιότητα των υποδομών και το επίπεδο εκπαίδευσης κατά την εξέταση της οικονομικής προόδου. Επιπλέον, πρόσφατες έρευνες διερευνούν τον τρόπο όπου οι αλλαγές στα δημογραφικά στοιχεία δύναται να επηρεάσουν τις διεθνείς οικονομικές ροές, μέσω μεταναστευτικών ροών ή του αυξημένου εργασιακού ανταγωνισμού από τις αναδυόμενες αγορές.

Με την θεωρία του Α. Smith όπως προκύπτει από το έργο του, «Μια Έρευνα στη Φύση και τα Αίτια του Πλούτου των Εθνών» (1776) για το απόλυτο πλεονέκτημα αναφέρει ότι ένα έθνος έχει απόλυτο πλεονέκτημα κόστους έναντι των εμπορικών του εταίρων στην παραγωγή ορισμένων αγαθών και υπηρεσιών. Δηλαδή, ότι η χώρα μπορεί να παράγει τα εν λόγω αγαθά ή υπηρεσίες σε χαμηλότερο κόστος από οποιοδήποτε άλλο έθνος, γεγονός που της επιτρέπει να τα πωλεί στις παγκόσμιες αγορές σε ανταγωνιστικές τιμές, ενώ παράλληλα εξακολουθεί να αποκομίζει κέρδη. Η θεωρία προτείνει ότι τα έθνη θα πρέπει να ειδικεύονται στην παραγωγή και εξαγωγή αυτών που είναι πιο αποδοτικά στην παραγωγή, καθώς αυτό θα βοηθήσει στην αύξηση του πλούτου τους μέσω του διεθνούς εμπορίου, δηλαδή ότι η αυξημένη εξειδίκευση οδηγεί σε χαμηλότερο κόστος για ένα έθνος, επιτρέποντάς του να αυξήσει τον πλούτο του μέσω του παγκόσμιου εμπορίου πουλώντας προϊόντα σε ανταγωνιστικές τιμές στο εξωτερικό. Η έννοια του απόλυτου πλεονεκτήματος παραμένει βασικός παράγοντας για τον προσδιορισμό των εθνών που επωφελούνται περισσότερο από τις συμφωνίες ελεύθερου εμπορίου και άλλες μορφές διεθνούς συνεργασίας. (Smith, A. 1937).

Υπάρχουν επικρίσεις της θεωρίας του, για το απόλυτο πλεονέκτημα που εμφανίζουν ότι η θεωρία δεν λαμβάνει υπόψη βασικούς παράγοντες σε μία οικονομία, όπως η αύξηση των μισθών, η μεταβαλλόμενη τεχνολογία και οι εξωτερικές δυνάμεις, όπως οι κυβερνητικοί παρεμβατισμοί. Επιπλέον, ορισμένοι οικονομολόγοι υποστηρίζουν ότι η έννοια δεν εφαρμόζεται επ' ακριβώς στη σημερινή παγκόσμια οικονομία, λόγω της έλλειψης ευελιξίας της όσον αφορά την εξέταση παραγόντων πέραν των απλών διαφορών κόστους μεταξύ των εθνών. Παρά τις επικρίσεις αυτές, ωστόσο, η έννοια του απόλυτου πλεονεκτήματος παραμένει σημαντικό μέρος των θεωριών του διεθνούς εμπορίου και χρησιμοποιείται ευρέως από κυβερνήσεις και επιχειρήσεις όταν λαμβάνουν αποφάσεις σχετικά με συμφωνίες ελεύθερου εμπορίου.

Η θεωρία του D. Ricardo στο έργο του «Αρχές Πολιτικής Οικονομίας και Φορολογίας» (1817) για το Συγκριτικό Πλεονέκτημα αναφέρει ότι το βέλτιστο επίπεδο παραγωγής για μια οικονομία επιτυγχάνεται όταν τα αγαθά και οι υπηρεσίες παράγονται από τις χώρες που έχουν πλεονέκτημα στην παραγωγή λόγω διαφορών στην τεχνολογία, τους πόρους ή τις εργασιακές δεξιότητες. Η θεωρία αυτή παραθέτει ότι οι χώρες πρέπει να εξειδικεύονται στην παραγωγή όσων έχουν συγκριτικό πλεονέκτημα, αντί να προσπαθούν να παράγουν όλα τα αναγκαία στο εσωτερικό της χώρας. Με τον τρόπο αυτό, οι οικονομίες μπορούν να μεγιστοποιήσουν την αποτελεσματικότητά τους και να επιτύχουν μεγαλύτερα επίπεδα ευημερίας. Δηλαδή, θα είναι τόσο πιο μεγάλο το μερίδιο που θα καρπωθεί η ίδια η χώρα από τα οφέλη που επέρχονται από την ανάπτυξη του διεθνούς εμπορίου όταν η ίδια η χώρα εκτίθεται σε αυτό. (Rivera- Batiz και Oliva, 2003).

Σύμφωνα με τη θεωρία του D. Ricardo, οι χώρες θα πρέπει να επιδιώκουν ένα ανοικτό εμπορικό σύστημα και να εξειδικεύονται στα αγαθά και τις υπηρεσίες για τα οποία έχουν συγκριτικό πλεονέκτημα, έτσι επιτρέπεται να εκμεταλλεύονται τα ειδικά πλεονεκτήματά τους, όπως οι χαμηλότεροι μισθοί ή η καλύτερη τεχνολογία, αντί να ανταγωνίζονται με άλλες χώρες σε όλα τα μέτωπα. Επιπλέον, ενθαρρύνει τα έθνη να επικεντρωθούν στην παραγωγή που είναι πιο επωφελής για την οικονομία τους, αντί να παράγουν αντικείμενα μόνο και μόνο επειδή είναι σε θέση να το κάνουν. Τέλος, η θεωρία του D. Ricardo έχει χρησιμοποιηθεί από οικονομολόγους ως βάση για επιχειρήματα περί ελεύθερου εμπορίου από την ίδρυσή της το 1817.

Το Συγκριτικό Πλεονέκτημα έχει έκτοτε επεκταθεί για να συμπεριλάβει τομείς όπως οι οικονομίες κλίμακας, το διεθνές εμπόριο και οι επιπτώσεις της φορολογίας στο εξωτερικό εμπόριο. Χρησιμοποιείται επίσης για να εξηγήσει γιατί οι χώρες θα πρέπει να εξειδικεύονται σε ορισμένα αγαθά και υπηρεσίες αντί να προσπαθούν να παράγουν όλες τις ανάγκες τους στο εσωτερικό. Επιπλέον, έχει χρησιμοποιηθεί από ορισμένους οικονομολόγους ως δικαιολογία για συμφωνίες ελεύθερου εμπορίου μεταξύ εθνών. Τέλος αποτελεί μια από τις βασικές έννοιες που υφίστανται στη σύγχρονη οικονομική επιστήμη και ο αντίκτυπός της είναι εμφανής μέχρι και σήμερα.

Οι σημερινές εφαρμογές των θεωριών του διεθνούς εμπορίου έχουν βελτιώσει σημαντικά τις αποφάσεις που λαμβάνονται σε εμπορικές καταστάσεις μεταξύ χωρών. Οι σύγχρονες πρακτικές, όπως η θεωρία παιγνίων και η ανάλυση ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων, επιτρέπουν τη λήψη τεκμηριωμένων και υπολογισμένων αποφάσεων, επιτρέποντας στις χώρες να μεγιστοποιήσουν τα κέρδη τους, διατηρώντας παράλληλα ευνοϊκές σχέσεις μεταξύ τους. Επίσης, η αλματώδης εξέλιξη της τεχνολογίας έχει επιτρέψει στους εμπόρους να έχουν γρήγορη

πρόσβαση σε δεδομένα της αγοράς από όλο τον κόσμο, καθιστώντας εγγυημένη περισσότερο από ποτέ τη διενέργεια εμπορικών συναλλαγών. Η εξάπλωση της τεχνολογίας έχει επιτρέψει περαιτέρω στις χώρες να αξιολογούν γρήγορα τα δεδομένα σχετικά με τους κανονισμούς εισαγωγών/εξαγωγών σε διάφορα έθνη, παρέχοντας στους επενδυτές μεγαλύτερη εικόνα για μια δεδομένη συναλλαγή πριν λάβουν την απόφασή τους.

Με τη χρήση διεθνών εμπορικών κανονισμών, όπως του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου (ΠΟΕ) και οι σχετικές συμφωνίες του, έχει βελτιωθεί σημαντικά τη διαφάνεια και τη λογοδοσία για τους διεθνείς εμπόρους. Ο ΠΟΕ εργάζεται για τη διασφάλιση του δίκαιου ανταγωνισμού μεταξύ των χωρών, θέτοντας ομοιόμορφους κανόνες σε θέματα όπως τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας, οι κρατικές επιδοτήσεις, οι κανονισμοί ασφάλειας προϊόντων και άλλα. Προς το σκοπό αυτό, καθιερώθηκε μία διαδικασία αναγγελίας που επιβάλλει τη γενική υποχρέωση στα μέλη να ειδοποιούν και να πληροφορούν, στο μέτρο του εφικτού, για την υιοθέτηση των εμπορικών μέτρων και συμφωνιών. Αυτή η πληροφόρηση αναγράφεται σε ένα κεντρικό μητρώο αναγγελίας, στην γραμματεία του ΠΟΕ, και επιθεωρείται περιοδικά από το εντεταλμένο συμβούλιο αυτού του Οργανισμού για το εμπόριο των αγαθών. Αυτό συμβάλλει στη δημιουργία ισότιμων όρων ανταγωνισμού για όλα τα έθνη που εμπλέκονται σε οποιαδήποτε εμπορική κατάσταση, επιτρέποντάς τους να καταλήξουν σε μια συμφωνία που είναι επωφελής για όλα τα εμπλεκόμενα μέρη.

Εκτός από τις προαναφερθείσες πρακτικές, οι πρόσφατες εξελίξεις στην τεχνολογία έχουν επιτρέψει τη βελτίωση των μεθόδων διεθνούς εμπορίου. Εξελίξεις όπως η τεχνολογία blockchain και οι έξυπνες συμβάσεις επιτρέπουν στους εμπόρους να πραγματοποιούν με ασφάλεια συναλλαγές μεταξύ χωρών χωρίς τον φόβο της απάτης ή της χειραγώγησης. Επιπλέον, οι αλγόριθμοι μηχανικής μάθησης μπορούν πλέον να χρησιμοποιηθούν για τη γρήγορη ανάλυση μεγάλων συνόλων δεδομένων, δίνοντας στους εμπόρους μια καλύτερη κατανόηση της αγοράς προτού λάβουν οποιαδήποτε συναλλακτική απόφαση. Καθώς αυτές οι τεχνολογίες εξελίσσονται περαιτέρω, οι πιθανές εφαρμογές στο διεθνές εμπόριο θα συνεχίσουν να επεκτείνονται και να βελτιώνουν τις διαδικασίες λήψης αποφάσεων παγκοσμίως. Με εκδόσεις όπως ο Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου (ΠΟΕ) και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (ΔΝΤ) να παρέχουν ολοκληρωμένες επισκοπήσεις για θέματα που κυμαίνονται από κυβερνητικούς κανονισμούς έως τις τάσεις της αγοράς η λήψη αποφάσεων σίγουρα γίνεται ευκολότερη.

Η τεχνολογία δίνει σημαντικό πλεονέκτημα στο διεθνές εμπόριο, με πλατφόρμες όπως το TradeLens και το GlobalTrade όπου μπορούν να παρακολουθούν τις αποστολές σε πραγματικό χρόνο, επιτρέποντας καλύτερη ορατότητα στη διαδικασία και βοηθώντας στην αποφυγή τυχόν καθυστερήσεων ή απροσδόκητων δαπανών στην πορεία. Με πρόσβαση σε όλες αυτές τις

πληροφορίες στα χέρια τους, οι έμποροι έχουν στη διάθεσή τους πρωτοφανείς πόρους όταν πρόκειται να λάβουν τεκμηριωμένες αποφάσεις σχετικά με τις εμπορικές τους δραστηριότητες.

Η σημερινή παγκόσμια οικονομία καθοδηγείται σε μεγάλο βαθμό από την παγκοσμιοποίηση και οι επιπτώσεις της είναι εκτεταμένες. Η παγκοσμιοποίηση έχει επιτρέψει στις επιχειρήσεις να αποκτήσουν πρόσβαση σε νέες αγορές, να διευρύνουν την πελατειακή τους βάση και να αυξήσουν τα κέρδη τους. Αυτό έχει οδηγήσει σε μια τεράστια εισροή κεφαλαίων στις αναπτυσσόμενες οικονομίες, οι οποίες έχουν δει μια τεράστια αύξηση της οικονομικής ανάπτυξης ως αποτέλεσμα. Ωστόσο, αυτό το αυξημένο επίπεδο παγκοσμιοποίησης δημιουργεί επίσης μια σειρά από ανησυχίες, όπως η αυξανόμενη ανισότητα μεταξύ χωρών με διαφορετικά επίπεδα ανάπτυξης. Επομένως, είναι σημαντικό για τις κυβερνήσεις και τους φορείς χάραξης πολιτικής να κατανοήσουν την πολυπλοκότητα που κρύβεται πίσω από αυτά τα ζητήματα και να βρουν αποτελεσματικές λύσεις, ώστε όλοι να μπορούν να επωφεληθούν από τα πολλά πλεονεκτήματα της παγκοσμιοποίησης και ταυτόχρονα να αποφύγουν τους πιθανούς κινδύνους της.

Η παγκοσμιοποίηση έχει επίσης οδηγήσει σε ραγδαία αύξηση της ροής αγαθών, υπηρεσιών και ανθρώπων πέρα από τα σύνορα, δημιουργώντας μεγαλύτερη αλληλεξάρτηση μεταξύ των χωρών. Αυτό έχει δημιουργήσει ευκαιρίες για τις εταιρείες να επωφεληθούν από το χαμηλότερο κόστος παραγωγής ή να αποκτήσουν πρόσβαση σε μεγαλύτερες αγορές, αλλά μπορεί επίσης να έχει αρνητικό αντίκτυπο σε ορισμένες ομάδες, όπως οι εργαζόμενοι στις ανεπτυγμένες χώρες, οι οποίοι μπορεί να αντιμετωπίσουν πιέσεις από τον ξένο ανταγωνισμό. Επιπλέον, ένα αυξημένο επίπεδο παγκόσμιας ολοκλήρωσης μπορεί να καταστήσει δυσκολότερο για τις κυβερνήσεις να θεσπίσουν πολιτικές που θα ωφελούσαν τους πολίτες τους λόγω των εκτιμήσεων σχετικά με τις διεθνείς εμπορικές συμφωνίες ή άλλες πτυχές που σχετίζονται με την παγκοσμιοποίηση. Ως εκ τούτου, είναι σημαντικό για τις κυβερνήσεις και τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής, λ.χ. ΠΟΕ, να βρουν τρόπους διαχείρισης της παγκοσμιοποίησης, ώστε τα οφέλη της να μοιράζονται δίκαια μεταξύ των διαφόρων εθνών, με ταυτόχρονο μετριασμό των πιθανών κινδύνων.

Σημαντικό είναι και πρέπει να δοθεί έμφαση, ότι το διεθνές εμπόριο συμβάλλει στην προώθηση της ειρήνης και της σταθερότητας δημιουργώντας κίνητρα για την άσκηση επιχειρηματικής δραστηριότητας μεταξύ χωρών που διαφορετικά θα υπήρχε σε σύγκρουση. Με την προώθηση των οικονομικών σχέσεων, το διεθνές εμπόριο συμβάλλει στην οικοδόμηση εμπιστοσύνης και κατανόησης. Τέλος, παράλληλα μπορεί να συμβάλει στη μείωση του κινδύνου παγκόσμιας ύφεσης διαφοροποιώντας τις εξαγωγικές αγορές. Ως εκ προαναφερόμενων, είναι σαφές ότι το διεθνές εμπόριο με την σημερινή του μορφή έχει ιδιαίτερο ρόλο στην διαμόρφωση

της παγκόσμια οικονομία και όχι μόνο και η σημασία του θα συνεχίσει να αυξάνεται καθώς η παγκοσμιοποίηση λαμβάνει αυξητικές διαστάσεις.

2. ΚΕΦΑΛΑΙΟ. Ο ΠΟΕ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΚΑΙ ΣΥΝΕΙΣΦΟΡΑ ΤΟΥ ΣΤΗΝ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

2.1 Ιστορική αναδρομή από τον GATT στον ΠΟΕ (WTO)

Το σύστημα του Bretton Woods ξεκίνησε πριν από τη λήξη του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου με στόχο την οικοδόμηση μίας ανοιχτής παγκόσμιας οικονομικής διακυβέρνησης. Το έτος 1945 συστάθηκαν οι οργανισμοί του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου (ΔΝΤ) - International Monetary Fund (IMF) και η Παγκόσμια Τράπεζα (World Bank). Το 1947 πλαισιώθηκαν από τη Γενική Συμφωνία Δασμών και Εμπορίου (ΓΣΔΕ) - General Agreement on Tariffs and Trade, που το 1995 μετεξελίχθηκε στον ΠΟΕ (World Trade Organization). Η φύση της νέας αρχιτεκτονικής της παγκόσμιας διακυβέρνησης ήταν κρατικοκεντρική, υπό την έννοια ότι τα κράτη παραμένουν μέτοχοι, ωστόσο προχώρησαν στο συντονισμό των οικονομικών πολιτικών και τη φιλελευθεροποίηση της παγκόσμιας αγοράς με στόχο την ανάπτυξη και την κοινωνική ευημερία (Barnett & Finnemore, 2008: 126-171). Η αρχιτεκτονική αυτή βασίστηκε στο συμβιβαστικό χαρακτήρα ανάμεσα στην αγορά και τον κρατικό παρεμβατισμό, καθώς οι δυνάμεις της αγοράς θεωρούνταν ευεργετικές στο βαθμό που δεν υπέσκαπταν το έδαφος για κοινωνική πολιτική και κρατικές παρεμβάσεις στην οικονομία. Το μεικτό αυτό καινούργιο σύστημα παρουσιάζεται εύστοχα με τον όρο που προσέδωσε ο John Ruggie (1982): “ ενσωματωμένος φιλελευθερισμός (embedded liberalism) ” (Ruggie,1982).

Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου, που δημιουργήθηκε το 1995, είναι ο διάδοχος της Γενικής Συμφωνίας Δασμών και Εμπορίου (GATT), η οποία αποτελεί συνθήκη μεταξύ των δυτικών χωρών μετά το τέλος του Β' Παγκοσμίου Πολέμου. Οι χώρες μέλη συμφωνούν να θεσπίσουν κανόνες σχετικά με τη ανάπτυξη εμπορικών φραγμών, προκειμένου να μη χρησιμοποιηθούν εμπορικές πολιτικές που βλάπτουν άλλες χώρες. Η GATT αποτελείται από οκτώ γύρους εμπορικών διαπραγματεύσεων, βέβαια με ακροτελεύτιο τον Γύρο της Ουρουγουάης όπου με αυτόν τελικά ιδρύθηκε ο ΠΟΕ. Ο ΠΟΕ με την σειρά του ασχολήθηκε με ζητήματα που η GATT δεν είχε καλύψει, συμπεριλαμβανομένου του εμπορίου υπηρεσιών, της δασμολόγησης στη γεωργία και της προστασίας της πνευματικής ιδιοκτησίας (World Trade Organization, 2023). Αφού έληξε ο Β' Παγκόσμιος Πόλεμος έλαβαν χώρα διαπραγματεύσεις με παρουσία διάφορων μερών, ώστε να δημιουργηθούν οι τρεις διεθνείς οικονομικοί οργανισμοί ώστε να μπορούν να προβαίνουν στη εκτέλεση της πολιτικής που πρέπει να κινηθούν σε διεθνή νομισματικά ζητήματα, τη παγκόσμια ανασυγκρότηση και ανάπτυξη και το διεθνές εμπόριο. Οι

οργανισμοί αυτοί ήταν το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, η Παγκόσμια Τράπεζα και ο Διεθνής Οργανισμός Εμπορίου. Σε αντίθεση με τους δύο πρώτους που δημιουργήθηκαν άμεσα, ο Διεθνής Οργανισμός Εμπορίου καθυστέρησε για περίπου πενήντα χρόνια, λόγω σφοδρών πολιτικών αντιδράσεων. Τελικά δημιουργήθηκε το 1995 με την επωνυμία Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου. Όμως, από το έτος 1947, 23 χώρες άρχισαν να διαπραγματεύονται τη δημιουργία του παγκοσμίου εμπορίου και την μείωση των προστατευτικών πολιτικών υπό τη δημιουργία ενός μη μόνιμου εύρους κανόνων, την Γενική Συμφωνία για τους Δασμούς και το Εμπόριο (GATT). Τυπικά, η GATT ήταν αρχικά μια διεθνής συμφωνία και όχι οργανισμός όπου οι χώρες που συμμετείχαν αποκαλούνταν μέρη της σύμβασης και όχι μέλη. Οι αρχικές δασμολογικές και εμπορικές συμφωνίες που συμφωνήθηκαν από τα 23 πρώτα ιδρυτικά μέλη περιλάμβαναν μια δέσμη εμπορικών κανόνων και 45.000 δασμολογικές παραχωρήσεις, που επηρέαζαν περίπου το 30% του παγκόσμιου εμπορίου, συνολικής αξίας τότε περίπου 10 δις \$. Αυτές οι αρχικές δασμολογικές δεσμεύσεις άρχισαν να ισχύουν από τις 30/10/1949 με την υπογραφή σχετικού πρωτοκόλλου. Μία από τις διατάξεις της GATT υποχρέωνε τα πρώτα 23 κράτη-μέλη να δεχτούν κάποιους από τους εμπορικούς κανόνες του σχεδίου. Σε κάθε περίπτωση αυτή η αποδοχή όφειλε να υλοποιηθεί άμεσα και χωρίς καθυστέρηση, με πάντα εθελοντικό χαρακτήρα, ώστε να υπάρχει σφοδρή πιθανότητα να προστατευτεί η όλη συμφωνία για τις δασμολογικές παραχωρήσεις. Η επιτυχία της GATT για πάνω από 47 χρόνια στην προώθηση και την απελευθέρωση μεγάλου μέρους του παγκόσμιου εμπορίου είναι αναμφισβήτητη. Οι εισαγωγικοί δασμοί μειώθηκαν σημαντικά και στις ανερχόμενες μεγάλες οικονομίες, όπως στην Κίνα, από το 1996 στο 2012 κατά 15,00%. Την ίδια περίοδο, η μείωση στην Ινδία ήταν 13,00%. Οι συνεχόμενες μειώσεις των δασμών συνέβαλαν ώστε να παρατηρηθεί αύξηση του παγκόσμιου εμπορίου κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του 1950 και του 1960 – περίπου 8% ετησίως κατά μέσο όρο. Όμως, λόγω του εθελοντικού χαρακτήρα της συμμετοχής, η GATT, ενώ αποδείχτηκε πετυχημένη σχετικά με την απελευθέρωση του εμπορίου και την ενίσχυση εμπορικών διαπραγματεύσεων, ήταν μάλλον ένας όμιλος με περιορισμένες δυνατότητες και αρμοδιότητες και όχι οργανισμός που οποίος θα μπορούσε κάμε την συγκεκριμένη μορφή να δημιουργήσει τυχόν κανόνες εμπορίου (Gilpin, 2001). Επιπλέον, η GATT δεν είχε αρμοδιότητα να ασχοληθεί με τις τελωνειακές ενώσεις ούτε βέβαια είχε αρμοδιότητες ή μηχανισμούς επίλυσης των εμπορικών διαφορών όσον προέκυπταν ανάμεσα στα κράτη. (Gilpin,2001). Όμως, η GATT παρομοιάζοντας σε διεθνή οργανισμό, είχε μόνιμη έδρα στη Γενεύη (World Trade Organization, 2023).

Στις αρχές του 20ού αιώνα, τα εμπορικά ζητήματα εξώθησαν τις χώρες να δημιουργήσουν σε όλο και περισσότερο δυσνόητες, μεταξύ τους συμφωνίες, που είχε αποτέλεσμα να υπάρχει

ανάγκη για δημιουργία μιας δέσμης εφαρμοζόμενων εμπορικών κανόνων και σχέσεων. Η επονομαζόμενη Γενική Συμφωνία Δασμών και Εμπορίου (GATT) του 1947 που προέκυψε, αφενός προσέφερε ένα φόρουμ συζήτησης, το οποίο επέτρεψε μια πολυμερή προσέγγιση του εμπορίου, και αφετέρου καθιέρωσε επίσης ένα σύστημα διεθνώς αναγνωρισμένων κανόνων για το εμπόριο. Ο κύριος στόχος αποτέλεσε η δημιουργία ισάξιων κανόνων και θεσμών ανταγωνισμού για όλα τα κράτη-μέλη, μέσω *«ουσιαστικής εξευγενισμού των δασμών και άλλων φραγμών του εμπορίου και την μη ύπαρξης διακριτικής μεταχείρισης οποιουδήποτε μέλους στο διεθνές εμπόριο»*.

Η αρχιτεκτονική της GATT το κατά δυνατόν δημοκρατική, καθώς κάθε κράτος δικαιούνταν μία ψήφο ανεξάρτητα από την οικονομική του ισχύ. Αυτές οι αποφάσεις δύναται να λαμβάνονται ανάλογα την περίπτωση είτε με απλή ή ειδική πλειοψηφία (των 2/3 ή των 3/4) ή με ομοφωνία. Η εθελοντικού τύπου κουλτούρα των μελών εντός της GATT, συνεπαγόταν ότι θα έπρεπε οπωσδήποτε να επιδιωκόταν η κατάλληλη συμφωνία που δεν θα μείωνε σε μεγάλο βαθμό τυχόν συμφέροντα των αντισυμβαλλόμενων μερών, αλλά θα εξυπηρετούσε το καλό κοινό συμφέρον αρχικά. (Cohn, T. H., & Hira, A. 2020). Το διεθνές εμπόριο επεκτάθηκε, πέρα από την ανταλλαγή υλικών αγαθών, στις άυλες υπηρεσίες και ιδέες, η GATT μετεξελίχθηκε και θεσμοθετήθηκε ως Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου (ΠΟΕ). Ο ΠΟΕ ιδρύθηκε το 1995, μετά τις εμπορικές διαπραγματεύσεις του Γύρου της Ουρουγουάης, και αποτέλεσε την ενοποίηση προγενέστερων εμπορικών συμφωνιών, όπως της ίδιας της GATT, της συμφωνίας που αφορά τη γεωργία, της συμφωνίας των κλωστοϋφαντουργικών αγαθών και των προϊόντων ένδυσης, καθώς και άλλων λιγότερο σημαντικών συμφωνιών. Οι εξέχουσας σημασίας νέες συμφωνίες ήταν η Γενική Συμφωνία στον τομέα των Υπηρεσιών (GATS) και η Συμφωνία που αφορά τα δικαιώματα Πνευματικής Ιδιοκτησίας στο εμπορικό καθαρά κομμάτι (TRIPS).

Τον Φεβρουάριο του 2017, άρχισε να ισχύει η Συμφωνία για τη Διευκόλυνση του Εμπορίου, πρωτότυπη πολυμερής συμφωνία, από ιδρύσεως του ΠΟΕ. Οι μελέτες έδειξαν ότι υφίσταται σχέση μεταξύ του ελεύθερου εμπορίου και της οικονομικής ανάπτυξης. Η δημιουργία του ΠΟΕ αποτέλεσε βήμα προς ένα πιο ολοκληρωμένο, δυναμικό και αποτελεσματικότερο σύστημα διεθνούς εμπορίου. Ο οργανισμός επιδιώκει την προώθηση του ελεύθερου εμπορίου, εξασφαλίζοντας ότι οι χώρες-μέλη διατηρούν τη δυναμική εξάλειψης τυχόν εμποδίων στο εμπόριο με εμπορικές διαπραγματεύσεις. Προς το παρόν, τα δύο τρίτα των μελών του ΠΟΕ είναι αναπτυσσόμενες χώρες, κάτι που σημαίνει ότι επιτρέπει στις μικρές οικονομίες και στις λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες να χρησιμοποιήσουν το ελεύθερο εμπόριο ως εργαλείο για την προώθηση των αναπτυξιακών ενεργειών τους.

2.2 Διαπραγματευτικοί γύροι και υπουργικές διασκέψεις ΠΟΕ.

Ο παρουσιαζόμενος τρόπος λειτουργίας της GATT δίνει την εξήγηση του τρόπου φιλελεύθερης ενεργοποίησης του διεθνούς εμπορίου δηλαδή να αυξάνεται η παρουσία χωρών με το πέρασμα των γύρων διαπραγματεύσεων (πίνακας 1). Συγκεκριμένα, τα μέλη-συμμετέχοντες θέτουν μια ατζέντα με το σύνολο ζητημάτων, επί των οποίων και αποφασίζουν μετά από δύσκολες και επίμονες διαπραγματεύσεις (Rodrik, 2012 137-151). Αρχικά τα συζητούμενα θέματα ήταν η μείωση των δασμών και των ποσοστώσεων σε μεταποιημένα προϊόντα, σταδιακά συμπεριέλαβαν και μία σειρά από άλλες παραμέτρους που επηρεάζουν την εμπορική δραστηριότητα, όπως οι κρατικές επιδοτήσεις, τα πνευματικά δικαιώματα και η συμμόρφωση σε συγκεκριμένους κανόνες ώστε να αποφεύγονται τυχόν αθέμιτες εμπορικές πρακτικές (π.χ. ντάμπινγκ, αθέμιτη πρακτική ανταγωνισμού και ως η πιο επιβλαβής μέθοδος πώλησης με ζημία. Αποτελείται από την πώληση εκ μέρους του εξαγωγέα της παραγωγής στην εξωτερική αγορά, δημιουργώντας έτσι ζημία, αλλά αποκτώντας παράλληλα πρόσβαση στην αγορά και εξαλείφοντας τους ανταγωνιστές). Σταδιακά, η απελευθέρωση του εμπορίου επεκτάθηκε και στον τομέα των υπηρεσιών.

Year	Place/name	Subjects covered	Countries
1947	Geneva	Tariffs	23
1949	Annecy	Tariffs	13
1951	Torquay	Tariffs	38
1956	Geneva	Tariffs	26
1960- 1961	Geneva Dillon Round	Tariffs	26
1964- 1967	Geneva Kennedy Round	Tariffs and anti-dumping measures	62
1973- 1979	Geneva Tokyo Round	Tariffs, non-tariff measures, “framework” agreements	102
1986- 1994	Geneva Uruguay Round	Tariffs, non-tariff measures, rules, services, intellectual property, dispute settlement, textiles, agriculture, creation of WTO, etc	123

Πίνακας 1 Γύροι διαπραγματεύσεων της GATT (Πηγή: https://www.wto.org/english/thewto_e/whatis_e/tif_e/fact4_e.htm)

Οι συνομιλίες, ήταν κυρίως πολιτικές, υπό την έννοια ότι δημιουργούσαν αρχικά κανόνες παιχνιδιού επιφέροντας αλλαγές με αποτέλεσμα νικητές και ηττημένους. Δηλαδή, διαφορετικοί

οικονομικοί παράγοντες και ομάδες συμφερόντων πίεζαν τους συμμετέχοντες στις διαπραγματεύσεις να προχωρήσουν ή όχι σε αλλαγές ώστε να κατέχουν στο τέλος το status quo. Σε αυτό το πλαίσιο, η ισχύς εσωτερικών παραγόντων ήταν καθοριστική για την θέση των εκάστοτε κυβερνήσεων (Rodrik, 2012). Την ίδια στιγμή, η ισχύς παρουσιάζεται με τα αποτελέσματα των διακρατικών συνομιλιών και τους ισχυρότερους δρώντες να είναι σε θέση να δημιουργούν ευρείες συμμαχίες με τα υπόλοιπα κράτη μέσα σε ένα πλέγμα κινήτρων και αντιποίνων. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η πεισματική άρνηση των ΗΠΑ και της ΕΕ, των ισχυρότερων δηλαδή οικονομιών, να ανοίξουν τον αγροτικό τους τομέα και αυτόν της κλωστοϋφαντουργίας σε τρίτα κράτη. Η διατήρηση δασμών ερμηνεύεται στη βάση της πίεσης που δέχονται οι ισχυρές οικονομίες από επιχειρήσεις και ομάδες συμφερόντων για αυτούς τους τομείς, παρά το γεγονός ότι η επίσημη ρητορική των κρατών παραμένει υπέρ της φιλελευθεροποίησης. Στον αντίποδα, οι φτωχότερες χώρες δέχτηκαν την κατοχύρωση των πνευματικών δικαιωμάτων (αμφιλεγόμενη Συμφωνία για τα Πνευματικά Δικαιώματα, Treaty on trade-related aspects of Intellectual Property Rights, TRIPs), που ενδυνάμωνε τις θέσεις των ισχυρότερων δυτικών επιχειρήσεων, στο παγκόσμιο στερέωμα καθώς τις προστάτευε από την αναπαραγωγή των ευρεσιτεχνιών τους από τους ανταγωνιστές τους (Griffin, 2003: 789-808).

Ministerial Conferences of WTO	
MC12	Geneva, 12-17 June 2022
MC11	Buenos Aires, 10-13 December 2017
MC10	Nairobi, 15-19 December 2015
MC9	Bali, 3-6 December 2013
MC8	Geneva, 15-17 December 2011
MC7	Geneva, 30 November - 2 December 2009
MC6	Hong Kong, 13-18 December 2005
MC5	Cancún, 10-14 September 2003
MC4	Doha, 9-13 November 2001
MC3	Seattle, November 30 – December 3, 1999
MC2	Geneva, 18-20 May 1998
MC1	Singapore, 9-13 December 1996

[Πίνακας 2. Τοποθεσίες που έλαβαν χώρα υπουργικές διασκέψεις.](#)

(Πηγή https://www.wto.org/english/thewto_e/minist_e/min_declaration_e.htm).

Ο ΠΟΕ (WTO) διοργανώνει υπουργικές διασκέψεις (πίνακας 2) κάθε δύο χρόνια για να συζητήσει θέματα που σχετίζονται με το εμπόριο και να διαπραγματευτεί νέες εμπορικές

συμφωνίες. Στις διασκέψεις αυτές συμμετέχουν υπουργοί κυβερνήσεων από χώρες μέλη, καθώς και εκπρόσωποι από χώρες παρατηρητές και διεθνείς οργανισμούς. Τα αποτελέσματα αυτών των διασκέψεων μπορούν να έχουν σημαντικές επιπτώσεις στο παγκόσμιο εμπόριο και την διεθνή οικονομική ανάπτυξη.

Από την ίδρυσή του ο ΠΟΕ έχει πραγματοποιήσει μέχρι στιγμής 12 Υπουργικές Διασκέψεις. Ορισμένες από τις αξιοσημείωτες διασκέψεις περιλαμβάνουν τον Γύρο της Ντόχα το 2001, ο οποίος επιδίωξε την περαιτέρω απελευθέρωση του εμπορίου και επικεντρώθηκε στις ανάγκες των αναπτυσσόμενων χωρών, και την 9η Υπουργική Διάσκεψη στο Μπαλί της Ινδονησίας το 2013, η οποία κατέληξε στη συμφωνία "Πακέτο του Μπαλί" με στόχο τον εξορθολογισμό του εμπορίου και των τελωνειακών διαδικασιών. Ωστόσο, ο Γύρος της Ντόχα απέτυχε τελικά να καταλήξει σε συνολική συμφωνία και οι επόμενες υπουργικές διασκέψεις δυσκολεύτηκαν να επιτύχουν σημαντική πρόοδο λόγω των διαφορών μεταξύ των χωρών μελών.

Η πρώτη διάσκεψη του ΠΟΕ ήταν γνωστή ως "Γύρος της Ουρουγουάης" και πραγματοποιήθηκε στην Πούντα ντελ Έστε της Ουρουγουάης από τις 15 έως τις 20 Σεπτεμβρίου 1986. Εκπρόσωποι από 102 χώρες συμμετείχαν στη διάσκεψη, η οποία είχε ως στόχο την απελευθέρωση του παγκόσμιου εμπορίου με τη μείωση των εμπορικών φραγμών και τη διαπραγμάτευση νέων συμφωνιών.

Στη διάσκεψη, οι συμμετέχοντες συζήτησαν ένα ευρύ φάσμα θεμάτων που σχετίζονται με το εμπόριο, όπως η γεωργία, τα κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα, η μεταποίηση και η πνευματική ιδιοκτησία. Δημιούργησαν επίσης διαπραγματευτικές ομάδες για να επικεντρωθούν σε συγκεκριμένους τομείς του εμπορίου και συμφώνησαν να πραγματοποιούν τακτικές συνεδριάσεις για τη συνέχιση των διαπραγματεύσεων.

Ο Γύρος της Ουρουγουάης οδήγησε τελικά στη δημιουργία του ΠΟΕ και στην υπογραφή της Συμφωνίας του ΠΟΕ στο Μαρακές του Μαρόκου το 1994, η οποία καθόρισε τους κανόνες και τις διαδικασίες του οργανισμού. Οι συμφωνίες που επιτεύχθηκαν στον Γύρο της Ουρουγουάης έχουν έκτοτε επεκταθεί και επικαιροποιηθεί μέσω των επόμενων υπουργικών διασκέψεων και διαπραγματεύσεων του ΠΟΕ.

Η δεύτερη υπουργική διάσκεψη του ΠΟΕ πραγματοποιήθηκε στη Γενεύη της Ελβετίας από τις 20 έως τις 21 Νοεμβρίου 1998. Στη διάσκεψη συμμετείχαν εκπρόσωποι από τις 135 χώρες μέλη του οργανισμού και το θέμα της ήταν "Η έναρξη ενός νέου γύρου και η ενίσχυση της συμβολής του ΠΟΕ στην παγκόσμια οικονομία".

Κατά τη διάρκεια της διάσκεψης, οι συμμετέχοντες συζήτησαν ένα ευρύ φάσμα θεμάτων που σχετίζονται με το διεθνές εμπόριο, συμπεριλαμβανομένης της εφαρμογής των υφιστάμενων συμφωνιών, της ανάγκης αντιμετώπισης των περιβαλλοντικών προβλημάτων που σχετίζονται με το εμπόριο και του ρόλου του ΠΟΕ στην προώθηση της οικονομικής ανάπτυξης.

Ένα από τα βασικά αποτελέσματα της διάσκεψης ήταν η απόφαση να ξεκινήσει ένας νέος γύρος εμπορικών διαπραγματεύσεων, ο οποίος αργότερα έγινε γνωστός ως ο Γύρος Ανάπτυξης της Ντόχα, που πήρε το όνομά του από την πόλη του Κατάρ όπου ξεκίνησε το 2001. Στόχος του Γύρου της Ντόχα ήταν να αντιμετωπιστούν οι ανάγκες και οι ανησυχίες των αναπτυσσόμενων χωρών, ιδίως στους τομείς της γεωργίας και της πρόσβασης στην αγορά για μη γεωργικά προϊόντα.

Η τρίτη υπουργική διάσκεψη του ΠΟΕ πραγματοποιήθηκε στο Σιάτλ των Ηνωμένων Πολιτειών από τις 30 Νοεμβρίου έως τις 3 Δεκεμβρίου 1999. Στόχος της διάσκεψης, στην οποία συμμετείχαν εκπρόσωποι από 135 χώρες μέλη, ήταν η έναρξη ενός νέου γύρου εμπορικών διαπραγματεύσεων και η αντιμετώπιση ζητημάτων που σχετίζονται με την εφαρμογή των υφιστάμενων συμφωνιών.

Ωστόσο, η διάσκεψη σηματοδεύτηκε από διαμαρτυρίες και διαδηλώσεις έξω από το χώρο της διάσκεψης, οι οποίες είχαν ως αποτέλεσμα τη διακοπή των διαπραγματεύσεων και την αποτυχία να ξεκινήσει ένας νέος γύρος εμπορικών συνομιλιών. Οι διαμαρτυρίες οργανώθηκαν από διάφορες ομάδες και ακτιβιστές που είχαν ανησυχίες σχετικά με τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις του ελεύθερου εμπορίου, τον αντίκτυπο της παγκοσμιοποίησης στην εργασία και τα ανθρώπινα δικαιώματα και την έλλειψη διαφάνειας στη διαδικασία λήψης αποφάσεων του ΠΟΕ.

Η υπουργική διάσκεψη του ΠΟΕ στο Σιάτλ αναφέρεται συχνά ως "μάχη του Σιάτλ" λόγω των βίαιων συγκρούσεων μεταξύ διαδηλωτών και αστυνομίας. Και, ως αποτέλεσμα της αποτυχίας της διάσκεψης, οι επόμενες υπουργικές διασκέψεις του ΠΟΕ πραγματοποιήθηκαν σε λιγότερο προβεβλημένες τοποθεσίες και ήταν λιγότερο φιλόδοξες ως προς τους στόχους τους.

Η τέταρτη υπουργική διάσκεψη του ΠΟΕ πραγματοποιήθηκε στη Ντόχα του Κατάρ από τις 9 έως τις 13 Νοεμβρίου 2001. Στόχος της διάσκεψης ήταν η έναρξη ενός νέου γύρου εμπορικών διαπραγματεύσεων που θα επικεντρωνόταν στην προώθηση της ανάπτυξης, ιδίως στις αναπτυσσόμενες χώρες.

Η διάσκεψη κατέληξε στη δρομολόγηση του Αναπτυξιακού Θεματολογίου της Ντόχα, το οποίο αποσκοπούσε στην αντιμετώπιση των αναγκών και των ανησυχιών των αναπτυσσόμενων

χωρών με την αντιμετώπιση ζητημάτων που σχετίζονται με τη γεωργία, την πρόσβαση στην αγορά για μη γεωργικά προϊόντα, τη διανοητική ιδιοκτησία και τις υπηρεσίες.

Το Αναπτυξιακό Θεματολόγιο της Ντόχα αντιμετώπισε πολλές προκλήσεις και αναποδιές, καθώς οι διαπραγματεύσεις καθυστέρησαν λόγω διαφωνιών μεταξύ των χωρών μελών. Ωστόσο, σημειώθηκε κάποια πρόοδος σε ορισμένους τομείς, συμπεριλαμβανομένης της υπογραφής της συμφωνίας για τη διευκόλυνση του εμπορίου αρκετά μεταγενέστερα, το 2013.

Το αναπτυξιακό θεματολόγιο της Ντόχα αντικαταστάθηκε αργότερα από τη δέσμη μέτρων του Ναϊρόμπι, η οποία συμφωνήθηκε στη δέκατη υπουργική διάσκεψη του ΠΟΕ που πραγματοποιήθηκε στο Ναϊρόμπι της Κένυας τον Δεκέμβριο του 2015. Η δέσμη μέτρων του Ναϊρόμπι επικεντρώθηκε σε θέματα που σχετίζονται με τη διευκόλυνση του εμπορίου, τη γεωργία και την ανάπτυξη και περιελάμβανε τη δέσμευση για την κατάργηση των δασμών και επιδοτήσεων των προϊόντων γεωργίας. Παρότι ήταν μειωμένων προσδοκιών σε σχέση με το αρχικό αφήγημα του Γύρου της Ντόχα, παρέμειναν αρκετά θετικές αυτές οι εξελίξεις, ιδίως δε η έναρξη ισχύος της Συμφωνίας για τη Διευκόλυνση του Εμπορίου τον Φεβρουάριο του 2017, επιβεβαιώνουν την προσήλωση των μελών του ΠΟΕ στο πολυδιάστατο εμπορικό σύστημα. Οδηγούν αυτά την πόρτα αναβάθμισης του ΠΟΕ, προκειμένου να αντιμετωπίσει τις καινούργιες διεθνείς εμπορικές προκλήσεις και προβλήματα, καθώς επίσης και να συνδράμει στην ενίσχυση του πολυδιάστατου εμπορικού συστήματος που βασίζεται σε κανόνες. Τα υπάρχοντα αδιέξοδα του οργανισμού, παρουσιάζουν ότι το υπάρχον σύστημα εμπορικών συναλλαγών έχει αλλάξει δραστικά την προηγούμενη εικοσαετία. Το σύστημα έχει εξελιχθεί και περιλαμβάνει νέους παράγοντες — κυρίως χώρες σε μετάβαση και αναπτυσσόμενες χώρες — που διαδραματίζουν κεντρικό ρόλο. Η ελευθέρωση του διεθνούς συστήματος εμπορικών συναλλαγών ωφέλησε ορισμένες αναπτυσσόμενες χώρες, οι οποίες βιώνουν έκτοτε μια άνευ προηγουμένου φάση διαρκούς οικονομικής ανάπτυξης (Θεματολογικά δελτία για την Ευρωπαϊκή Ένωση, 2023).

Η πέμπτη υπουργική διάσκεψη του ΠΟΕ πραγματοποιήθηκε στο Κανκούν του Μεξικού από τις 10 έως τις 14 Σεπτεμβρίου 2003. Στόχος της διάσκεψης ήταν η προώθηση της αναπτυξιακής ατζέντας της Ντόχα και η επίτευξη προόδου σε θέματα που αφορούν τη γεωργία, την πρόσβαση στην αγορά για μη γεωργικά προϊόντα, τις υπηρεσίες και τη διανοητική ιδιοκτησία.

Ωστόσο, η διάσκεψη κατέληξε σε αποτυχία, καθώς οι διαφωνίες για θέματα όπως οι γεωργικές επιδοτήσεις, η μεταχείριση των αναπτυσσόμενων χωρών και τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας εμπόδισαν την υιοθέτηση τελικής δήλωσης.

Η διάσκεψη του Κανκούν σημαδεύτηκε από διαμαρτυρίες και διαδηλώσεις ακτιβιστών κατά της παγκοσμιοποίησης, οργανώσεων αγροτών και ομάδων της κοινωνίας των πολιτών, οι οποίοι υποστήριζαν ότι οι πολιτικές του ΠΟΕ ωφελούσαν τις πλούσιες χώρες και τις πολυεθνικές εταιρείες εις βάρος των αναπτυσσόμενων χωρών και των μικρών αγροτών.

Μετά την αποτυχία της διάσκεψης του Κανκούν, οι διαπραγματεύσεις για το Αναπτυξιακό Θεματολόγιο της Ντόχα έμειναν στάσιμες για αρκετά χρόνια, αν και σημειώθηκε κάποια πρόοδος στους τομείς της διευκόλυνσης του εμπορίου και της πνευματικής ιδιοκτησίας μέσω ξεχωριστών συμφωνιών τα επόμενα χρόνια. Ο ΠΟΕ επικρίθηκε επίσης για την έλλειψη διαφάνειας και συμμετοχικότητας στη λήψη αποφάσεων, και καταβλήθηκαν προσπάθειες για την αντιμετώπιση αυτών των ανησυχιών στις επόμενες υπουργικές διασκέψεις.

Η έκτη υπουργική διάσκεψη του ΠΟΕ πραγματοποιήθηκε στο Χονγκ Κονγκ της Κίνας από τις 13 έως τις 18 Δεκεμβρίου 2005. Στόχος της διάσκεψης ήταν να σημειωθεί πρόοδος στην αναπτυξιακή ατζέντα της Ντόχα, ιδίως στους τομείς της γεωργίας, της πρόσβασης στην αγορά για μη γεωργικά προϊόντα και των αναπτυξιακών θεμάτων.

Η διάσκεψη του Χονγκ Κονγκ κατέληξε στην υιοθέτηση της υπουργικής δήλωσης του Χονγκ Κονγκ, η οποία περιελάμβανε συμφωνίες για θέματα όπως η αφορολόγητη και χωρίς ποσοτώσεις πρόσβαση στην αγορά για τις λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες, η κατάργηση ορισμένων μορφών γεωργικών εξαγωγικών επιδοτήσεων και η κατάργηση των ποσοτώσεων για τα κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα και τα είδη ένδυσης. Ωστόσο, η διάσκεψη απέτυχε να σημειώσει σημαντική πρόοδο σε άλλα θέματα, όπως οι γεωργικοί δασμοί και οι εγχώριες επιδοτήσεις, λόγω διαφωνιών μεταξύ των χωρών μελών.

Η διάσκεψη του Χονγκ Κονγκ σημαδεύτηκε επίσης από διαμαρτυρίες και διαδηλώσεις ομάδων της κοινωνίας των πολιτών και μη κυβερνητικών οργανώσεων, οι οποίες επέκριναν τον ΠΟΕ για την έλλειψη διαφάνειας και συμμετοχικότητας στη λήψη αποφάσεων. Οι διαμαρτυρίες ήταν σε μεγάλο βαθμό ειρηνικές, αν και υπήρξαν ορισμένες συγκρούσεις με την αστυνομία. Συνολικά, η διάσκεψη του Χονγκ Κονγκ θεωρήθηκε ως μέτρια επιτυχία, καθώς οδήγησε σε κάποια πρόοδο σε θέματα ανάπτυξης και έθεσε τις βάσεις για περαιτέρω διαπραγματεύσεις σχετικά με την αναπτυξιακή ατζέντα της Ντόχα.

Η έβδομη υπουργική διάσκεψη του ΠΟΕ πραγματοποιήθηκε στη Γενεύη της Ελβετίας από τις 30 Νοεμβρίου έως τις 2 Δεκεμβρίου 2009. Η διάσκεψη επικεντρώθηκε στην προώθηση της αναπτυξιακής ατζέντας της Ντόχα και στην επίτευξη προόδου σε θέματα που αφορούν τη γεωργία, την πρόσβαση στην αγορά μη γεωργικών προϊόντων, τις υπηρεσίες και τη διανοητική ιδιοκτησία.

Ωστόσο, η διάσκεψη απέτυχε να επιφέρει σημαντική πρόοδο όσον αφορά την αναπτυξιακή ατζέντα της Ντόχα, καθώς οι χώρες μέλη παρέμειναν διχασμένες σε βασικά ζητήματα. Η διάσκεψη κατέληξε σε ορισμένες συμφωνίες για θέματα όπως η διευκόλυνση του εμπορίου και οι επιδοτήσεις βαμβακιού για τις λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες. Η διάσκεψη της Γενεύης ήταν αξιοσημείωτη επειδή ήταν η πρώτη υπουργική διάσκεψη που πραγματοποιήθηκε υπό την ηγεσία του νέου γενικού διευθυντή του ΠΟΕ, Pascal Lamy. Η διάσκεψη σηματοδεύτηκε επίσης από διαμαρτυρίες και διαδηλώσεις ομάδων της κοινωνίας των πολιτών και μη κυβερνητικών οργανώσεων, οι οποίες άσκησαν κριτική στις πολιτικές του ΠΟΕ και ζήτησαν μεγαλύτερη διαφάνεια και συμμετοχικότητα στη λήψη αποφάσεων. Μετά την αποτυχία της διάσκεψης της Γενεύης, οι διαπραγματεύσεις για το αναπτυξιακό θεματολόγιο της Ντόχα συνεχίστηκαν, αλλά η πρόοδος παρέμεινε αργή. Τα επόμενα χρόνια, ο ΠΟΕ επικεντρώθηκε στη διαπραγμάτευση συμφωνιών για συγκεκριμένα θέματα, όπως η τεχνολογία της πληροφορίας και τα περιβαλλοντικά αγαθά, μέσω χωριστών πολυμερών συμφωνιών.

Η όγδοη υπουργική διάσκεψη του ΠΟΕ πραγματοποιήθηκε στη Γενεύη της Ελβετίας από τις 15 έως τις 17 Δεκεμβρίου 2011. Η διάσκεψη επικεντρώθηκε στην προώθηση της αναπτυξιακής ατζέντας της Ντόχα και στην επίτευξη προόδου σε θέματα που αφορούν τη διευκόλυνση του εμπορίου, τη γεωργία και την πρόσβαση στην αγορά για μη γεωργικά προϊόντα. Η διάσκεψη κατέληξε στην υιοθέτηση της "δέσμης μέτρων της Γενεύης", η οποία περιλάμβανε μια σειρά μικρότερων συμφωνιών για θέματα όπως η αφορολόγητη και χωρίς ποσοτώσεις πρόσβαση στην αγορά για τις λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες, η διευκόλυνση του εμπορίου και η παρακολούθηση των διατάξεων περί ειδικής και διαφοροποιημένης μεταχείρισης για τις αναπτυσσόμενες χώρες.

Ωστόσο, η διάσκεψη απέτυχε να επιφέρει σημαντικές ανακαλύψεις όσον αφορά την αναπτυξιακή ατζέντα της Ντόχα, καθώς οι χώρες μέλη παρέμειναν διχασμένες σε βασικά ζητήματα όπως οι γεωργικές επιδοτήσεις και οι μειώσεις των δασμών. Η διάσκεψη σηματοδεύτηκε επίσης από διαμαρτυρίες και διαδηλώσεις ομάδων της κοινωνίας των πολιτών και μη κυβερνητικών οργανώσεων, οι οποίες ζήτησαν μεγαλύτερη διαφάνεια και συμμετοχικότητα στη λήψη αποφάσεων. Μετά τη διάσκεψη, οι διαπραγματεύσεις για το αναπτυξιακό θεματολόγιο της Ντόχα συνεχίστηκαν, αλλά η πρόοδος παρέμεινε αργή. Τα επόμενα χρόνια, η έμφαση μετατοπίστηκε προς τη διαπραγμάτευση πολυμερών συμφωνιών για συγκεκριμένα θέματα, όπως τα περιβαλλοντικά αγαθά και υπηρεσίες και το ηλεκτρονικό εμπόριο.

Η ένατη υπουργική διάσκεψη του ΠΟΕ πραγματοποιήθηκε στο Μπαλί της Ινδονησίας από τις 3 έως τις 7 Δεκεμβρίου 2013. Η διάσκεψη επικεντρώθηκε στην προώθηση της αναπτυξιακής ατζέντας της Ντόχα και στην επίτευξη προόδου σε θέματα που αφορούν τη διευκόλυνση του

εμπορίου, τη γεωργία και την ανάπτυξη. Η διάσκεψη του Μπαλί κατέληξε στην υιοθέτηση της "δέσμης μέτρων του Μπαλί", η οποία περιελάμβανε μια σειρά συμφωνιών για θέματα όπως η διευκόλυνση του εμπορίου, η επισιτιστική ασφάλεια, οι επιδοτήσεις βαμβακιού για τις λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες και η προτιμησιακή μεταχείριση για τις μικρές και ευάλωτες οικονομίες.

Το μεγαλύτερο επίτευγμα της δέσμης μέτρων του Μπαλί ήταν η συμφωνία για τη διευκόλυνση του εμπορίου (ΣΔΕ), η οποία αποσκοπούσε στην απλούστευση και τον εξορθολογισμό των τελωνειακών διαδικασιών και τη μείωση του κόστους των εμπορικών συναλλαγών. Η διάσκεψη του Μπαλί ήταν επίσης αξιοσημείωτη επειδή ήταν η πρώτη υπουργική διάσκεψη που πραγματοποιήθηκε σε αναπτυσσόμενη χώρα από την ίδρυση του ΠΟΕ. Η διάσκεψη χαρακτηρίστηκε από πνεύμα συνεργασίας και αλληλεγγύης μεταξύ των χωρών μελών και έλαβε επαίνους για την επιτυχή έκβασή της. Μετά τη διάσκεψη, συνεχίστηκαν οι διαπραγματεύσεις για το αναπτυξιακό θεματολόγιο της Ντόχα, αλλά η πρόοδος παρέμεινε αργή. Το επίκεντρο μετατοπίστηκε στην εφαρμογή των συμφωνιών που επιτεύχθηκαν στο Μπαλί, ιδίως της ΣΕΣ, η οποία επικυρώθηκε από τα απαιτούμενα δύο τρίτα των μελών του ΠΟΕ το 2015.

Η δέκατη υπουργική διάσκεψη του ΠΟΕ πραγματοποιήθηκε στο Ναϊρόμπι της Κένυας από τις 15 έως τις 18 Δεκεμβρίου 2015. Η διάσκεψη επικεντρώθηκε στην ανασκόπηση της προόδου που έχει σημειωθεί στο πλαίσιο της αναπτυξιακής ατζέντας της Ντόχα και στη διερεύνηση νέων τομέων συμφωνίας. Η διάσκεψη κατέληξε στην υιοθέτηση αρκετών σημαντικών αποφάσεων, μεταξύ των οποίων η κατάργηση των γεωργικών εξαγωγικών επιδοτήσεων, η παράταση της παρέκκλισης που επιτρέπει στις αναπτυσσόμενες χώρες να παρέχουν επιδοτήσεις στους αγρότες τους και η μόνιμη εξαίρεση των λιγότερο ανεπτυγμένων χωρών από τους κανόνες περί διανοητικής ιδιοκτησίας για τα φαρμακευτικά προϊόντα. Στη διάσκεψη διαμορφώθηκε επίσης μια νέα πρωτοβουλία που ονομάστηκε "δέσμη μέτρων του Ναϊρόμπι", η οποία περιελάμβανε συμφωνίες για θέματα όπως το εμπόριο υπηρεσιών, οι επιδοτήσεις βαμβακιού και η επισιτιστική βοήθεια. Ωστόσο, η διάσκεψη απέτυχε να επιφέρει σημαντικές ανακαλύψεις όσον αφορά την αναπτυξιακή ατζέντα της Ντόχα, καθώς οι χώρες μέλη παρέμειναν διχασμένες σε βασικά ζητήματα όπως οι γεωργικές επιδοτήσεις και οι μειώσεις των δασμών.

Η διάσκεψη του Ναϊρόμπι σηματοδεύτηκε από διαμαρτυρίες και διαδηλώσεις ομάδων της κοινωνίας των πολιτών και μη κυβερνητικών οργανώσεων, οι οποίες ζήτησαν μεγαλύτερη διαφάνεια και συμμετοχικότητα στη λήψη αποφάσεων. Η διάσκεψη ήταν επίσης αξιοσημείωτη επειδή ήταν η πρώτη υπουργική διάσκεψη που πραγματοποιήθηκε στην Αφρική και επειδή έδωσε έμφαση στην προώθηση των συμφερόντων των αναπτυσσόμενων χωρών. Μετά τη

διάσκεψη, συνεχίστηκαν οι διαπραγματεύσεις για το αναπτυξιακό θεματολόγιο της Ντόχα, αλλά η πρόοδος παρέμεινε αργή. Η εστίαση μετατοπίστηκε προς τη διερεύνηση νέων τομέων συμφωνίας, όπως οι εργασίες του ΠΟΕ για το ηλεκτρονικό εμπόριο και οι διαπραγματεύσεις για μια νέα πολυμερή συμφωνία για τα περιβαλλοντικά αγαθά και υπηρεσίες.

Η ενδέκατη υπουργική διάσκεψη του ΠΟΕ είχε αρχικά προγραμματιστεί να διεξαχθεί στο Νουρ-Σουλτάν του Καζακστάν τον Ιούνιο του 2020, αλλά αναβλήθηκε λόγω της πανδημίας COVID-19.

Η δωδέκατη Υπουργική Διάσκεψη του ΠΟΕ (MC12) πραγματοποιήθηκε από τις 12 έως τις 17 Ιουνίου 2022 στην έδρα του ΠΟΕ στη Γενεύη. Υπουργοί από όλο τον κόσμο συμμετείχαν για να επανεξετάσουν τη λειτουργία του πολυμερούς εμπορικού συστήματος, να προβούν σε γενικές δηλώσεις και να αναλάβουν δράση για το μελλοντικό έργο του ΠΟΕ. Τη διάσκεψη συνδιοργάνωσε το Καζακστάν και προήδρευσε ο κ. Timur Suleimenov, αναπληρωτής προσωπάρχης του Προέδρου του Καζακστάν. Το Καζακστάν είχε αρχικά προγραμματιστεί να φιλοξενήσει την MC12 τον Ιούνιο του 2020, αλλά η διάσκεψη αναβλήθηκε λόγω της πανδημίας COVID-19. Η διάσκεψη ολοκληρώθηκε με επιτυχία στις 17 Ιουνίου, με συμφωνία για μια δέσμη βασικών εμπορικών πρωτοβουλιών.

Η διάσκεψη κατέληξε στην υιοθέτηση αρκετών σημαντικών αποφάσεων μεταξύ αυτών τη "δέσμη μέτρων της Γενεύης" που εγκρίθηκε από τα μέλη περιλαμβάνει:

Μια δέσμη μέτρων για την αντίδραση του ΠΟΕ σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης, η οποία περιλαμβάνει, την επείγουσα αντιμετώπιση της επισιτιστικής ανασφάλεια, υπουργική απόφαση σχετικά με τις απαλλαγές των αγορών τροφίμων του Παγκόσμιου Επισιτιστικού Προγράμματος (ΠΕΠ) από τις απαγορεύσεις ή τους περιορισμούς των εξαγωγών, την αντίδραση του ΠΟΕ στην πανδημία COVID-19 και την ετοιμότητα για μελλοντικές πανδημίες, τις πτυχές των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας που συνδέονται με το εμπόριο, απόφαση σχετικά με το μορατόριουμ για το ηλεκτρονικό εμπόριο και το πρόγραμμα εργασίας, συμφωνία για τις επιδοτήσεις στην αλιεία.

Επιπλέον, οι υπουργοί ενέκριναν δύο αποφάσεις - σχετικά με το πρόγραμμα εργασίας για τις μικρές οικονομίες και σχετικά με τις καταγγελίες για τη μη παραβίαση των TRIPS και την κατάσταση καθώς και μια δήλωση για την υγειονομική και φυτοϋγειονομική περίθαλψη.

Μιλώντας στο Γενικό Συμβούλιο στις 8 Μαΐου 2023, η γενική διευθύντρια του ΠΟΕ Ngozi Okonjo-Iweala κάλεσε τα μέλη να ανανεώσουν τη δυναμική των συζητήσεων για αναπτυξιακά θέματα ενόψει της 13ης Υπουργικής Διάσκεψης (MC13), που θα πραγματοποιηθεί

στο Άμπου Ντάμπι τον Φεβρουάριο του 2024, προέτρεψε τα μέλη να συνεχίσουν τις προσπάθειες για την οικοδόμηση σύγκλισης και να συμμετάσχουν περισσότερο σε ειλικρινείς συζητήσεις που θα επιτρέψουν στον ΠΟΕ να προωθήσει την ατζέντα του. Η Okonjo-Iweala σημείωσε ότι ένας από τους τομείς στους οποίους τα μέλη του ΠΟΕ πρέπει να σημειώσουν πρόοδο είναι οι συζητήσεις για την ανάπτυξη, τόσο στο πλαίσιο της μεταρρύθμισης του ΠΟΕ όσο και στις εργασίες της Επιτροπής Εμπορίου και Ανάπτυξης (CTD) και της Επιτροπής Εμπορίου και Ανάπτυξης σε ειδική σύνοδο (CTDSS). (Πηγή: https://www.wto.org/english/news_e/news23_e/gc_08may23_e.htm)

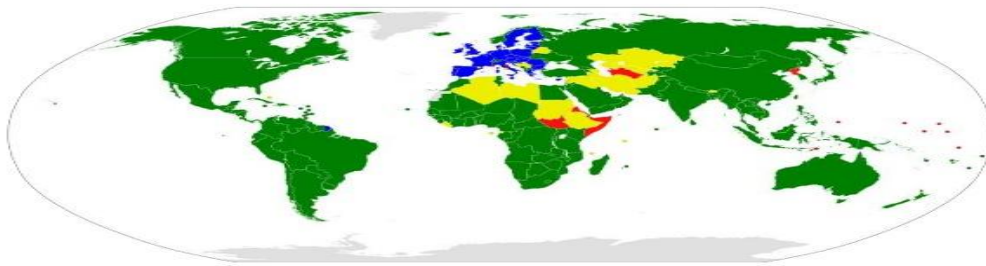
2.3 Οργάνωση ρόλος σκοπός και διάρθρωση του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου.

Εμβλημα οργανισμού.

Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου (ΠΟΕ) είναι ο μόνος παγκόσμιος διεθνής οργανισμός που ασχολείται με τους κανόνες του εμπορίου μεταξύ των κρατών. Στο επίκεντρό του βρίσκονται οι συμφωνίες του ΠΟΕ, οι οποίες διαπραγματεύονται και υπογράφονται από το μεγαλύτερο μέρος των εμπορικών κρατών του κόσμου και επικυρώνονται από τα κοινοβούλιά τους. Ο στόχος του είναι να διασφαλιστεί ότι το εμπόριο διενεργείται ομαλά και ελεύθερα. Οι επικριτές του θεωρούν ότι η όλη ύπαρξη και χρήση του οργανισμού συνήθως υπονομεύει την εκάστοτε εθνική κυριαρχία καθώς και επηρεάζει τις οικονομίες των αναπτυσσόμενων κυρίως χωρών επειδή προωθεί την ανάπτυξη και παρουσία στο διεθνές στερέωμα των πολυεθνικών εταιρειών, οι οποίες δύναται να πλήξουν τις εγχώριες επιχειρήσεις και γενικότερα την εγχώρια επιχειρηματικότητα (Beattie, A., 2014. America's craven capitulation in the WTO. Financial Times, Beyond BRICS Blog.).

Από το 1995, τα μέλη του ΠΟΕ αυξήθηκαν σε 164 κράτη, καλύπτοντας περισσότερο από το 96% του παγκόσμιου εμπορίου.(Πίνακας 3) (Hopewell, K., 2022)

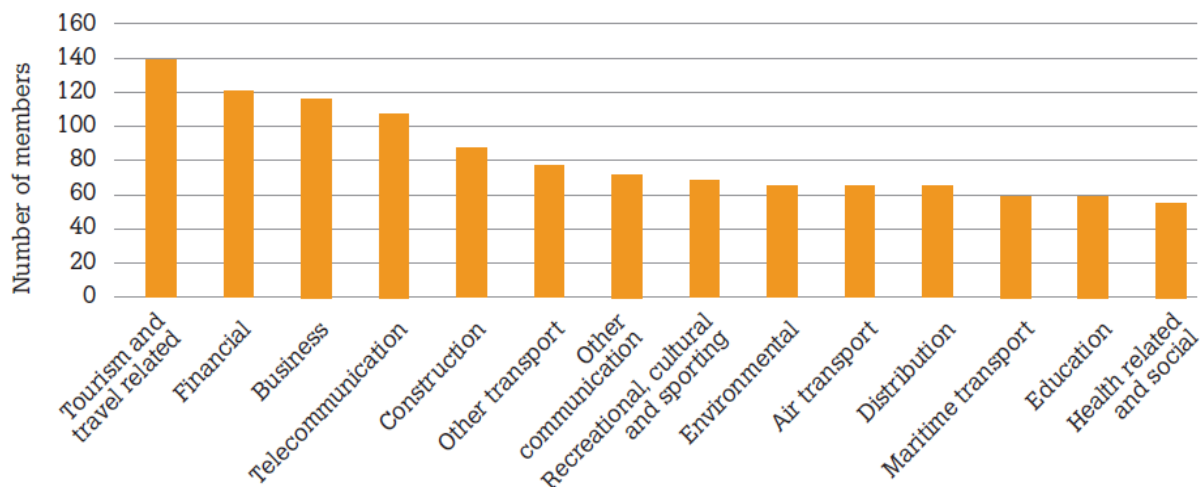

Green - Members
 Blue - Members, dually represented by the EU
 Yellow - Observers
 Red - Non-members

Πίνακας 3. (Πηγή: <https://www.offlinepost.gr/wp-content/uploads/2019/12/world-trade-organization-wto-international-business-manu-melwin-joy-6-638.jpg>)

Όπως αναφέρθηκε προηγουμένως ο (ΠΟΕ) ιδρύθηκε την 1η Ιανουαρίου 1995 ύστερα από μια σειρά διαπραγματεύσεων και συμφωνιών του γύρου της Ουρουγουάης και του Μαρακές. Αποτελεί συνέχεια της Γενικής Συμφωνίας Δασμών και Εμπορίου (General Agreement on Tariffs and Trade, GATT) που είχε υπογραφεί το 1947 στα πλαίσια του ΟΗΕ. Ο ΠΟΕ είναι ο μεγαλύτερος διεθνής οικονομικός οργανισμός στον κόσμο, με 164 κράτη μέλη που αντιπροσωπεύουν πάνω από το 98% του παγκόσμιου εμπορίου και του παγκόσμιου ΑΕΠ. Τα ιδρυτικά μέλη του Π.Ο.Ε. είναι πρώην μέλη της GATT. Ο ΠΟΕ αποτελείται μέχρι στιγμής από 148 χώρες μέλη του ΟΗΕ και κυρίαρχος στόχος του είναι η θέσπιση, μετά από εντατικές διαπραγματεύσεις μεταξύ των μελών του, κοινών κανόνων και αρχών που πρέπει να διέπουν το διεθνές εμπόριο αγαθών και υπηρεσιών. (<https://www.minagric.gr/the-ministry-2/agricultural-policy/koinotsxeseis/dienorgan/1233-pagkorganemp>).

Ο πίνακας 4 εμφανίζει τον αριθμό των μελών που έχει δεσμευτεί στους κανόνες του εμπορίου υπηρεσιών ανά κλάδο. Ο κλάδος του τουρισμού που έχει την μεγαλύτερη συμμετοχή των κρατών μελών με τον σχετικό αριθμό να ανέρχεται στα 140 κράτη.

Πίνακας 4. Αριθμός κρατών που υπάγονται στους κανόνες εμπορίου υπηρεσιών ανά κλάδο Πηγή: WTO (2023)

2.4 Οργανόγραμμα και σκοπός του ΠΟΕ

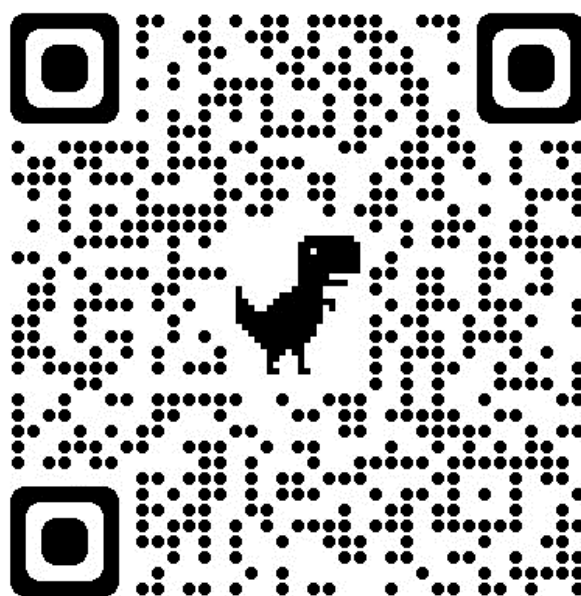
Το ανώτατο όργανο λήψης αποφάσεων του οργανισμού είναι η Υπουργική Διάσκεψη, η οποία συνέρχεται συνήθως κάθε δύο χρόνια. Κάτω από αυτό βρίσκεται το Γενικό Συμβούλιο (συνήθως πρέσβεις και επικεφαλής αντιπροσωπειών στη Γενεύη, και μερικές φορές αξιωματούχοι που αποστέλλονται από τις πρωτεύουσες των μελών), το οποίο συνεδριάζει αρκετές φορές το χρόνο στην έδρα της Γενεύης. Το Γενικό Συμβούλιο συνεδριάζει επίσης ως όργανο επανεξέτασης της εμπορικής πολιτικής και ως όργανο επίλυσης διαφορών.

Η μοναδικότητα και δημοκρατικότητα του διεθνή οργανισμού παρουσιάζεται στο να έχει δεσμευτικό χαρακτήρα για τα συμμετέχοντα κράτη, καθώς επίσης ισχύει κάθε χώρα-μέλος έχει δικαίωμα μιας ψήφου. Με άλλα λόγια, δεν υφίσταται η αναλογική μέθοδος, παραδείγματος χάριν με βάση τον πληθυσμό, τη συνεισφορά στον προϋπολογισμό ή την οικονομική ισχύ του κάθε κράτους. Διάφοροι οικονομικοί οργανισμοί συνηθίζουν να εκλαμβάνουν τα παραπάνω κριτήρια για το δικαίωμα κάθε χώρας στην ψήφο. Στην περίπτωση του οργανισμού μας όποιος είναι ο αριθμός των κρατών – μελών, τόσες θα είναι ισάριθμα και οι ψήφοι (Schott, J. J., & Watal, J., 2000). Η λήψη αποφάσεων στον ΠΟΕ γίνεται συνήθως με βάση την ομοφωνία των παρευρισκόμενων χωρών. Η κάθε χώρα- μέλος έχει την δυνατότητα να υποβάλλει τις προτάσεις της και να κριθούν υπέρ ή κατά ψήφισης. Υπάρχουν μόνο κάποιες περιπτώσεις, κατά τις οποίες ακολουθούνται ορισμένες διαδικασίες για την λήψη αποφάσεων, οι οποίες είναι οι εξής :

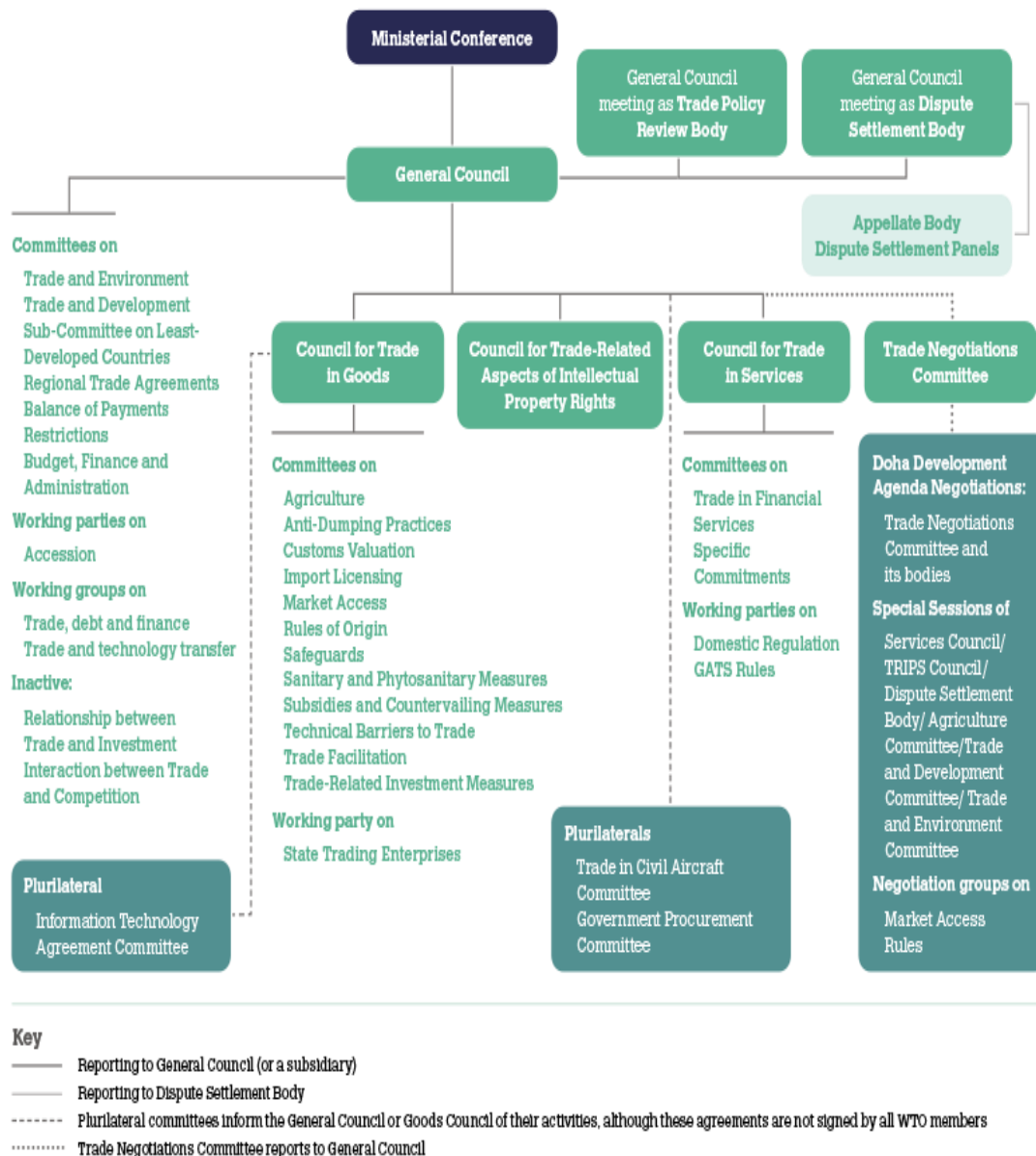
Οι αποφάσεις που σχετίζονται με την ερμηνεία και υλοποίηση συμφωνιών, λαμβάνονται μόνο από τη Διάσκεψη των Υπουργών και είναι απαραίτητη η ύπαρξη των 3/4 των ψήφων όλων των κρατών – μελών του Π.Ο.Ε. Επίσης οι αποφάσεις που αφορούν στην τροποποίηση ή στην επεξεργασία συμφωνιών. Αφού δοθούν, χωρίς να είναι απαραίτητο, από τα κράτη – μέλη οι προτάσεις, έπεται στο επόμενο βήμα η συνολική αξιολόγησή τους, με εξετάζοντας τις επιπτώσεις που δημιουργούνται στα δικαιώματα και στις υποχρεώσεις των κρατών – μελών από την εκάστοτε επιλογή. Αφού εξετασθούν εξονυχιστικά, είτε γίνεται κάποια από αυτές αποδεκτή, είτε απορρίπτεται μέσα σε διάστημα 90 ημερών. Τροποποιήσεις που σχετίζονται με τις κεντρικές αρχές (εθνική μεταχείριση) χρειάζονται την απόλυτη ομοφωνία. Αλλαγές σε άλλες διατάξεις χρειάζονται την πλειοψηφία των 2/3 των ψήφων. Οι χώρες που ήταν κατά και έδωσαν ψήφο αρνητική στη τροποποίησης, δεν υπάρχει απόλυτη δέσμευση, και ας έχει αυτή ψηφιστεί με την κατάλληλη πλειοψηφία, πλην όμως υπάρχει η περίπτωση απομάκρυνσης από τον Οργανισμό. Οι τροποποιήσεις σε διατάξεις των Συμφωνιών χρειάζονται την πλειοψηφία 3/4 των ψήφων και δεσμεύουν όλα τα κράτη – μέλη του Π.Ο.Ε. όταν αυτές οι αλλαγές δεν έχουν επιπτώσεις στα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των μελών. Τυχόν αποφάσεις που αφορούν στην ειδική απαλλαγή ενός κράτους – μέλους από τις υποχρεώσεις του για ορισμένο χρονικό

διάστημα, εξαιτίας σοβαρών προβλημάτων που αντιμετωπίζει. Είναι απαραίτητη η ύπαρξη πλειοψηφίας 3/4 των μελών του Π.Ο.Ε. Επιπλέον οι αποφάσεις που σχετίζονται με την αποδοχή ή την απόρριψη εισόδου νέων κρατών – μελών στον Π.Ο.Ε. Η τελική απόφαση λαμβάνεται μετά την υποβολή αίτησης από τα νέα μέλη με την πλειοψηφία των 2/3 από το Γενικό Συμβούλιο του Οργανισμού ή από την Διάσκεψη των Υπουργών.

Σε επόμενο επίπεδο, το Συμβούλιο Αγαθών, το Συμβούλιο Υπηρεσιών και το Συμβούλιο Διανοητικής Ιδιοκτησίας (TRIPS) υποβάλλουν εκθέσεις στο Γενικό Συμβούλιο. Πολυάριθμες εξειδικευμένες επιτροπές, ομάδες εργασίας και ομάδες εργασίας ασχολούνται με τις επιμέρους συμφωνίες και άλλους τομείς, όπως το περιβάλλον, η ανάπτυξη, οι αιτήσεις συμμετοχής και οι περιφερειακές εμπορικές συμφωνίες. Όλα τα μέλη του ΠΟΕ μπορούν να συμμετέχουν σε όλα τα συμβούλια και τις επιτροπές, με εξαίρεση το δευτεροβάθμιο όργανο, τις επιτροπές επίλυσης διαφορών και τις πολυμερείς επιτροπές.

QR CODE για την παρουσίαση της οργανωτικής δομής του Π.Ο.Ε.

Διάγραμμα Λήψης Αποφάσεων ΠΟΕ 1

Σύμφωνα με τα υφιστάμενα οργανωτικά χαρακτηριστικά του ο Π.Ο.Ε. εξυπηρετεί τις παρακάτω λειτουργίες:

- ❖ Παρέχει βοήθεια για την υιοθέτηση και την εφαρμογή των ισχυουσών συμφωνιών τόσο σε θεωρητικό όσο και σε πρακτικό επίπεδο.
- ❖ Παρέχει τον χώρο διεξαγωγής των διαπραγματεύσεων που ενεργούνται από τα κράτη –μέλη και αφορούν τις εμπορικές σχέσεις.
- ❖ Έχει υπό την εποπτεία τις διαπραγματεύσεις σχετικές με εμπορικές διαφωνίες που προκύπτουν.
- ❖ Επιτηρεί τις διεθνείς πολιτικές και στρατηγικές σχετικές με το εμπόριο.

- ❖ Παρέχει τεχνική υποστήριξη και εκπαίδευση για μέλη που ανήκουν στις αναπτυσσόμενες χώρες.
- ❖ Συνεργάζεται με άλλους διεθνείς οργανισμούς όπως το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (International Monetary Fund (IMF)) και την Παγκόσμια Τράπεζα (World Bank) με σκοπό την επίτευξη καλύτερης συνοχής στην χάραξη παγκόσμιας οικονομικής πολιτικής. (Πηγή: www.Offlinepost.gr Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου και ο ρόλος του <https://www.offlinepost.gr/2019/12/25>)

Προς το παρόν, οι κανόνες του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου κωδικοποιούνται στις τρεις βασικές συμφωνίες του. Ο στόχος τους είναι να δημιουργήσουν ένα περιβάλλον προσαρμοσμένο ώστε να διεξάγεται η φιλελεύθερη διεξαγωγή του διεθνούς εμπορίου. Οι κανόνες εξυπηρετούν τα εξής: Ήτοι την εξάλειψη των δασμών που δημιουργούν αντιπαραγωγικές εισαγωγές, αλλαγή προς το καλύτερο των τελωνειακών διαδικασιών και αύξηση των ελέγχων, αποστασιοποίηση των κρατικών νόμων και φορολογικών διατάξεων ώστε να μην τείνουν στην κατηγορία της προστασίας και τέλος ελάττωση των επιδοτήσεων.

Όλοι οι κανόνες του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου (WTO) βασίζονται σε κάποιες θεμελιώδεις αρχές, οι οποίες είναι οι εξής:

- ❖ Principle of MFN (Most-Favored-Nation) Treatment. Αρχή μεταχείρισης ευνοούμενου κράτους, που αφορά στις εισαγωγές και τις εξαγωγές μεταξύ των χωρών.
- ❖ Principle of National Treatment. Αρχή της Εθνικής Μεταχείρισης. Αφορά την ισότιμη μεταχείριση σε ζητήματα φορολογίας των πανομοιότυπων προϊόντων που παράγονται εντός και εκτός χώρας.
- ❖ Principle of General Prohibition of Quantitative Restrictions. Αρχή Απαγόρευσης των ποσοτικών περιορισμών.
- ❖ Principle regarding Tariffs as Legitimate Measures for the Protection of Domestic Industries. Αρχή προστασίας των εγχώριων βιομηχανιών μέσω των τιμολογίων ως νόμιμων μέτρων.

Ο σκοπός του ΠΟΕ είναι η διασφάλιση ουσιωδών βελτιώσεων σχετικά με την πρόσβαση στις αγορές και με την σταδιακή απόσυρση κάθε μορφής εξαγωγικών επιδοτήσεων εγχώριας στήριξης που οδηγεί στην στρέβλωση του εμπορίου, λαμβάνοντας υπόψη της ειδικής και διαφοροποιημένης μεταχείρισης που οι αναπτυσσόμενες χώρες μπορεί να λάβουν.

Πραγματικά λόγω των συμφωνιών καταφέρνει να διασφαλίζεται ένα δίκαιο εμπόριο, μεταξύ των χωρών που μετέχουν στον οργανισμό, από την αρχική διαπραγμάτευση έως την

τήρηση των κανόνων που τελικά ψηφίζονται. Ενώ παράλληλα ζητείται εκ μέρους των μέλη να συσταθεί ένα οικοδόμημα λειτουργίας εμπορίου που να προστατεύει όλες τις πλευρές και να προσφέρει την δυνατότητα να υπάρχει μία συνεχής αναπροσαρμογή του μη θέτοντας τυχόν φραγμούς που εμποδίζουν το εμπόριο.

Οι διαπραγματεύσεις από το 1986 έως και το 1994 είναι από τις σημαντικότερες για τον οργανισμό και επηρέασαν σε σημαντικό βαθμό τις βάσεις των διαπραγματεύσεων που υπάρχουν ακόμη και σήμερα. Ο πιο γνωστός γύρος ο «Γύρος της Ουρουγουάης» (Uruguay Round negotiations) του οποίου διαπραγματεύσεις, αποτέλεσαν το έναυσμα για την αναθεώρηση της αρχικής Γενικής Συμφωνίας Δασμών και Εμπορίου (General Agreement on Tariffs and Trade, GATT).

Τον Ιανουάριο του 1995 τέθηκε σε ισχύ, η Γενική Συμφωνία για το Εμπόριο Υπηρεσιών (General Agreement on Trade in Services, GATS), ένα από τα επιτεύγματα του Γύρου της Ουρουγουάης. Επηρεάστηκε από την «αδελφική» του συμφωνία, GATT, και αποσκοπούσε στην δημιουργία ενός ασφαλούς και αξιόπιστου συστήματος βασισμένο στους κανόνες του διεθνούς εμπορίου, διασφαλίζοντας την δίκαιη μεταχείριση όλων των συμμετεχόντων, οδηγώντας σε οικονομική ανάπτυξη μέσω εγγυημένων πολιτικών και προωθώντας το εμπόριο και την ανάπτυξη.

Το 1994 υπογράφηκε η Συμφωνία για τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας (Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights (TRIPS) και δημιούργησε τις βάσεις για τα δικαιώματα περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Σκοπός της ήταν να υιοθετηθεί αυτή διεθνώς, και ο έλεγχος μέσω μηχανισμού από τον ΠΟΕ.

Μέσω όλων αυτών των συμφωνιών που αναλύσαμε παραπάνω, τα μέλη του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου καταφέρανε να δημιουργήσουν ένα σύστημα εμπορίου χωρίς διακρίσεις, δίκαιο και ολοκληρωμένο. Ουσιαστικά το σύστημα αυτό παρουσιάζει τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις όλων όσων μετέχουν στον οργανισμό. Σε όλα τα μέλη υπάρχει η εγγύηση για τις εξαγωγές τους ώστε να διενεργούνται δίκαια και σταθερά οι συναλλαγές στις αγορές των άλλων μελών, χωρίς να εκμεταλλεύονται οποιαδήποτε υπαρκτή αδυναμία. Κάθε ένας υπόσχεται να κάνει το ίδιο για τις εισαγωγές στη δική του αγορά. Τέλος παρόλα αυτά, ο «μηχανισμός» αυτός είναι δομημένος με τέτοιο τρόπο έτσι ώστε να υπάρχει ευελιξία στις δεσμεύσεις που εφαρμόζονται στις αναπτυσσόμενες οικονομίες, προκειμένου η ανάπτυξη-εξέλιξη τους να συνεχίσει να έχει αυξητικές τάσεις.

Ο ΠΟΕ αποτελείται κυρίως από χώρες οι οποίες κυρίως αναπτύσσονται. Έτσι, ο οργανισμός έχει δημιουργήσει σχετικές διατάξεις για τις χώρες αυτές. Δηλαδή, μία αρμόδια

επιτροπή, η οποία ελέγχει τα δεδομένα των αναπτυσσόμενων αυτών χωρών, λαμβάνοντας γνώση των ιδιαιτεροτήτων, προκειμένου να επιλέγει με σύνεση τα «πεδία ορισμού» που θα θέσει για τις κινήσεις που θα προβεί.

Συγκεκριμένα το 2015, δρομολογήθηκε η πρωτοβουλία για βοήθεια στον τομέα του εμπορίου. Σκοπός αυτής ήταν να βοηθήσει τις αναπτυσσόμενες οικονομίες να αναπτύξουν εμπορικές ικανότητες και να ενισχύσουν την υποδομή τους. Μέχρι σήμερα έχουν καταβληθεί 340 δισεκατομμύρια δολάρια για την υποστήριξη αυτού του σχεδίου.

2.4.1 Προϋπολογισμός- Λειτουργία του ΠΟΕ.

Ο ΠΟΕ αντλεί το μεγαλύτερο μέρος των εσόδων για τον ετήσιο προϋπολογισμό του από τις εισφορές των μελών του. Αυτές καθορίζονται σύμφωνα με έναν τύπο που βασίζεται στο μερίδιό τους στο διεθνές εμπόριο. Τέλος, ο ετήσιος προϋπολογισμός που συνεισφέρουν τα μέλη του οργανισμού είναι περίπου 197 εκατομμύρια ελβετικά φράγκα (περίπου 203,64 εκατομμύρια ευρώ).

Τα διάφορα έσοδα προέρχονται από ενοίκια και πωλήσεις έντυπων και ηλεκτρονικών εκδόσεων του ΠΟΕ. Επίσης διαχειρίζεται επίσης ορισμένα καταπιστευματικά ταμεία, τα οποία έχουν συνεισφέρει τα μέλη. Αυτά χρησιμοποιούνται για τη στήριξη ειδικών δραστηριοτήτων τεχνικής συνεργασίας και κατάρτισης που αποσκοπούν στο να επιτρέψουν στις λιγότερο ανεπτυγμένες και αναπτυσσόμενες χώρες να αξιοποιήσουν καλύτερα τον ΠΟΕ και να επωφεληθούν περισσότερο από το πολυμερές εμπορικό σύστημα.

Για την ομαλή λειτουργία του οργανισμού υπάρχει το τμήμα προμηθειών του ΠΟΕ που είναι υπεύθυνο για την έγκαιρη και οικονομικά αποδοτική προμήθεια αγαθών και υπηρεσιών που ανταποκρίνονται στις ανάγκες του οργανισμού. Τα εν λόγω αγαθά και υπηρεσίες περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, λογισμικό και υλικό πληροφορικής, προϊόντα και υπηρεσίες ασφαλείας, εξοπλισμό και υλικό για αναπαραγωγές και εκδόσεις, διάφορες συμβουλευτικές υπηρεσίες, καθώς και αγαθά και υπηρεσίες που σχετίζονται με τη λειτουργία των κτιρίων του ΠΟΕ στη Γενεύη.

Καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας σύναψης συμβάσεων, ο ΠΟΕ εφαρμόζει τις ακόλουθες αρχές:

- Αποδοτική και αποτελεσματική χρήση των πόρων του Οργανισμού
- Μη διακριτικός, δίκαιος, αμερόληπτος και ανοικτός ανταγωνισμός
- Διαφάνεια, Βέλτιστη σχέση ποιότητας-τιμής
- Λογοδοσία, Ακεραιότητα

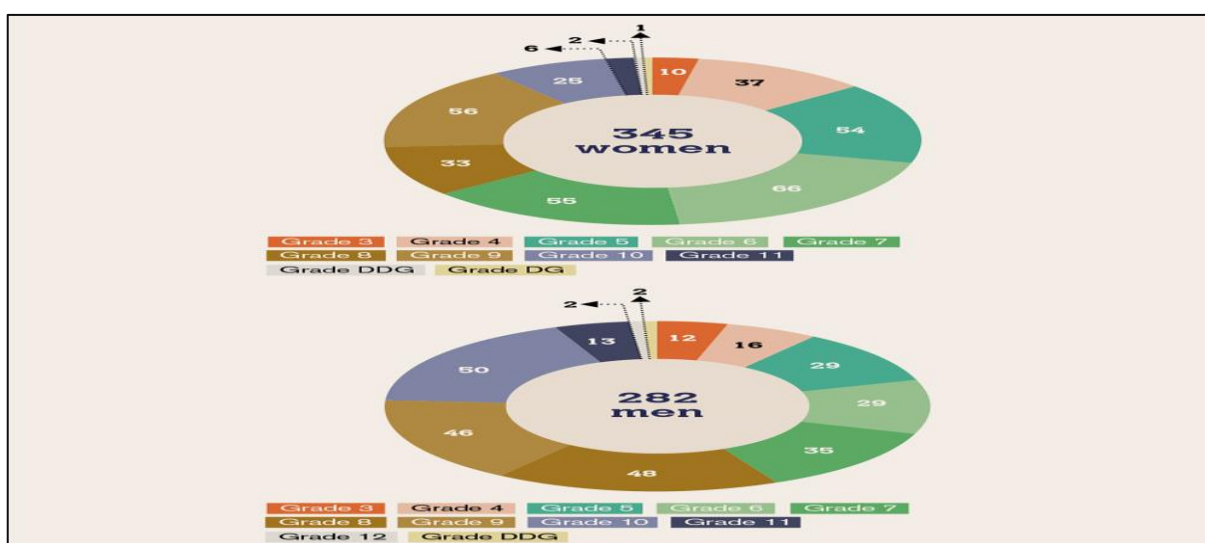
- ο Σεβασμός στους κανονισμούς και τους κανόνες του Οργανισμού.

2.4.2 Επισκόπηση της Γενικής Γραμματείας του ΠΟΕ

Η γραμματεία του οργανισμού έχει έδρα την Γενεύη απασχολεί περί των 630 υπαλλήλων και διευθύνεται από τον γενικό διευθυντή. Με τις αποφάσεις να λαμβάνονται μόνο από τα μέλη του οργανισμού, η γραμματεία δεν διαθέτει ρόλο στη λήψη αποφάσεων. Κύρια καθήκοντα της αποτελούν η τεχνική υποστήριξη κατά την διάρκεια των συμβουλίων, η παροχή τεχνικής βοήθειας στις αναπτυσσόμενες οικονομίες καθώς και η παρουσίαση των δραστηριοτήτων και αποτελεσμάτων του οργανισμού στο ευρύ κοινό και στα μέσα ενημέρωσης. Επιπρόσθετα, παρέχει ορισμένες μορφές νομικής συνδρομής στην διαδικασία επίλυσης διαφορών και συμβουλεύει τις κυβερνήσεις κρατών που επιθυμούν να γίνουν μέλη του WTO (Γκόβαρης 2017, 18).

Το προσωπικό της Γραμματείας περιλαμβάνει άτομα που εκπροσωπούν περίπου 80 εθνικότητες και παρέχουν αμερόληπτη υποστήριξη στις κυβερνήσεις των μελών του ΠΟΕ. Αποτελείται κυρίως από οικονομολόγους, δικηγόρους και ειδικούς σε θέματα διεθνούς εμπορικής πολιτικής, επικοινωνιών, τεχνολογίας πληροφοριών, χρηματοδότησης, ανθρώπινου δυναμικού και γλωσσικών υπηρεσιών. Οι γλώσσες εργασίας του ΠΟΕ είναι τα αγγλικά, τα γαλλικά και τα ισπανικά. (Βλ. Παράρτημα-Πίνακας Β)

Επίσης στον οργανισμό υπάρχει και τηρείτε η αρχή της ισότητας των δύο φύλων. Έτσι στο κάτωθι πίνακα- σχεδιάγραμμα, εμφανίζει την διατήρηση ίσης μεταχείρισης και κατανομής των θέσεων στα δύο φύλα.

Πίνακας 5. Προσωπικό του ΠΟΕ στον τακτικό προϋπολογισμό ανά βαθμό και φύλο, στις 31-12- 2021.

3. ΚΕΦΑΛΑΙΟ. ΓΕΝΙΚΕΣ ΣΥΜΦΩΝΙΕΣ ΚΑΙ ΥΠΟΥΡΓΙΚΟΙ ΣΥΝΟΛΟΙ

Ο ΠΟΕ κατά την ίδρυσή του, αποσκοπούσε στο να καταστεί ο θεματοφύλακας των τριών βασικών πυλώνων του διεθνούς εμπορίου, της GATT, της GATS και των TRIPS Όπως φάνηκε λοιπόν από τον γύρο διαπραγματεύσεων της Ουρουγουάης, ο ΠΟΕ δεν περιορίζεται στο εμπόριο αγαθών και επομένως η GATT ενσωματώνεται πλέον μαζί με τις συμφωνίες της GATS και των TRIPS στο νέο πλαίσιο, συμπεριλαμβάνοντας πλέον τις υπηρεσίες, δημιουργίες, σχέδια επινοήσεις (Γκόβαρης 2017, 20).

3.1 Γενική συμφωνία για εμπόριο υπηρεσιών (GATS).

Το εμπόριο υπηρεσιών αντιπροσωπεύει σήμερα περισσότερο από το 35% του παγκοσμίου εμπορίου, ενώ ο ρυθμός ανάπτυξης του κατά την περίοδο 2012-2022 ξεπέρασε κατά τουλάχιστον 56% τον αντίστοιχο του εμπορίου αγαθών, αναμένεται δε εντός της επομένης δεκαετίας να επεκταθεί ταχύτατα, υποσκελίζοντας, κατά ορισμένους, το εμπόριο αγαθών. Και αυτό διότι πολλές αναπτυσσόμενες χώρες εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από τις εισαγωγές υπηρεσιών, ενώ η παραγωγικότητα των βιομηχανιών είναι πλέον στενά συνδεδεμένη με την ευχερή διαθεσιμότητα, σε εύλογο κόστος, χρηματοδοτικών υπηρεσιών, υπηρεσιών Η/Υ, κ.α.

Αυτό το είδος εμπορίου παρουσιάζει, σε σχέση με το εμπόριο αγαθών, ουσιώδες διαφορές. Στον βασικό όγκο των συναλλαγών σε υπηρεσίες δεν μπορεί να γίνει διαχωρισμός μεταξύ χρόνου και τόπου κατανάλωσης, δεν είναι απαραίτητη η εγγύτητα μεταξύ του παρέχοντος τις υπηρεσίες και του καταναλωτή τους. Επίσης σε αντίθεση με τις διεθνείς συναλλαγές σε αγαθά, που συνεπάγονται τη φυσική μετακίνηση των εμπορευμάτων από μια χώρα σε άλλη, οι υπηρεσίες παρέχονται διεθνώς με βάση ένα ή συνδυασμό περισσότερων από τους εξής τρόπους: τη διακίνηση των προϊόντων υπηρεσίας (π.χ. διαδικτυακή μεταφορά χρημάτων μέσω τραπεζών), τη μετακίνηση των καταναλωτών προς μία χώρα διάθεσης των υπηρεσιών (π.χ. τουρίστες, σπουδαστές), την ίδρυση εμπορικής παρουσίας στη χώρα όπου πρόκειται να παρασχεθεί η υπηρεσία (πχ ίδρυση υποκαταστήματος ή θυγατρικής εταιρείας) και την προσωρινή μετακίνηση και παρουσία φυσικών προσώπων-επαγγελματιών σε άλλη χώρα για την παροχή των υπηρεσιών τους. (Φατούρος & Στεφάνου, 1995, σελ. 21-22).

Η GATS είναι μια συνθήκη του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου (ΠΟΕ) που διέπει το διεθνές εμπόριο υπηρεσιών. Στόχος της είναι η δημιουργία ενός δίκαιου, διαφανούς και προβλέψιμου ρυθμιστικού πλαισίου για το διασυνοριακό εμπόριο υπηρεσιών, επιτρέποντας παράλληλα στις χώρες να διατηρήσουν το δικαίωμά τους να ρυθμίζουν τις υπηρεσίες εντός της επικράτειάς τους. Η GATS εφαρμόζεται σε ένα ευρύ φάσμα τομέων υπηρεσιών, συμπεριλαμβανομένων των τηλεπικοινωνιών, των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών, των

μεταφορών και των επαγγελματικών υπηρεσιών. Αποτελεί σήμερα μία από τις σημαντικότερες παγκόσμιες συμφωνίες για το εμπόριο υπηρεσιών.

Η Γενική Συμφωνία για το Εμπόριο Υπηρεσιών είναι η πρώτη πολυμερής εμπορική συμφωνία που καλύπτει το εμπόριο υπηρεσιών. Η δημιουργία της αποτέλεσε ένα από τα σημαντικότερα επιτεύγματα των εμπορικών διαπραγματεύσεων του Γύρου της Ουρουγουάης, από το 1986 έως το 1993. Αυτό συνέβη σχεδόν μισό αιώνα μετά τη θέση σε ισχύ της Γενικής Συμφωνίας Δασμών και Εμπορίου (GATT) του 1947, της αντίστοιχης της GATS στο εμπόριο εμπορευμάτων. Θεσπίστηκε το 1995, μαζί με άλλες συμφωνίες που συγκροτούν τον ΠΟΕ. Γενικός σκοπός της GATS είναι να προωθήσει και να απελευθερώσει το παγκόσμιο εμπόριο υπηρεσιών με την εξάλειψη των εμπορικών φραγμών και τη δημιουργία ισότιμων όρων ανταγωνισμού για τους παρόχους υπηρεσιών. Μία από τις βασικές αρχές της GATS είναι η μεταχείριση του πλέον ευνοούμενου κράτους (ΜΕΚ), η οποία απαιτεί από τα μέλη να παρέχουν σε όλα τα άλλα μέλη την ίδια μεταχείριση που παρέχουν στον πλέον ευνοούμενο εμπορικό εταίρο τους. Η GATS έχει επιτύχει στην προώθηση του εμπορίου υπηρεσιών, όπου υπήρξαν προκλήσεις στην εφαρμογή ορισμένων διατάξεων, ιδίως στις αναπτυσσόμενες χώρες όπου οι τομείς των υπηρεσιών είναι συχνά υπανάπτυκτοι.

Η συμβολή της GATS στο παγκόσμιο εμπόριο υπηρεσιών στηρίζεται σε δύο βασικούς πυλώνες: (α) την εξασφάλιση αυξημένης διαφάνειας και προβλεψιμότητας των σχετικών κανόνων και κανονισμών και (β) την προώθηση της προοδευτικής ελευθέρωσης μέσω διαδοχικών γύρων διαπραγματεύσεων. Στο πλαίσιο της συμφωνίας, η τελευταία έννοια ισοδυναμεί με τη βελτίωση της πρόσβασης στην αγορά και την επέκταση της εθνικής μεταχείρισης σε ξένες υπηρεσίες και προμηθευτές υπηρεσιών σε όλο και μεγαλύτερο φάσμα τομέων. Δεν συνεπάγεται, ωστόσο, απορρύθμιση. Αντίθετα, η Συμφωνία αναγνωρίζει ρητά το δικαίωμα των κυβερνήσεων να ρυθμίζουν και να θεσπίζουν νέους κανονισμούς για την επίτευξη στόχων εθνικής πολιτικής και την ιδιαίτερη ανάγκη των αναπτυσσόμενων χωρών να ασκήσουν αυτό το δικαίωμα.

Σε σημαντικό βαθμό, οι συντάκτες της GATS εμπνεύστηκαν από τη GATT και χρησιμοποίησαν όρους και έννοιες που είχαν ήδη δοκιμαστεί επί δεκαετίες στο εμπόριο εμπορευμάτων. Η GATS περιλαμβάνει διάφορες αρχές, όπως η αρχή του πλέον ευνοούμενου κράτους (MFN-ΜΕΚ) και ακολουθεί επίσης την αρχή της εθνικής μεταχείρισης, η οποία απαγορεύει τις διακρίσεις εις βάρος των ξένων παροχών υπηρεσιών υπέρ των εγχώριων παροχών υπηρεσιών.

Ένα από τα πιο αμφιλεγόμενα ζητήματα που περιβάλλουν τη GATS είναι ο αντίκτυπος της στις αναπτυσσόμενες χώρες. Ορισμένοι υποστηρίζουν ότι η GATS μπορεί να οδηγήσει στην ιδιωτικοποίηση και την απορρύθμιση των δημόσιων υπηρεσιών στις αναπτυσσόμενες χώρες, οδηγώντας σε απώλεια του κρατικού ελέγχου και μειωμένη πρόσβαση για τους καταναλωτές με χαμηλό εισόδημα. Από την άλλη πλευρά, άλλοι υποστηρίζουν ότι η GATS μπορεί να προσφέρει στις αναπτυσσόμενες χώρες ευκαιρίες οικονομικής ανάπτυξης και πρόσβασης σε ξένες αγορές, ιδίως για τους τομείς υπηρεσιών στους οποίους διαθέτουν συγκριτικό πλεονέκτημα.

Συνολικά, η συμφωνία GATS, όπως και άλλες συμφωνίες του ΠΟΕ, έχει σχεδιαστεί για να προωθήσει τη μεγαλύτερη απελευθέρωση του εμπορίου καθώς η GATS καλύπτει μέτρα που επηρεάζουν τόσο το προϊόν (υπηρεσία) όσο και τον προμηθευτή, εξισορροπώντας παράλληλα τα συμφέροντα των διαφόρων χωρών και αναγνωρίζοντας την ανάγκη για ανάπτυξη. (https://www.wto.org/english/tratop_e/serv_e/cbt_course_e/c1s2p1_e.htm).

Πρέπει να τονίσουμε πόσο δύσκολη ήταν η διαπραγμάτευση της GATS, κάτι που έχει επισημανθεί επανειλημμένα στη βιβλιογραφία. Αρκεί να υπογραμμίσουμε δύο στοιχεία εδώ:

(α) δεν επρόκειτο για μια ομάδα ομοιόθετων χωρών (όπως, λίγο πολύ, η ομάδα χωρών που διαπραγματεύτηκε αρχικά τη GATT). Οι συμμετέχοντες είχαν διαμετρικά αντίθετες απόψεις ακόμη και σε σχέση με βασικά ζητήματα, όπως η χρησιμότητα ενός πολυμερούς ρυθμιστικού πλαισίου.

(β) το ζήτημα αυτό καθαυτό είναι αρκετά περίπλοκο. Η νομολογία πάνω από 60 ετών της GATT δείχνει ότι ακόμη και σήμερα είναι μερικές φορές μια δοκιμασία που αποτελεί αίνιγμα για να διαχωρίσει κανείς τη μη διάκριση από την απορρύθμιση. Αυτό είναι σε μεγάλο βαθμό η καρδιά του ζητήματος στο πλαίσιο των υπηρεσιών, και δεν ήταν καθόλου αξιοζήλευτο έργο για τους διαπραγματευτές να καταλήξουν σε έναν λειτουργικό ορισμό του εμποδίου στο εμπόριο. (Marchetti, J.A. and Mavroidis, P.C., 2011. pp.689-721.)

3.1.1 Στόχοι και δομή της GATS

Η GATS είναι μια διακυβερνητική συμφωνία που καθιερώνει ένα πολυμερές πλαίσιο αρχών και κανόνων για το εμπόριο υπηρεσιών, με στόχο την επέκταση του υπό συνθήκες διαφάνειας και προοδευτικής απελευθέρωσης, ώστε να αποτελέσει μέσω προαγωγής της οικονομικής ανάπτυξης όλων των εμπορικών εταίρων και των αναπτυσσομένων χωρών. Για την επίτευξη αυτού του στόχου απαιτείται από τα κράτη-μέλη να αναλάβουν, μέσω διαπραγματεύσεων, δεσμεύσεις για την τροποποίηση της εθνικής νομοθεσίας προκειμένου να αρθούν βαθμιαία οι περιορισμοί όσον αφορά τα εισαγόμενα προϊόντα υπηρεσιών και τους

παρέχοντας αυτά. Και αυτό διότι, σε αντίθεση με το εμπόριο αγαθών που προστατεύεται κατά γενικό κανόνα με την επιβολή δασμών και ποσοτικών περιορισμών, το βασικό μέσο προστασίας των επιχειρήσεων παροχής υπηρεσιών είναι οι εσωτερικοί κανονισμοί που ρυθμίζουν την εγκατάσταση και λειτουργία τους σε μια χώρα. Ο βασικός στόχος της GATS είναι η δημιουργία μεγαλύτερης πρόσβασης στις ξένες αγορές για τους παρόχους υπηρεσιών σε όλους τους τομείς υπηρεσιών, συμπεριλαμβανομένων των τραπεζών, των ασφαλίσεων, των τηλεπικοινωνιών, της υγείας και της εκπαίδευσης, μεταξύ άλλων.

Η GATS ενθαρρύνει επίσης τη διαφάνεια και τη συνεργασία μεταξύ των χωρών για την ενίσχυση της προβλεψιμότητας και της σταθερότητας του παγκόσμιου εμπορίου υπηρεσιών. Παρέχει στις χώρες μια πλατφόρμα για διαβουλεύσεις και διαπραγματεύσεις σχετικά με θέματα που αφορούν την εφαρμογή και την ερμηνεία της συμφωνίας.

Η GATS είναι η πρώτη εκτελεστή διεθνής συμφωνία που καλύπτει το εμπόριο και τις επενδύσεις στον τομέα των υπηρεσιών. Εφαρμόζεται σε κρατικά μετρά που επηρεάζουν τις υπηρεσίες οι οποίες παρέχονται σε εμπορική βάση και καλύπτει τόσο τις επιχειρήσεις του ιδιωτικού τομέα όσο και τις εταιρείες που ανήκουν ή ελέγχονται από τα κράτη, αν παρέχουν τέτοιες υπηρεσίες, ενώ δεν συμπεριλαμβάνει την παροχή υπηρεσιών από κρατικούς φορείς για δική τους χρήση, διότι αυτή καλύπτεται από τα διατάξεις της Συμφωνίας για τις Κρατικές Προμήθειες. (https://www.wto.org/english/tratop_e/serv_e/gats_factfiction4_e.htm)

Το κείμενο της GATS είναι περίπλοκο και περιλαμβάνει:

- Το βασικό πλαίσιο γενικών κανόνων και αρχών που εφαρμόζονται σε μετρά που επηρεάζουν το εμπόριο σε όλους τους τομείς υπηρεσιών (όπως για τις χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες) και αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της συμφωνίας. Αξίζει να αναφερθεί ότι τα Μέλη που ανήκουν σε μια ειδική συμφωνία (EIA = Economic Intergration Agreement), ή σε ομάδα κρατών (πχ Ευρωπαϊκή Ένωση), που απελευθερώνει το καθεστώς εμπορίου υπηρεσιών περισσότερο από την GATS, δεν υποχρεούνται να επεκτείνουν την προνομιακή αυτή μεταχείριση και στα υπόλοιπα συμβαλλόμενα μέρη της GATS . Η διάταξη αυτή είναι εξαιρετικά σημαντική για τα πιστωτικά ιδρύματα των χωρών της ΕΕ.
- Τις ειδικές δεσμεύσεις κάθε Μέλους που περιλαμβάνονται σε πολύπλοκους επιμέρους εθνικούς πίνακες για την απελευθέρωση του εμπορίου υπηρεσιών ανά χώρα. Όσο αφορά της υποχρεώσεις που ανέλαβε η Ευρωπαϊκή Ένωση και τα κράτη –μέλη της στο σχετικό κατάλογο αυτές αντιπροσωπεύουν standstill, δηλαδή υποχρέωση για την μη

χειροτέρευση του παρόντος βαθμού απελευθέρωσης στις υπηρεσίες. (Φατούρος & Στεφάνου, 1995, σελ. 24-26)

- Επιπλέον στόχος της Συμφωνίας της GATS είναι να "απελευθερωθεί" το διεθνές εμπόριο υπηρεσιών (άυλων αγαθών) μέσα από την κατάργηση όσο το δυνατόν περισσότερων περιορισμών και εμποδίων που μπορεί να παρεμβάλλονται στην πρόσβαση στην αγορά μιας χώρας-μέλους από υπερεθνικές επιχειρήσεις και ξένους παροχής υπηρεσιών. Ο ΠΟΕ διαπιστώνει ότι η εκπαίδευση ανοίγει μια τεράστια αγορά στο διεθνές εμπόριο.

Η GATS λειτουργεί στη βάση των αρχών:

- Της πλήρους προσβασιμότητας στην αγορά: Δεν υπάρχει περιορισμός στον αριθμό των παρεχόντων υπηρεσίες, ενώ όλα τα μέλη του ΠΟΕ έχουν πρόσβαση στην εσωτερική αγορά μιας χώρας-μέλους. [Μερικά από τα εμπόδια στη διεθνή αγορά εκπαίδευσης είναι η εθνική νομοθεσία (η μη αναγνώριση τίτλων από την αλλοδαπή ή τίτλων σπουδών που παρέχονται από παραρτήματα ξένων ιδρυμάτων), οι βίζες για τους φοιτητές και καθηγητές κ.λπ.]. Η Συμφωνία καλύπτει όλες τις υπηρεσίες εκτός από αυτές που "παρέχονται από την κυβερνητική αρχή" (δηλαδή τις δημόσιες υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένης και της εκπαίδευσης). Το άρθρο 1.3 b. και c. της Συμφωνίας εξαιρεί τις παραπάνω υπηρεσίες εφόσον "δεν παρέχονται ούτε σε εμπορική βάση ούτε σε ανταγωνισμό με άλλους παρέχοντες υπηρεσίες".
- Την εξάλειψη των θετικών διακρίσεων υπέρ των φορέων παρεχόντων υπηρεσίες. Όλοι οι παρέχοντες απολαμβάνουν των ίδιων προνομίων με τους εθνικούς, δηλαδή έχουν τα ίδια νομικά και οικονομικά δικαιώματα.

Άλλες δεσμεύσεις της GATS:

- οι κυβερνήσεις πρέπει να δημοσιεύουν όλους τους σχετικούς νόμους και κανονισμούς με διαφανή και εύκολα προσβάσιμο τρόπο.
- οι κανόνες πρέπει να εφαρμόζονται με εύλογο, αντικειμενικό και αμερόληπτο τρόπο.
- τα κράτη μέλη πρέπει να διασφαλίζουν ότι τα μονοπώλια και οι αποκλειστικοί πάροχοι υπηρεσιών δεν κάνουν κατάχρηση της θέσης τους.
- τα κράτη μέλη θα διαβουλεύονται σχετικά με τρόπους εξάλειψης των επιχειρηματικών πρακτικών που ενδέχεται να περιορίσουν τον ανταγωνισμό.
- οι χώρες ενδέχεται να προσχωρήσουν σε συμφωνίες για την αναγνώριση των επαγγελματικών προσόντων.

- οι διεθνείς μεταφορές και πληρωμές για τρέχουσες συναλλαγές που αφορούν υποχρεώσεις παροχής υπηρεσιών δεν μπορούν να περιοριστούν, εκτός από τις περιπτώσεις δυσκολιών στο ισοζύγιο πληρωμών και υπό ορισμένες προϋποθέσεις. (https://www.wto.org/english/docs_e/legal_e/26-gats_01_e.htm#articleXXIV)

3.1.2 Υποχρεώσεις για ένα κράτος-μέλος.

Η GATS περιλαμβάνει δύο κατηγορίες υποχρεώσεων. Στην πρώτη κατηγορία, η οποία βρίσκεται στο μέρος II της Συμφωνίας, ανήκουν οι Γενικές Υποχρεώσεις, κάποιες από τις οποίες εφαρμόζονται σε όλο το φάσμα των υπηρεσιών («μη εξαρτημένες»), ενώ κάποιες άλλες μόνο στις υπηρεσίες, για τις οποίες τα κράτη-μέλη έχουν αναλάβει κάποια Συγκεκριμένη Υποχρέωση («εξαρτημένες»). Η δεύτερη κατηγορία αποτελείται από τις Συγκεκριμένες Υποχρεώσεις, οι οποίες βρίσκονται στο μέρος III της Συμφωνίας και οι οποίες διαφοροποιούνται σημαντικά από τις Γενικές Υποχρεώσεις κυρίως επειδή, ως προς το εύρος τους, είναι προϊόν εξατομικευμένης διαπραγμάτευσης μεταξύ των κρατών-μελών του ΠΟΕ. Οι Συγκεκριμένες Υποχρεώσεις κάθε κράτους-μέλους αποτυπώνονται στο Πίνακα Συγκεκριμένων Υποχρεώσεων του (Schedule of Specific Commitments).

Όσον αφορά τη σχέση μεταξύ της GATS και του εθνικού δικαίου, η GATS δεν απαιτεί γενικά από τις χώρες να αλλάξουν τους εθνικούς τους νόμους ή κανονισμούς. Ωστόσο, οι χώρες υποχρεούνται να διασφαλίζουν ότι η εθνική τους νομοθεσία συνάδει με τις δεσμεύσεις τους στο πλαίσιο της GATS και μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο αμφισβήτησης μέσω του μηχανισμού επίλυσης διαφορών, εάν διαπιστωθεί ότι παραβιάζουν τις εν λόγω δεσμεύσεις.

Στο κομμάτι των Γενικών Υποχρεώσεων, πρέπει να αναφερθεί ότι τα κράτη-μέλη του ΠΟΕ δεν μπορούν να επιλέξουν το επίπεδο της δέσμευσής τους, αλλά μονάχα να εξαιρεθούν από κάποια υποχρέωση, υπό προϋποθέσεις και για περιορισμένο χρονικό διάστημα. Ο λόγος είναι ότι οι Γενικές Υποχρεώσεις διαπραγματεύτηκαν άπαξ, πριν την υπογραφή της GATS και το περιεχόμενό τους έχει πλέον παγιωθεί. Όσον αφορά το κομμάτι των Συγκεκριμένων Υποχρεώσεων, κάθε κράτος-μέλος έχει πλήρη λόγο ως προς το επίπεδο δέσμευσης που επιθυμεί, διαπραγματευόμενο με τα υπόλοιπα μέλη το εύρος των υποχρεώσεων του για παροχή Πρόσβασης στην Αγορά και Εθνικής Μεταχείρισης, ειδικά για κάθε τομέα υπηρεσιών ή τρόπο παροχής τους και αποτυπώνοντας το στον Πίνακα Συγκεκριμένων Υποχρεώσεων του. Αυτό σημαίνει ότι ένα κράτος-μέλος δεν μπορεί να εξαναγκαστεί να «ανοίξει» την αγορά του παραπάνω από όσο επιθυμεί. Το προφανές ωστόσο είναι ότι τουλάχιστον μία Συγκεκριμένη Υποχρέωση πρέπει να έχει κάπου αναληφθεί, αλλιώς δεν θα υπήρχε τίποτα να αποτυπωθεί στον

Πίνακα Συγκεκριμένων Υποχρεώσεων του κράτους-μέλους, που πρέπει να έχει έναν τέτοιο, όπως όλα τα μέλη του ΠΟΕ.

(α) Τομέας ή Υποτομέας	(β) Περιορισμοί στην Πρόσβαση στην Αγορά	(γ) Περιορισμοί στην Εθνική Μεταχείριση	(δ) Πρόσθετες Ανεπιθύμητες Υποχρεώσεις
I. ΟΡΙΖΟΝΤΙΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ			
ΟΛΕΣ ΟΙ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΠΟΥ ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΟΝΤΑΙ ΣΤΟΝ ΠΙΝΑΚΑ	(3) Απαιτείται άδεια της αρχής για την αγορά ακίνητης περιουσίας σε παραμεθόριες περιοχές	(3) Καμία υποχρέωση για τις επιδοτήσεις έρευνας και ανάπτυξης	(4) Για την άσκηση επαγγέλματος, προϋποτίθεται η ιδιότητα του μέλους του οικείου επαγγελματικού συλλόγου
II. ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΑΝΑ ΤΟΜΕΑ			
9. ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΣΥΓΓΕΝΕΙΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ Α. Ξενοδοχειακές υπηρεσίες και υπηρεσίες εστίασης (CPC 641-643)	(1) Καμία ανάληψη υποχρέωσης*(v) (2) Καμία επιφύλαξη(i) (3) Καμία επιφύλαξη (4) Καμία ανάληψη υποχρέωσης, εκτός...(iv)	(1) Καμία ανάληψη υποχρέωσης* (2) Καμία επιφύλαξη (3) Καμία επιφύλαξη εκτός...(ii) (4) Καμία ανάληψη υποχρέωσης(iii)	

Υπόμνημα:

- (1)-(4) Τρόποι παροχής υπηρεσιών (βλ. ερώτηση 6)
- (α) Στήλη τομέων/υποτομέων: Τα είδη των υπηρεσιών που έχουν συμπεριληφθεί στον Πίνακα ώστε να αναληφθούν Συγκεκριμένες Υποχρεώσεις.
- (β) Στήλη Πρόσβασης στην Αγορά: Οι Υποχρεώσεις που έχουν αναληφθεί ή οι Επιφυλάξεις που έχουν διατηρηθεί σχετικά με την παροχή Πρόσβασης στην Αγορά.
- (γ) Στήλη Εθνικής Μεταχείρισης: : Οι Υποχρεώσεις που έχουν αναληφθεί ή οι Επιφυλάξεις που έχουν διατηρηθεί σχετικά με την παροχή Εθνικής Μεταχείρισης.
- (δ) Στήλη Πρόσθετων Ανεπιθύμητων Υποχρεώσεων: Οι επιπλέον των προαναφερθέντων αναληφθείσες Υποχρεώσεις και οι τυχόν αντίστοιχες Επιφυλάξεις.
- I. Υποχρεώσεις και Επιφυλάξεις που θα διέπουν ευρύτερες ομάδες υπηρεσιών ή και το σύνολο των υπηρεσιών στον Πίνακα και που γράφονται στην αρχή του, προς αποφυγή επαναλήψεων.
- II. Υποχρεώσεις και Επιφυλάξεις που διέπουν συγκεκριμένους τομείς ή και υποτομείς υπηρεσιών.

Επίπεδο Δέσμευσης - Ορολογία:

- (i) Καμία επιφύλαξη (None): Ανάληψη του συνόλου των υποχρεώσεων είτε του Άρθρου XVI είτε του Άρθρου XVII της GATS, λαμβάνοντας βεβαίως υπόψιν και τις τυχόν οριζόντιες επιφυλάξεις που έχουν αναγραφεί στο πρώτο μέρος του Πίνακα.
- (ii) Καμία επιφύλαξη, εκτός... (None, except...): Ανάληψη υποχρέωσης υπό περιορισμούς.
- (iii) Καμία ανάληψη υποχρέωσης (Unbound): Το κράτος επιφυλάσσει το δικαίωμά του για επιβολή κάθε είδους περιορισμών, χωρίς δεσμεύσεις.
- (iv) Καμία ανάληψη υποχρέωσης, εκτός... (Unbound, except...): Διατηρείται η δυνατότητα εισαγωγής κάθε περιορισμού, έχοντας ως μόνη υποχρέωση αυτή που το κράτος ανέγραψε ρητά στον Πίνακα.
- (v) Καμία ανάληψη υποχρέωσης* (Unbound*): Η ανάληψη υποχρέωσης δεν θα είχε αντίκρουσμα, καθώς δεν είναι τεχνικά εφικτό να παρέχεται η υπηρεσία με τον εν λόγω τρόπο παροχής.

(Πηγή: Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου, η GATS και η Ελληνική Αγορά Υπηρεσιών, Αθήνα, Μάιος 2016,σελ.13)

Οι Γενικές Υποχρεώσεις που προβλέπονται από τη GATS και το περιεχόμενο των οποίων έχει παγιωθεί, δεσμεύουν τα κράτη-μέλη του ΠΟΕ, τα οποία δεν μπορούν πλέον να τις ανακαλέσουν ή να τις τροποποιήσουν, μειώνοντας το επίπεδο δέσμευσης τους. Από την άλλη, όσον αφορά τις Συγκεκριμένες Υποχρεώσεις, κάθε κράτος-μέλος δεσμεύεται να παρέχει την υποσχθείσα μεταχείριση από τη στιγμή που έχει αναγράψει μια τέτοια Υποχρέωση στον Πίνακα του. Σε αντίθεση όμως με τις Γενικές Υποχρεώσεις, οι Συγκεκριμένες βρίσκονται υπό συνεχή διαπραγμάτευση. Πιο συγκεκριμένα, τα κράτη-μέλη δεν «παγιδεύονται» σε ένα δρόμο χωρίς επιστροφή, αλλά προβλέπεται μηχανισμός επαναδιαπραγμάτευσης των Συγκεκριμένων Υποχρεώσεων τους, ο οποίος τους επιτρέπει, υπό προϋποθέσεις, να ανακαλέσουν ή να τροποποιήσουν τις αναληφθείσες υποχρεώσεις τους. Πλήρης ανάκληση όλων των

Συγκεκριμένων Υποχρεώσεων, ωστόσο, δεν είναι δυνατή, καθώς ουσιαστικά θα σήμαινε αποδέσμευση του κράτους από την ίδια τη GATS και άρα ολόκληρο τον ΠΟΕ.

3.1.3 Γενικές Υποχρεώσεις στο πλαίσιο της GATS.

Πέραν της ρήτρα του Μάλλον Ευνοούμενου Κράτους, στο μέρος II της GATS υπάρχουν οι παρακάτω Γενικές Υποχρεώσεις:

- I. *Διαφάνεια*: Η διαφάνεια είναι η βασική αρχή για την επίτευξη της απελευθέρωσης του διεθνούς εμπορίου υπηρεσιών και η Γενική Υποχρέωση εμφανίζεται στο Άρθρο III της GATS. Υπάρχει ώστε να διαπιστωθούν ποιοι νόμοι εφαρμόζονται για τις υπηρεσίες που παρέχουν σε μία άλλη χώρα, διευκολύνοντας εν γένει τις επιχειρήσεις να δραστηριοποιηθούν επαγγελματικά σε αυτή. Οι βασικές υποχρεώσεις είναι η έγκαιρη δημοσίευση, η γνωστοποίηση και η διατήρηση κέντρων πληροφόρησης.
- II. *Αναγνώριση*: Στο Άρθρο VII της Συμφωνίας θεσπίζεται η Γενική Υποχρέωση Αναγνώρισης, με την οποία τα κράτη-μέλη παροτρύνονται να προβαίνουν σε αναγνώριση εκπαίδευσης, εμπειρίας, άδειας ή πιστοποιητικού που έχουν εκδοθεί σε άλλη συγκεκριμένη χώρα. Καθορίζονται ρητά οι βασικοί άξονες αναγνώρισης πχ. ότι η αναγνώριση θα πρέπει να βασίζεται σε αντικειμενικά κριτήρια και να μη γίνονται διακρίσεις μεταξύ κρατών στις οποίες υπάρχουν όμοιες συνθήκες.
- III. *Εσωτερικές Ρυθμίσεις*: Η GATS αναγνωρίζει το κυριαρχικό δικαίωμα των κρατών-μελών να ρυθμίζουν την εγχώρια παροχή υπηρεσιών, ωστόσο αυτή η ελευθερία περιορίζεται από κριτήρια που προβλέπονται στο Άρθρο VI της GATS. Η αποφυγή λήψης από τα κράτη-μέλη του ΠΟΕ τυχόν εσωτερικών ρυθμιστικών μέτρων, τα οποία συνιστούν συγκεκριμένους περιορισμούς στο εμπόριο υπηρεσιών και που ουσιαστικά θα αναιρούσαν ολικά ή μερικά τις Συγκεκριμένες Υποχρεώσεις τους, πχ. όσον αφορά τις απαιτήσεις σχετικά με τα προσόντα, τις διαδικασίες και τους όρους έκδοσης των αδειών, πρέπει να εξασφαλίζεται ότι οι σχετικές απαιτήσεις, βασίζονται σε αντικειμενικά και διαφανή κριτήρια, όπως τα προσόντα και η ικανότητα παροχής υπηρεσιών. (https://www.athenspil.law.uoa.gr/fileadmin/depts/law.uoa.gr/athenspil/uploads/gats_memo_tlc.pdf)

3.1.4 Πρόσβαση στην Αγορά και Εθνική Μεταχείριση.

Η σημαντικότερη μορφή δέσμευσης που ένα κράτος μπορεί να αναλάβει στο πλαίσιο των Συγκεκριμένων Υποχρεώσεων της GATS είναι η παροχή Πρόσβασης στην Αγορά του (Market Access). Περιεχόμενό της αποτελεί η υποχρέωση του κράτους να επιτρέψει σε αλλοδαπούς

παρόχους υπηρεσιών να δραστηριοποιηθούν σε συγκεκριμένο τομέα υπηρεσιών της εθνικής του αγοράς. Αυτό γίνεται με την καταρχήν απαγόρευση επιβολής ποσοτικών ή ποιοτικών περιορισμών, που απαριθμούνται εξαντλητικά στο άρθρο XVI της GATS και που ενδεικτικά αφορούν είτε τον αριθμό των παρόχων που επιτρέπεται να δραστηριοποιούνται σε μία συγκεκριμένη αγορά υπηρεσιών είτε τη νομική μορφή που πιθανώς απαιτείται να έχουν. Βέβαια, ένα κράτος-μέλος μπορεί να διατηρήσει τη δυνατότητα υιοθέτησης τέτοιων περιορισμών, ακόμα και σε τομείς για τους οποίους έχει αναλάβει την σχετική Υποχρέωση, εφόσον προηγουμένως το έχει προσδιορίσει ρητά στον Πίνακα Συγκεκριμένων Υποχρεώσεων του.

Αναγκαίο συμπλήρωμα της εισόδου ενός αλλοδαπού παρόχου υπηρεσιών στην εθνική αγορά ενός κράτους-μέλους αποτελεί η περαιτέρω υποχρέωση του τελευταίου να μην τον αντιμετωπίζει λιγότερο ευνοϊκά από τους εθνικούς παρόχους, γιατί διαφορετικά, θα αναιρούταν στην πράξη η αναληφθείσα υποχρέωση Πρόσβασης στην Αγορά. Προς το σκοπό αυτό, προβλέπεται στο Άρθρο XVII της GATS η Συγκεκριμένη Υποχρέωση παροχής Εθνικής Μεταχείρισης (National Treatment), περιεχόμενο της οποίας αποτελεί η απόδοση σε αλλοδαπούς παρόχους όχι λιγότερο ευνοϊκής μεταχείρισης από την παρεχόμενη στους ημεδαπούς παρόχους ομοειδών υπηρεσιών. Άπαξ και η δέσμευση εθνικής μεταχείρισης αναληφθεί, το κράτος-μέλος οφείλει να απέχει από ενέργειες που θα φέρουν τους αλλοδαπούς παρόχους σε θέση υποδεέστερη των εθνικών, είτε άμεσα, δια του νόμου, είτε έμμεσα, εκ του αποτελέσματος του νόμου. (https://www.wto.org/english/tratop_e/serv_e/gats_factfiction4_e.htm)

3.1.5 Μηχανισμός επίλυσης διαφορών- Τεχνική βοήθεια.

Μια αξιοσημείωτη πτυχή της GATS είναι ο μηχανισμός επίλυσης διαφορών, ο οποίος επιτρέπει στις χώρες μέλη να επιλύουν τις διαφορές που σχετίζονται με τη συμφωνία μέσω μιας σειράς διαβουλεύσεων και ομάδων στο πλαίσιο του συστήματος του ΠΟΕ. Ο μηχανισμός αυτός έχει χρησιμοποιηθεί σε αρκετές υποθέσεις υψηλού προφίλ, συμπεριλαμβανομένων των διαφορών σχετικά με τις υπηρεσίες τυχερών παιχνιδιών και τους χρηματοοικονομικούς κανονισμούς. Προβλέπει επίσης τεχνική βοήθεια και ανάπτυξη ικανοτήτων για τις αναπτυσσόμενες χώρες και τις λιγότερο αναπτυσσόμενες χώρες (LAX), ώστε να τις βοηθήσει να συμμετάσχουν στη συμφωνία και να επωφεληθούν από αυτήν. Η βοήθεια αυτή περιλαμβάνει κατάρτιση, συμβουλές και υποστήριξη για τη δημιουργία των απαραίτητων υποδομών και κανονιστικών πλαισίων. (Jackson, 2009).

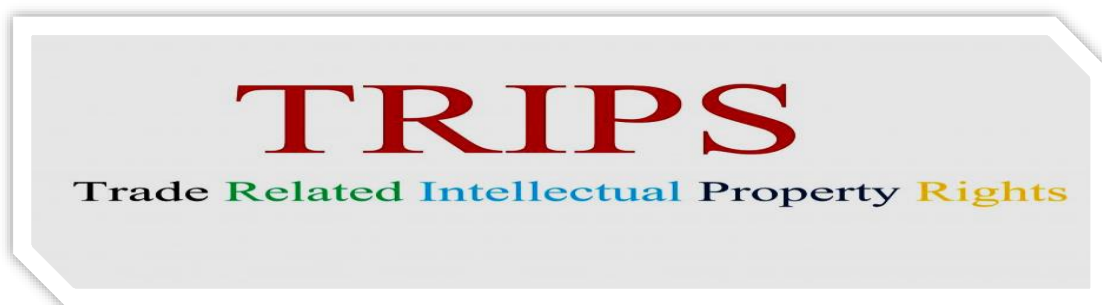
3.1.6 Προοδευτική απελευθέρωση της αγοράς στο πλαίσιο της GATS και TiSA.

Η έννοια της προοδευτικής απελευθέρωσης του παγκόσμιου εμπορίου υπηρεσιών αποτελεί τόσο θεμελιώδη αρχή και κεντρικό στόχο της GATS, που φέρει και τον αντίστοιχο τίτλο. Ειδικότερα, το μέρος IV της GATS περιλαμβάνει το Άρθρο XIX, ως πυρήνα της σχετικής υποχρέωσης και τα Άρθρα XX και XXI, που εμπεριέχουν τεχνικές ρυθμίσεις σχετικά με τους Πίνακες Συγκεκριμένων Υποχρεώσεων των κρατών-μελών και τη διαδικασία τροποποίησής τους. Σκοπός της αρχής της προοδευτικής απελευθέρωσης είναι η σταδιακή μείωση των εμποδίων που τίθενται στο διεθνές εμπόριο υπηρεσιών, ώστε όλο και περισσότεροι τομείς υπηρεσιών της εθνικής αγοράς ενός κράτους-μέλους να εντάσσονται σε ένα πιο ανοιχτό ρυθμιστικό πλαίσιο, διευκολύνοντας τη συμμετοχή αλλοδαπών παρόχων υπηρεσιών και συμβάλλοντας έτσι στην οικονομική ανάπτυξη όλων των κρατών-μελών του ΠΟΕ. Αυτό επιτυγχάνεται αφενός με την σταδιακή υπαγωγή περισσότερων τομέων υπηρεσιών στο καθεστώς Συγκεκριμένων Υποχρεώσεων που κάθε κράτος-μέλος και αφετέρου, με την προοδευτική ανάληψη περισσότερων Συγκεκριμένων Υποχρεώσεων σχετικά με την παροχή Πρόσβασης στην Αγορά και Εθνικής Μεταχείρισης σε σχέση με τους τομείς που το κράτος έχει. Ακόμη, καθορίζει τους στόχους και τις αρχές που πρέπει να διέπουν τις διαπραγματεύσεις αναφερόμενο, μεταξύ άλλων, στην προώθηση της οικονομικής ανάπτυξης και των συμφερόντων όλων των κρατών-μελών του ΠΟΕ, μέσω της επέκτασης του εμπορίου υπηρεσιών σε μία αμοιβαίως επωφελή βάση, με ταυτόχρονο σεβασμό στην εθνική πολιτική και το επίπεδο ανάπτυξης κάθε κράτους-μέλους αλλά και τις ιδιαίτερες ανάγκες των αναπτυσσόμενων και των λιγότερο ανεπτυγμένων κρατών.

Επιπλέον προς τον σκοπό της περαιτέρω απελευθέρωσης του εμπορίου υπηρεσιών και λόγω των καθυστερήσεων στις διαπραγματεύσεις του ΠΟΕ, 23 κράτη-μέλη του Οργανισμού αποφάσισαν την έναρξη μίας σειράς διαπραγματεύσεων, εκτός του πλαισίου του ΠΟΕ, με σκοπό τη σύναψη μιας νέας συμφωνίας για το εμπόριο υπηρεσιών, της TiSA (Trade in Services Agreement). Μεταξύ των βασικότερων συμμετεχόντων είναι η Ε.Ε., οι ΗΠΑ και η Αυστραλία. Μέσω αυτών των διαπραγματεύσεων, επιδιώκεται η εμφάνιση μιας συμφωνίας του προτύπου της GATS, που αργότερα θα είχε την δυνατότητα να επεκταθεί σε ακόμη περισσότερους επιθυμούντες με απώτερο σκοπό στο άνοιγμα των εθνικών αγορών-υπηρεσιών, την ενδυνάμωση του διακρατικού εμπορίου υπηρεσιών και την ενίσχυση της αναπτυξιακής πορείας των εμπλεκόμενων κρατών. Από τις ανακοινώσεις των συμμετεχόντων κρατών σχετικά με την πορεία των διαπραγματεύσεων, η TiSA φαίνεται να κινείται κοντά στις βασικές αρχές και ρυθμίσεις της GATS, με κεντρική θέση και εδώ να κατέχει η υποχρέωση παροχής ισότιμης ευνοϊκής μεταχείρισης σε ημεδαπούς και αλλοδαπούς παρόχους ομοειδών υπηρεσιών. Παράλληλα, φαίνεται πως επιδιώκεται μία περαιτέρω επέκταση των τομέων του εμπορίου

υπηρεσιών για τους οποίους θα αναληφθούν υποχρεώσεις, με αυτούς να αφορούν μεταξύ άλλων τις διαδικασίες αδειοδότησης, το ηλεκτρονικό εμπόριο, τις οικονομικές υπηρεσίες, τις θαλάσσιες, οδικές και αεροπορικές μεταφορές, τις τηλεπικοινωνίες και τις υπηρεσίες ταχυμεταφορών. Ιδιαίτερη σημασία έχει πως η Ε.Ε. έχει ήδη ρητά εκδηλώσει την πρόθεσή της να διατηρηθεί κατά το δυνατόν ανεπηρέαστο το δικαίωμα των μελών της να νομοθετούν αυτόνομα σχετικά με τα εργασιακά και κοινωνικοασφαλιστικά δικαιώματα και τη ρύθμιση των περιβαλλοντικών προτύπων. Παρότι οι διαπραγματεύσεις βρίσκονται ακόμα σε πρώιμο στάδιο και οι συμμετέχοντες δεν έχουν σημειώσει σημαντική πρόοδο προς την απελευθέρωση περισσότερων τομέων υπηρεσιών, στόχος των μερών παραμένει να καταλήξουν σε ένα κείμενο που θα εκφράζει τις ανάγκες της σύγχρονης αγοράς υπηρεσιών, ωθώντας σε περαιτέρω απελευθέρωση του διακρατικού εμπορίου υπηρεσιών, όπως ήδη εδώ και χρόνια επιδιώκεται στο πλαίσιο του ΠΟΕ. (https://www.wto.org/english/news_e/news14_e/pfor_01oct14_e.htm)

3.2 Γενική συμφωνία για πνευματικά δικαιώματα

Οι διαπραγματεύσεις σχετικά με τις εμπορικές πτυχές των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας (TRIPS) έγιναν ένας από τους σημαντικούς νέους τομείς για συζήτηση στο Γύρο της Ουρουγουάης της GATT, που ξεκίνησε το 1986. Μαζί με άλλες συμφωνίες που προέκυψαν από τον Γύρο της Ουρουγουάης, η συμφωνία για τις εμπορικά σχετιζόμενες στην υπουργική σύνοδο στο Μαρρακές του Μαρόκου τον Απρίλιο του 1994 και τέθηκε σε ισχύ ενώ τέθηκε σε ισχύ ως μέρος της συμφωνίας του ΠΟΕ την 1η Ιανουαρίου 1995. Η συμφωνία TRIPS είναι μέχρι σήμερα η πιο ολοκληρωμένη πολυμερής συμφωνία για τις συναφείς με το εμπόριο πτυχές των δικαιωμάτων την πνευματική ιδιοκτησία. Είναι μια διεθνής συμφωνία που διαχειρίζεται ο Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου (ΠΟΕ) και θέτει τα ελάχιστα πρότυπα για την προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας στις χώρες μέλη του. Η Συμφωνία με την αγγλική συντομογραφία TRIPS, θέτει κανόνες που αφορούν ζητήματα πνευματικής ιδιοκτησίας όπως ευρεσιτεχνίες, δικαιώματα δημιουργού, εμπορικά σήματα - απομιμήσεις. Ειδικότερα το επίμαχο άρθρο 27 απαιτεί από τα μέλη του ΠΟΕ να αναγνωρίζουν ευρεσιτεχνίες ευρύτατα, συμπεριλαμβανομένων και των μεταλλαγμένων οργανισμών. Αποτελεί τμήμα της Τελικής Πράξης του Γύρου της

Ουρουγουάης και κυρώθηκε τόσο από την Ευρωπαϊκή Ένωση, όσο και από τα κράτη-μέλη. Το πεδίο εφαρμογής της είναι ευρύ, και καλύπτει το σύνολο της διανοητικής ιδιοκτησίας, δηλαδή τόσο την πνευματική ιδιοκτησία και τα συγγενικά δικαιώματα, όσο και την βιομηχανική ιδιοκτησία, ακολουθώντας την τάση συγχώνευσης και ενιαίας αντιμετώπισης των δύο αυτών κλάδων δικαίου. Η εξεταζόμενη Συμφωνία περιορίζεται στην επιβολή υποχρέωσης στα κράτη-μέλη να εναρμονίσουν το εθνικό τους δίκαιο σύμφωνα με τις διατάξεις της. Έτσι γίνεται δεκτό ότι εφ' όσον ορισμένες από τις διατάξεις της TRIPS περιλαμβάνουν σαφείς και ανεπιφύλακτες υποχρεώσεις θα πρέπει να αναγνωρίζονται ως αυτοεκτελεστές. Εκτός από τα ηθικά ζητήματα που δημιουργούνται από την κατοχύρωση τέτοιων δικαιωμάτων σε μορφές ζωής, τίθεται το ζήτημα της συμβολής (άρα και αποζημίωσης) όπως για παράδειγμα των τοπικών αυτοχθόνων παραδοσιακών κοινοτήτων στον Τρίτο Κόσμο, η μετάλλαξη και εμπορευματοποίηση γονιδίων/ειδών κινδυνεύει να διαταράξει τόσο τις σχέσεις Βορρά - Νότου, όσο και την βιοποικιλότητα του πλανήτη (S. Droege and B. Soete, 2001).

Η συμφωνία TRIPS διαδραματίζει κρίσιμο ρόλο στο παγκόσμιο πλαίσιο πνευματικής ιδιοκτησίας. Θέτει ελάχιστα πρότυπα για την προστασία των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας, συμπεριλαμβανομένων των διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας, των πνευματικών δικαιωμάτων, των εμπορικών σημάτων και των εμπορικών μυστικών. Στοχεύει στην επίτευξη ισορροπίας μεταξύ της προώθησης της καινοτομίας και της διασφάλισης της πρόσβασης σε βασικά αγαθά, όπως τα φάρμακα, παρέχοντας ευελιξίες στις χώρες για την αντιμετώπιση των ανησυχιών για τη δημόσια υγεία. Επιπλέον, ενθαρρύνει τη μεταφορά τεχνολογίας και τη συνεργασία μεταξύ ανεπτυγμένων και αναπτυσσόμενων χωρών. Εφαρμόζεται σε διεθνείς συμφωνίες που ρυθμίζουν τις διακρατικές σχέσεις στο τομέα της πνευματικής ιδιοκτησίας και αποτελεί την τρίτη εννοιολογική βάση του νομικού συστήματος του ΠΟΕ συμφωνιών μαζί με τη GATT και τη GATS. Ωστόσο, η έχει πολλά μοναδικά χαρακτηριστικά. Πριν όμως προχωρήσουμε στην άμεση εξέταση των αρχών της συμφωνίας TRIPS, είναι απαραίτητο να αναφερθούμε εν συντομία στις βασικές αρχές του ΠΟΕ. Η λειτουργία των βασικών αρχών του ΠΟΕ αντιστοιχεί γενικά στη λειτουργία των βασικών αρχών των γενικών διεθνών δικαίου, αλλά με δύο πρόσθετες προϋποθέσεις. Πρώτον, οι αρχές του ΠΟΕ εφαρμόζονται μόνο στον τομέα της διεθνούς εμπορίας. Δεύτερον, οι αρχές αυτές εφαρμόζονται μόνο στις χώρες μέλη. Η απελευθέρωση του παγκόσμιου εμπορίου μπορεί να αναφερθεί ως μία από τις κύριες αρχές του συστήματος του ΠΟΕ. Ειδικότερα, στο άρθρο 2 της Μαροκινής Διακήρυξης (1994), "οι υπουργοί εκφράζουν την αποφασιστικότητά τους να αντισταθούν σε κάθε προστατευτική τάση, και κατά τη γνώμη τους, οι αυστηροί κανόνες που συμφωνήθηκαν στο πλαίσιο των

διαπραγματεύσεων του Γύρου της Ουρουγουάης θα οδηγήσουν σε στην ελευθερία και το άνοιγμα του εμπορίου.

3.2.1 Ο ρόλος, η λειτουργία και τα χαρακτηριστικά της συμφωνίας.

Τα χαρακτηριστικά που στην ουσία εδραιώνουν και την λειτουργία της συμφωνίας στο παγκόσμιο εμπόριο είναι τα ακόλουθα :

1. **Εναρμόνιση:** Η συμφωνία TRIPS εναρμονίζει τους νόμους και τα πρότυπα πνευματικής ιδιοκτησίας σε όλες τις χώρες, παρέχοντας ένα κοινό πλαίσιο για την προστασία και την επιβολή των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας παγκοσμίως.

2. **Προώθηση της καινοτομίας και της δημιουργικότητας:** Παρέχοντας νομική προστασία και κίνητρα για δημιουργούς και καινοτόμους, η συμφωνία TRIPS στοχεύει να ενθαρρύνει την ανάπτυξη νέων τεχνολογιών, προϊόντων και δημιουργικών έργων.

3. **Πρόσβαση στην αγορά και διευκόλυνση του εμπορίου:** Η συμφωνία TRIPS βοηθά στη διευκόλυνση του εμπορίου διασφαλίζοντας ότι τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας γίνονται σεβαστά και επιβάλλονται, παρέχοντας ίσους όρους ανταγωνισμού για τις επιχειρήσεις και προωθώντας τον θεμιτό ανταγωνισμό.

4. **Μεταφορά τεχνολογίας:** Η συμφωνία TRIPS περιλαμβάνει διατάξεις που ενθαρρύνουν τη μεταφορά τεχνολογίας από τις ανεπτυγμένες στις αναπτυσσόμενες χώρες, με στόχο τη γεφύρωση του τεχνολογικού χάσματος και την προώθηση της ανάπτυξης.

5. **Εξισορρόπηση του δημόσιου συμφέροντος:** Η συμφωνία TRIPS αναγνωρίζει τη σημασία της επίτευξης ισορροπίας μεταξύ της προστασίας των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας και της προώθησης του δημόσιου συμφέροντος, ιδίως σε τομείς όπως η δημόσια υγεία, η πρόσβαση στα φάρμακα και η διατήρηση της παραδοσιακής γνώσης.

6. **Επίλυση διαφορών:** Η συμφωνία TRIPS παρέχει έναν μηχανισμό για την επίλυση διαφορών που σχετίζονται με δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας μέσω του συστήματος επίλυσης διαφορών του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου (ΠΟΕ). Θεσπίζει επίσης ελάχιστα πρότυπα για την επιβολή, τη διευθέτηση διαφορών και τη διαθεσιμότητα ένδικων μέσων για παραβίαση πνευματικής ιδιοκτησίας.

Αυτές είναι μερικές βασικές πτυχές του ρόλου που διαδραματίζει η συμφωνία TRIPS. Βεβαίως ακολουθούν ορισμένα πρόσθετα σημεία σχετικά με ορισμένες βασικές διατάξεις της συμφωνίας TRIPS που περιλαμβάνουν την προστασία των πνευματικών δικαιωμάτων, των εμπορικών σημάτων, των διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας και των εμπορικών μυστικών.

1. **Εθνική μεταχείριση:** Η συμφωνία απαιτεί από τα κράτη μέλη να αντιμετωπίζουν τους αλλοδαπούς κατόχους δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας εξίσου με τους δικούς τους υπηκόους.
2. **Μεταχείριση του πιο ευνοημένου έθνους (MFN):** Τα κράτη μέλη πρέπει να παρέχουν το ίδιο επίπεδο προστασίας της πνευματικής ιδιοκτησίας σε όλες τις άλλες χώρες μέλη, διασφαλίζοντας τη μη διακριτική μεταχείριση.
3. **Προστασία διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας:** Η συμφωνία TRIPS θέτει πρότυπα για τη δυνατότητα κατοχύρωσης διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας, συμπεριλαμβανομένων των κριτηρίων για την καταλληλότητα του διπλώματος ευρεσιτεχνίας, του όρου του διπλώματος ευρεσιτεχνίας και των αποκλειστικών δικαιωμάτων που παρέχονται στους κατόχους διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας.
4. **Προστασία πνευματικών δικαιωμάτων:** Θεσπίζει ελάχιστα πρότυπα για την προστασία των λογοτεχνικών και καλλιτεχνικών έργων, συμπεριλαμβανομένης της διάρκειας προστασίας των πνευματικών δικαιωμάτων και των δικαιωμάτων των δημιουργών και των δημιουργών. Στο ίδιο κλίμα και εμφανώς πιο σκωπτικά ο Freeman σχολιάζει : «τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας έχουν τόση σχέση με τη φιλελευθεροποίηση του εμπορίου όσο και τη ελεύθερη μεταφορά δούλων». (Freeman, 2004)
5. **Μέτρα επιβολής:** Η συμφωνία απαιτεί από τα κράτη μέλη να διαθέτουν αποτελεσματικούς μηχανισμούς επιβολής και διαδικασίες για την καταπολέμηση της παραβίασης της πνευματικής ιδιοκτησίας, συμπεριλαμβανομένων των αστικών και ποινικών ένδικων μέσων.

Για να λειτουργήσει και να εφαρμοστεί εξ ολοκλήρου η συμφωνία, οι χώρες επιβάλλουν τους κανόνες της συμφωνία TRIPS μέσω των εγχώριων νομικών συστημάτων τους. Οφείλουν να θεσπίζουν και να διατηρούν διαδικασίες και ένδικα μέσα που επιτρέπουν στους κατόχους δικαιωμάτων να επιβάλλουν τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας τους. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει αστικούς και ποινικούς μηχανισμούς επιβολής, όπως δικαστικές διαδικασίες, ασφαλιστικά μέτρα, αποζημιώσεις και κυρώσεις για παραβίαση. Επιπλέον σε περιπτώσεις που απαιτηθεί, οι χώρες μπορούν επίσης να προσφύγουν στη διαδικασία επίλυσης διαφορών στον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου (ΠΟΕ) εάν πιστεύουν ότι μια άλλη χώρα μέλος δεν συμμορφώνεται με τις υποχρεώσεις τους στο TRIPS. (https://www.wto.org/english/tratop_e/trips_e/trips_e.htm)

Η συμφωνία TRIPS παρέχει τους απαραίτητους μηχανισμούς επιβολής μέσω της διαδικασίας επίλυσης διαφορών. Εάν μια χώρα μέλος πιστεύει ότι μια άλλη χώρα μέλος δεν συμμορφώνεται τότε κινεί την διαδικασία επίλυσης διαφορών του Παγκόσμιου Οργανισμού

Εμπορίου (ΠΟΕ). Εάν η διαφορά κριθεί έγκυρη, ο ΠΟΕ μπορεί να εγκρίνει αντίποινα ή να επιβάλει εμπορικές κυρώσεις στη μη συμμορφούμενη χώρα. Σύμφωνα με τη συμφωνία, οι εμπορικές κυρώσεις μπορούν να επιβληθούν και ως μέσο επιβολής των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας. Παραδείγματα εμπορικών κυρώσεων περιλαμβάνουν την επιβολή δασμών ή περιορισμών εισαγωγής σε αγαθά από τη μη συμμορφούμενη χώρα, την αναστολή ή τον περιορισμό της πρόσβασης στην αγορά ή την εφαρμογή άλλων μέτρων που σχετίζονται με το εμπόριο που μπορεί να έχουν οικονομικό αντίκτυπο στη μη συμμορφούμενη χώρα.

Βέβαια η συμφωνία παρέχει ορισμένες ευελιξίες και εξαιρέσεις στα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας. Αυτές περιλαμβάνουν διατάξεις για υποχρεωτική αδειοδότηση, η οποία επιτρέπει στις κυβερνήσεις να χορηγούν άδειες σε τρίτους για την παραγωγή κατοχυρωμένων με δίπλωμα ευρεσιτεχνίας εφευρέσεις χωρίς τη συγκατάθεση του κατόχου του διπλώματος ευρεσιτεχνίας σε ορισμένες περιπτώσεις, όπως έκτακτες ανάγκες για τη δημόσια υγεία. Η συμφωνία επιτρέπει επίσης τη χρήση της πνευματικής ιδιοκτησίας για εκπαιδευτικούς, ερευνητικούς και άλλους σκοπούς δημοσίου συμφέροντος. Εννοείται η συμφωνία παρέχει και εξαιρέσεις αλλά υπάρχουν περιορισμοί στην εφαρμογή τους. Για παράδειγμα, η υποχρεωτική αδειοδότηση υπόκειται σε συγκεκριμένους όρους και απαιτήσεις, όπως είναι οι προσπάθειες καλής πίστης διαπραγματεύσεων με τον κάτοχο του διπλώματος ευρεσιτεχνίας. Η συμφωνία θέτει επίσης περιορισμούς στο εύρος και τη διάρκεια αυτών των ευελιξιών για να διασφαλίσει ότι δεν γίνεται κατάχρηση ή χρήση τους με τρόπο που υπονομεύει τα έννομα συμφέροντα των κατόχων δικαιωμάτων.

3.2.2 Τα αποτελέσματα της συμφωνίας.

Ο αντίκτυπος της συμφωνίας TRIPS στις αναπτυσσόμενες χώρες είναι ένα περίπλοκο και συζητούμενο θέμα. Από τη μία πλευρά, η συμφωνία προωθεί την προστασία των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας, η οποία μπορεί να δώσει κίνητρα στην καινοτομία και να προσελκύσει ξένες επενδύσεις. Ωστόσο, ορισμένοι υποστηρίζουν ότι η συμφωνία TRIPS μπορεί να δημιουργήσει προκλήσεις για τις αναπτυσσόμενες χώρες, ιδίως όσον αφορά την πρόσβαση σε οικονομικά προσιτά φάρμακα, τη μεταφορά τεχνολογίας και τη διατήρηση της παραδοσιακής γνώσης. Η συμφωνία επιτρέπει ευελιξίες και εξαιρέσεις για την αντιμετώπιση αυτών των ανησυχιών, αλλά η εφαρμογή και η χρήση αυτών των διατάξεων μπορεί να διαφέρει από χώρα σε χώρα. Συνολικά, ο αντίκτυπος της συμφωνίας TRIPS στις αναπτυσσόμενες χώρες εξαρτάται από διάφορους παράγοντες, συμπεριλαμβανομένου του επιπέδου ανάπτυξης τους, της ικανότητας επιβολής των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας και της ικανότητας εξισορρόπησης των δικαιωμάτων με τα δημόσια συμφέροντα.

Ακολουθούν μερικοί ακόμη τρόποι με τους οποίους η συμφωνία TRIPS μπορεί να επηρεάσει τις αναπτυσσόμενες χώρες:

1. **Πρόσβαση στα φάρμακα:** Η συμφωνία TRIPS έχει αποτελέσει αντικείμενο συζήτησης σχετικά με την πρόσβαση σε οικονομικά προσιτά φάρμακα, ιδιαίτερα για καταστάσεις έκτακτης ανάγκης για τη δημόσια υγεία. Οι αναπτυσσόμενες χώρες ενδέχεται να αντιμετωπίσουν προκλήσεις όσον αφορά την πρόσβαση σε βασικά φάρμακα λόγω της προστασίας των διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας και του υψηλού κόστους, αν και ευελιξίες όπως η υποχρεωτική αδειοδότηση και η παράλληλη εισαγωγή μπορούν να βοηθήσουν στην αντιμετώπιση αυτού του ζητήματος.

2. **Μεταφορά τεχνολογίας:** Η συμφωνία TRIPS ενθαρρύνει τη μεταφορά τεχνολογίας μεταξύ ανεπτυγμένων και αναπτυσσόμενων χωρών. Ωστόσο, ορισμένοι υποστηρίζουν ότι η συμφωνία δεν προχωρά αρκετά στη διευκόλυνση της μεταφοράς τεχνολογίας, η οποία μπορεί να εμποδίσει την ικανότητα των αναπτυσσόμενων χωρών να αναπτύξουν τις τεχνολογικές τους ικανότητες.

3. **Ανάπτυξη ικανοτήτων:** Η εφαρμογή και η επιβολή των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας μπορεί να αποτελέσει πρόκληση για τις αναπτυσσόμενες χώρες λόγω των περιορισμένων πόρων και τεχνογνωσίας. Η συμφωνία TRIPS περιλαμβάνει διατάξεις για τεχνική βοήθεια και ανάπτυξη ικανοτήτων για την υποστήριξη των αναπτυσσόμενων χωρών στην εκπλήρωση των υποχρεώσεών τους.

4. **Εξισορρόπηση αναπτυξιακών στόχων:** Οι αναπτυσσόμενες χώρες αντιμετωπίζουν συχνά την πρόκληση να εξισορροπήσουν τους αναπτυξιακούς τους στόχους με την προστασία των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας. Η συμφωνία TRIPS επιτρέπει ευελιξίες και εξαιρέσεις που μπορούν να βοηθήσουν στην αντιμετώπιση αυτών των ανησυχιών, αλλά ο βαθμός στον οποίο οι χώρες μπορούν να χρησιμοποιήσουν αποτελεσματικά αυτές τις διατάξεις μπορεί να ποικίλλει.

Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι ο αντίκτυπος της συμφωνίας TRIPS μπορεί να ποικίλλει σε διαφορετικές χώρες και τομείς και εξακολουθεί να αποτελεί θέμα συζήτησης και διαπραγμάτευσης σε διεθνή φόρουμ.

3.2.3 Οι τάσεις υπέρ και κατά της συμφωνίας.

Βέβαια υπάρχουν ορισμένες διαμάχες και επικρίσεις γύρω από τη συμφωνία TRIPS. Μια κριτική είναι ότι μπορεί να εμποδίσει την πρόσβαση σε οικονομικά προσιτά φάρμακα, ιδίως στις αναπτυσσόμενες χώρες, παρέχοντας ισχυρή προστασία διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας σε φαρμακευτικά προϊόντα. Οι επικριτές υποστηρίζουν ότι αυτό μπορεί να περιορίσει τη

διαθεσιμότητα γενόσημων φαρμάκων και να τα κάνει πιο ακριβά. Επιπλέον, έχουν εκφραστεί ανησυχίες σχετικά με τις πιθανές αρνητικές επιπτώσεις στην παραδοσιακή γνώση, τη βιοποικιλότητα και τις πολιτιστικές εκφράσεις, καθώς η συμφωνία επικεντρώνεται κυρίως στις δυτικές έννοιες της πνευματικής ιδιοκτησίας. Ορισμένοι υποστηρίζουν επίσης ότι η συμφωνία TRIPS μπορεί επίσης να εμποδίσει την τεχνολογική ανάπτυξη και να εμποδίσει την ικανότητα των χωρών να ακολουθήσουν τις δικές τους αναπτυξιακές στρατηγικές, ότι δίνει προτεραιότητα στα συμφέροντα των ανεπτυγμένων χωρών και των πολυεθνικών εταιρειών, εμποδίζοντας ενδεχομένως την πρόσβαση σε οικονομικά προσιτά φάρμακα στις αναπτυσσόμενες χώρες. Άλλοι επικρίνουν τις αυστηρές διατάξεις επιβολής της πνευματικής ιδιοκτησίας, οι οποίες πιστεύουν ότι μπορεί να καταπνίξουν την καινοτομία και να περιορίσουν την πρόσβαση στη γνώση και την τεχνολογία.

Από την άλλη οι υποστηρικτές της συμφωνίας TRIPS υποστηρίζουν ότι παρέχει ένα ασφαλές πλαίσιο για την προστασία και την επιβολή των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας, το οποίο ενθαρρύνει την καινοτομία, τη δημιουργικότητα και τις επενδύσεις στην έρευνα και ανάπτυξη. Πιστεύουν ότι η ισχυρή προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας προωθεί την οικονομική ανάπτυξη, τη δημιουργία θέσεων εργασίας και την τεχνολογική πρόοδο. Η συμφωνία προωθεί επίσης ίσους όρους ανταγωνισμού για τις επιχειρήσεις διασφαλίζοντας ότι τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας γίνονται σεβαστά παγκοσμίως. Επιπλέον, η πλευρά αυτή υποστηρίζει ότι η συμφωνία TRIPS συμβάλλει στη διασφάλιση των δικαιωμάτων των δημιουργών και των εφευρετών, παρέχοντάς τους κίνητρα για να συνεχίσουν το καινοτόμο έργο τους.

Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι αυτές οι διαμάχες και οι επικρίσεις δεν τυγχάνουν καθολικής αναγνώρισης και ότι υπάρχουν διαφορετικές προοπτικές σχετικά με τον αντίκτυπο και την αποτελεσματικότητα της Συμφωνίας TRIPS.

Αυτές οι διαμάχες και οι επικρίσεις υπογραμμίζουν ορισμένες από τις συνεχιζόμενες συζητήσεις στρογγυλοποίησης της συμφωνίας TRIPS και των επιπτώσεών της σε διάφορους ενδιαφερόμενους. Ένα παράδειγμα συγκεκριμένης διαμάχης σχετικά με τη Συμφωνία TRIPS είναι, η πρόσβαση σε οικονομικά προσιτά φάρμακα για το HIV/AIDS στις αναπτυσσόμενες χώρες. Οι επικριτές υποστηρίζουν ότι οι αυστηρές διατάξεις της Συμφωνίας TRIPS για την προστασία των διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας έχουν καταστήσει δύσκολο για τις αναπτυσσόμενες χώρες να παράγουν ή να εισάγουν προσιτές γενόσημα εκδόσεις αυτών των φαρμάκων που σώζουν ζωές, οδηγώντας σε περιορισμένη πρόσβαση για όσους έχουν ανάγκη. Αυτό έχει πυροδοτήσει συζητήσεις σχετικά με την ισορροπία μεταξύ των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας και των προτεραιοτήτων της δημόσιας υγείας.

3.2.4 Μελλοντικές επιδιώξεις

Ακολουθούν ορισμένες πιο συγκεκριμένες ιδέες για καθένα από τα θέματα που σχετίζονται με τη συμφωνία TRIPS οι οποίες πρέπει να μελετηθούν:

1. Ο αντίκτυπος της συμφωνίας TRIPS στην πρόσβαση σε οικονομικά προσιτά φάρμακα στις αναπτυσσόμενες χώρες: Υπάρχουν διάφορες περιπτώσιολογικές μελέτες χωρών που έχουν χρησιμοποιήσει ευελιξίες στο πλαίσιο της συμφωνίας TRIPS για να προωθήσουν την πρόσβαση σε φάρμακα, όπως η υποχρεωτική αδειοδότηση ή οι παράλληλες εισαγωγές.
2. Ο ρόλος της συμφωνίας TRIPS στην προώθηση της καινοτομίας και της μεταφοράς τεχνολογίας και πώς η συμφωνία TRIPS διευκόλυνε τη μεταφορά τεχνολογίας μεταξύ ανεπτυγμένων και αναπτυσσόμενων χωρών και αξιολογήστε την αποτελεσματικότητα μηχανισμών όπως η Πρωτοβουλία Μεταφοράς Τεχνολογίας της Συμφωνίας TRIPS.
3. Οι προκλήσεις και οι ευκαιρίες για τις αναπτυσσόμενες χώρες κατά την εφαρμογή της συμφωνίας TRIPS: Διερεύνηση των ειδικών προκλήσεων που αντιμετωπίζουν οι αναπτυσσόμενες χώρες κατά την εφαρμογή της συμφωνίας TRIPS, όπως η οικοδόμηση ικανοτήτων, τα θέματα επιβολής και η εξισορρόπηση των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας με τους αναπτυξιακούς στόχους.
4. Η σχέση μεταξύ της συμφωνίας TRIPS και ανησυχιών για τη δημόσια υγεία, όπως η πρόσβαση σε φάρμακα για το HIV/AIDS και ο αντίκτυπος της συμφωνίας TRIPS στη δημόσια υγεία, εστιάζοντας σε ζητήματα όπως η Διακήρυξη της Ντόχα για το TRIPS και τη δημόσια υγεία, η υποχρεωτική αδειοδότηση για βασικά φάρμακα και ο ρόλος της παραγωγής γενόσημων φαρμάκων.
5. Ο ρόλος της συμφωνίας TRIPS στην προστασία της παραδοσιακής γνώσης και της βιοποικιλότητας και πώς η Συμφωνία TRIPS αντιμετωπίζει την προστασία της παραδοσιακής γνώσης, των γενετικών πόρων και των παραδοσιακών πολιτιστικών εκφράσεων και αξιολογήστε την αποτελεσματικότητά της στη διασφάλιση των δικαιωμάτων των ιθαγενών και της βιοποικιλότητας.

Το παρόν κεφάλαιο θα μπορούσε να ολοκληρωθεί με τη επισήμανση ότι, παρά τη σημασία της συμφωνίας TRIPS, οι αναπτυσσόμενες χώρες έχουν επισημάνει ορισμένες ανησυχίες και αδυναμίες της συνθήκης. Παρά ταύτα, η συμφωνία TRIPS θεωρείται συνήθως ως ο πιο ολοκληρωμένος μηχανισμός προστασίας των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας. Ενισχύει και εκδηλώνει τις προηγούμενες συμβάσεις για τα δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας, οι σημαντικότερες από τις οποίες συντάχθηκαν για πρώτη φορά στα τέλη του δέκατου ένατου

αιώνα. Βέβαια, οι συμφωνίες αυτές αναθεωρούνταν σε τακτική βάση, ώστε να καταστεί δυνατός ο σταδιακός διεθνής έλεγχος της πνευματικής ιδιοκτησίας και των πνευματικών δικαιωμάτων. Ωστόσο, σε σύγκριση με τα αποτελέσματα των προηγούμενων αναθεωρήσεων, η συμφωνία TRIPS αποτελεί ένα τεράστιο εννοιολογικό άλμα που μετασχηματίζει βαθιά όχι μόνο τον τρόπο με τον οποίο τα ΔΔΙ (δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας) θεωρούνται εσωτερικά, αλλά και τον τρόπο με τον οποίο εφαρμόζονται και επιλύονται οι διαφορές. (<https://blog.ipleaders.in/all-you-need-to-know-about-the-trips-agreement/? x tr sl& x tr tl& x tr hl>)

Παρόλο που έχουν περάσει τρεις δεκαετίες, η Συμφωνία TRIPS έχει αναθεωρηθεί ελάχιστα μόνο μία φορά - στον τομέα της υποχρεωτικής αδειοδότησης για τα φαρμακευτικά προϊόντα! Το Συμβούλιο TRIPS θα πρέπει συνεπώς να δώσει μεγαλύτερη προσοχή στις εξελίξεις σε άλλους τομείς της καινοτομίας και στις επιπτώσεις τους στη λειτουργία, την αποτελεσματικότητα και τη συνεχή ζωτικότητα της συμφωνίας TRIPS.

Η τελευταία σύσταση αφορά την ανάγκη να αναλάβει η συμφωνία TRIPS μεγαλύτερο ρυθμιστικό συντονισμό με τα μέσα που αφορούν την προστασία της διανοητικής ιδιοκτησίας και τους αρμόδιους διακυβερνητικούς φορείς. Επιπλέον, τις τελευταίες δύο δεκαετίες έχουν προκύψει πολλές διμερείς, περιφερειακές και πολυμερείς εμπορικές συμφωνίες. Η πρώτη Συνολική και Προοδευτική Συμφωνία για τη Δια-Ειρηνική Εταιρική Σχέση (CPTPP), η οποία τέθηκε σε ισχύ τον Δεκέμβριο του 2018 και η δεύτερη καλύπτοντας την Ένωση Κρατών Νοτιοανατολικής Ασίας (ASEAN) δέκα χωρών και τους πέντε εμπορικούς της γείτονες (Αυστραλία, Κίνα, Ιαπωνία, Νέα Ζηλανδία και Νότια Κορέα), η δεύτερη τέθηκε επίσης σε ισχύ τον Ιανουάριο του 2021. Ενώ οι δύο αυτές συμφωνίες δεν έρχονται σε άμεση σύγκρουση με τη συμφωνία TRIPS, λόγω του γεγονότος ότι οι νέες πολυμερείς συμφωνίες αποσκοπούν στην αύξηση των διεθνών προτύπων διανοητικής ιδιοκτησίας πέραν των απαιτήσεων της TRIPS, ο μεγαλύτερος ρυθμιστικός συντονισμός μεταξύ της συμφωνίας TRIPS και των κεφαλαίων διανοητικής ιδιοκτησίας σε διμερείς, περιφερειακές και πολυμερείς εμπορικές συμφωνίες θα μπορούσε να είναι αρκετά χρήσιμος.

3.3 Συμπεράσματα

Τα αντιφατικά γεγονότα και οι μελλοντικές προβλέψεις παρουσιάζουν εγγενείς προκλήσεις, αλλά παρέχουν επίσης χρήσιμες πληροφορίες. Η τρέχουσα έκδοση της Συμφωνίας TRIPS είναι σοβαρά ξεπερασμένη στην εποχή των μεγάλων δεδομένων και της γενεσιουργού τεχνητής νοημοσύνης. Η ιστορία της διανοητικής ιδιοκτησίας μας λέει επίσης ότι αυτή η έκδοση είναι απίθανο να διαρκέσει μόνιμα, ακόμη και αν η συμφωνία έχει τη μακροβιότητα των συμφωνιών του Παρισιού ή της Βέρνης ή άλλες μακροχρόνιες διεθνείς συμφωνίες πνευματικής

ιδιοκτησίας. Ωστόσο, ίσως χρειαστεί αρκετός χρόνος προτού τα μέλη του ΠΟΕ συμφωνήσουν να προβούν σε σημαντική αναθεώρηση της συμφωνίας TRIPS.

Για να συμβάλει στην επικαιροποίηση της εν λόγω συμφωνίας πριν τα μέλη του ΠΟΕ καταλήξουν σε συναίνεση για μια τέτοια αναθεώρηση, προτείνεται τρεις συστάσεις: (1) τη θέσπιση ενός μηχανισμού περιοδικής αναθεώρησης (2) τη διεύρυνση της εστίασης της συμφωνίας TRIPS ώστε να καλύπτει και άλλους τομείς της καινοτομίας και (3) μεγαλύτερο ρυθμιστικό συντονισμό με άλλα μέσα σχετικά με την προστασία της διανοητικής ιδιοκτησίας και τους αρμόδιους διακυβερνητικούς φορείς. Αυτές οι συστάσεις θα συμβάλουν στην επικαιροποίηση των προτύπων TRIPS, διασφαλίζοντας παράλληλα ότι τα επικαιροποιημένα πρότυπα θα ανταποκρίνονται καλύτερα στις τρέχουσες οικονομικές και τεχνολογικές ανάγκες των μελών του ΠΟΕ, ανεξάρτητα από το επίπεδο ανάπτυξής τους.

4. ΚΕΦΑΛΑΙΟ. ΠΟΕ, ΔΕΙΦΟΡΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

4.1 Συνεισφορά του ΠΟΕ στις παγκόσμιες οικονομικές κρίσεις και στην πρόσφατη υγειονομική κρίση.

Η παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση του 2009-2012, άλλαξε θεμελιωδώς το σκηνικό στο παγκόσμιο οικονομικό σύστημα, διαψεύδοντας τις προσδοκίες για αχαλίνωτη κερδοσκοπία χωρίς συνέπειες, μέσα από ένα συνεχώς διερευνώμενο χρηματοπιστωτικό σύστημα. Μια κρίση που ξεκίνησε ως κρίση στεγαστικών δανείων, διοχετεύεται μέσω των πιστωτικών ιδρυμάτων στις οικονομίες όλου του κόσμου και σε αδύναμες χώρες όπως η Ελλάδα, κατέληξε να γίνει δημοσιονομική και κρίση ρευστότητας.

Η Δεύτερη κρίση της δεύτερης δεκαετίας του 21ου αιώνα, ήταν η πανδημία του COVID-19, η οποία ξεκίνησε από την Κίνα και λόγω των ροών ανθρώπων, εμπορευμάτων και κεφαλαίων, μεταδόθηκε τάχιστα σε όλο τον κόσμο με ολέθριες συνέπειες για την δημόσια υγεία και την ανθρωπότητα. Τρία χρόνια μετά, με δεκάδες εμβολιαστικές επιλογές και προσπάθειες, ο άνθρωπος σε όλο τον πλανήτη βιώνει ακόμα ενεργά τις συνέπειες της υγειονομικής αυτής κρίσης, η οποία επηρέασε σημαντικά πολλούς τομείς της οικονομίας, του εμπορίου και των διεθνών συναλλαγών, άλλες φορές αρνητικά αλλά και αρκετές φορές θετικά σε διάφορες κατηγορίες προϊόντων όπως τα μέσα ατομικής προστασίας και υγιεινής. Και πάλι η παγκόσμια κοινότητα αντέδρασε για να αντιμετωπίσει την πολυεπίπεδη αυτή κρίση, με την δημιουργία κανόνων ασφαλείας για τις μεταφορές μετακινήσεις των ανθρώπων, με την δημιουργία προστατευτικών μέσων και μηχανισμών, με την έρευνα και την δημιουργία εμβολίων αλλά και την υποστήριξη των πληγέντων εισοδημάτων με διάφορες παρεμβάσεις.(pwc, 2020)

Η Τρίτη κρίση η οποία φαίνεται ότι μόλις έχει αρχίσει και πλήττει κυρίως την Ευρώπη αλλά σιγά σιγά εξαπλώνεται παγκοσμίως, είναι η ενεργειακή κρίση λόγω του πολέμου Ρωσίας Ουκρανίας και των διπλωματικών προστριβών με τα υπόλοιπα κράτη. Η εξάρτηση κυρίως της Ευρώπης ενεργειακά από την Ρωσία τείνει να γίνει γκλιτοτίνα τον φετινό χειμώνα καθώς οι στρόφιγγες κλείνουν και τα ενεργειακά αποθέματα στις χώρες αδειάζουν με κίνδυνο για Μπλακ άουτ μέσα στο ψύχος. Η ενεργειακή αυτή κρίση έχει πλήξει σημαντικά και την βιομηχανία με την αύξηση του κόστους ενέργειας και παραγωγής, γεγονός που μεταφέρει το κόστος στα εμπορεύματα αλλά και στις υπηρεσίες που λαμβάνει ο τελικός καταναλωτής.

Εδώ η παγκόσμια κοινότητα, δεν παρουσιάζεται σίγουρη ως προς ποια κατεύθυνση να κινηθεί, αυτό σημαίνει ότι όσο καθυστερούν να λάβουν σχετικές αποφάσεις, τόσο αρνητικές είναι οι πιθανές συνέπειες τους καταναλωτές της Ευρώπης αλλά και σημαντικού μέρους του πλανήτη. (Οικονομικός Ταχυδρόμος, 2022)

Οι τρεις αυτές κρίσεις του 21ου αιώνα, αποτελούν τα καλύτερα παραδείγματα εάν θέλουμε να εξάγουμε συμπεράσματα για την επιρροή της παγκοσμιοποίησης στην πορεία των εξελίξεων ανά κράτος και οικονομία και πώς διαχέονται οι συνέπειες θετικές κι αρνητικές από κάθε σημαντικό γεγονός σαν κυματισμός σε όλα τα μήκη και πλάτη του πλανήτη και τον σημαντικό ρόλο του ΠΟΕ.

4.1.1 Συνεισφορά του ΠΟΕ στις παγκόσμιες οικονομικές κρίσεις.

Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου (ΠΟΕ) εστιάζει κυρίως στην προώθηση του παγκόσμιου εμπορίου και στην επίλυση εμπορικών διαφορών. Αν και παίζει ρόλο στη διαμόρφωση των παγκόσμιων οικονομικών πολιτικών, δεν είναι άμεσα υπεύθυνος για την πρόκληση ή τη συμβολή σε παγκόσμιες οικονομικές κρίσεις. Οι οικονομικές κρίσεις είναι συνήθως το αποτέλεσμα διαφόρων παραγόντων όπως χρηματοοικονομικές ανισορροπίες, διακυμάνσεις της αγοράς ή αποτυχίες πολιτικής σε εθνικό ή διεθνές επίπεδο.

Μερικά παραδείγματα παγκόσμιων οικονομικών κρίσεων περιλαμβάνουν τη Μεγάλη Ύφεση της δεκαετίας του 1930, την Ασιατική Χρηματοπιστωτική Κρίση του 1997, την Παγκόσμια Χρηματοπιστωτική Κρίση του 2008 και την Κρίση της Ευρωζώνης που ξεκίνησε το 2009. Αυτές οι κρίσεις είχαν σημαντικές επιπτώσεις στις οικονομίες παγκοσμίως, οδηγώντας σε ύφεση, χρηματοπιστωτική αστάθεια και εκτεταμένη οικονομική ύφεση.

Η αντίδραση της παγκόσμιας οικονομικής κοινότητας ήταν καθυστερημένη, όμως άμβλυσε τις καταστροφικές συνέπειες και πρόλαβε τα χειρότερα, μέσω της δημιουργίας μηχανισμών σταθεροποίησης από το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, την παγκόσμια και την

Ευρωπαϊκή τράπεζα, την Ευρωπαϊκή Ένωση και των μέτρων που έλαβε ο ΠΟΕ.(Χαρδούβελης, 2011)

Στον απόηχο της χρηματοπιστωτικής κρίσης, ο ΠΟΕ έπαιξε ρόλο στην αποτροπή της αύξησης του προστατευτισμού και των εμπορικών φραγμών. Ενθάρρυνε τις χώρες μέλη της να αντισταθούν στα προστατευτικά μέτρα και να διατηρήσουν ανοιχτές αγορές, βοηθώντας στη σταθεροποίηση του παγκόσμιου εμπορίου και στην αποτροπή περαιτέρω υποχώρησης της οικονομικής δραστηριότητας. Ο ΠΟΕ συνέχισε επίσης τις τακτικές του λειτουργίες για τη διευκόλυνση των εμπορικών διαπραγματεύσεων και την επίλυση εμπορικών διαφορών.

Εκτός από την πρόληψη του προστατευτισμού, ο ΠΟΕ εργάστηκε επίσης για την ενίσχυση της διαφάνειας και της προβλεψιμότητας στις εμπορικές πολιτικές. Παρείχε μια πλατφόρμα στα κράτη μέλη για να συζητήσουν και να συντονίσουν τις απαντήσεις τους στην κρίση, ενισχύοντας τη συνεργασία και τον διάλογο. Ο ΠΟΕ συνέχισε επίσης τις προσπάθειές του για την ελευθέρωση του εμπορίου μέσω διαπραγματεύσεων, όπως το αναπτυξιακό θεματολόγιο της Ντόχα, με στόχο την προώθηση της οικονομικής ανάπτυξης και σταθερότητας.

Κατά τη διάρκεια της χρηματοπιστωτικής κρίσης, ο ΠΟΕ παρακολουθούσε ενεργά τα εμπορικά μέτρα που εφαρμόζονταν από τα κράτη μέλη. Καθόρισε την Έκθεση Παρακολούθησης Εμπορίου, η οποία παρακολουθούσε τα περιοριστικά εμπορικά μέτρα και παρείχε διαφάνεια στις εμπορικές πολιτικές. Ο ΠΟΕ διευκόλυνε επίσης τις συζητήσεις σχετικά με τον πιθανό αντίκτυπο αυτών των μέτρων και ενθάρρυνε τις χώρες να ανακαλέσουν τυχόν προστατευτικά μέτρα που θα μπορούσαν να επιδεινώσουν περαιτέρω την κρίση. Επιπλέον, ο ΠΟΕ παρείχε τεχνική βοήθεια και υποστήριξη για τη δημιουργία ικανοτήτων για να βοηθήσει τις αναπτυσσόμενες χώρες να αντιμετωπίσουν τις προκλήσεις που θέτει η κρίση και να συμμετάσχουν αποτελεσματικά στο παγκόσμιο εμπόριο.

Ο ΠΟΕ παρείχε τεχνική βοήθεια στα κράτη μέλη του σε διάφορους τομείς. Αυτή η βοήθεια περιλάμβανε υποστήριξη στη διαμόρφωση εμπορικής πολιτικής, εμπορικές διαπραγματεύσεις και ανάπτυξη ικανοτήτων σχετικά με το εμπόριο. Βοήθησε τις χώρες να βελτιώσουν την κατανόησή τους για τους κανόνες και τους κανονισμούς του ΠΟΕ, να ενισχύσουν τους εμπορικούς τους θεσμούς και να αναπτύξουν τις απαραίτητες δεξιότητες και τεχνογνωσία για την αποτελεσματική συμμετοχή στο παγκόσμιο εμπόριο. Ο ΠΟΕ παρείχε επίσης καθοδήγηση σχετικά με τη διευκόλυνση του εμπορίου, τις τελωνειακές διαδικασίες και την ανάπτυξη υποδομών που σχετίζονται με το εμπόριο για να βοηθήσει τις χώρες να βελτιώσουν την αποτελεσματικότητά τους και την ανταγωνιστικότητά τους στο εμπόριο.

Υπάρχουν αρκετές ιστορίες επιτυχίας αναπτυσσόμενων χωρών που επωφελούνται από την τεχνική βοήθεια που παρέχεται από τον ΠΟΕ. Για παράδειγμα, μέσω προγραμμάτων ανάπτυξης ικανοτήτων, πολλές αναπτυσσόμενες χώρες έχουν βελτιώσει τα μέτρα διευκόλυνσης του εμπορίου, με αποτέλεσμα να μειωθεί το κόστος του εμπορίου και να αυξηθεί η αποτελεσματικότητα στις συννοριακές διελεύσεις. Αυτό οδήγησε σε βελτιωμένες εμπορικές ροές και ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας. Επιπλέον, η τεχνική βοήθεια βοήθησε τις αναπτυσσόμενες χώρες να ενισχύσουν τους εμπορικούς τους θεσμούς και να αναπτύξουν τις απαραίτητες δεξιότητες για να συμμετέχουν αποτελεσματικά στις εμπορικές διαπραγματεύσεις, δίνοντάς τους τη δυνατότητα να υπερασπίζονται καλύτερα τα συμφέροντά τους και να επιτυγχάνουν ευνοϊκά αποτελέσματα. Αυτές οι ιστορίες επιτυχίας καταδεικνύουν τη θετική επίδραση της τεχνικής βοήθειας στην υποστήριξη της ανάπτυξης και της ενσωμάτωσης των αναπτυσσόμενων χωρών στο παγκόσμιο εμπορικό σύστημα.

Συμπερασματικά τα πέντε (5) βασικά σημεία σχετικά με τη σχέση μεταξύ του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου (ΠΟΕ) και των οικονομικών κρίσεων είναι τα εξής:

1. Προώθηση της σταθερότητας, Αντιμετώπιση κρίσεων, 3. Εμπορικοί περιορισμοί, 4. Επίλυση διαφορών, 5. Βοήθεια και ανάπτυξη.

4.1.2 Συνεισφορά του ΠΟΕ κατά την πρόσφατη υγειονομική κρίση.

Η πανδημία του COVID-19 χτύπησε σκληρά ολόκληρη τη γη και καθώς είναι ακόμη πολύ νωρίς για να εξαχθούν τα κατάλληλα συμπεράσματα, σε αυτό το κεφάλαιο θα γίνει μια προσπάθεια να σκιαγραφηθούν οι συνέπειες της κρίσης στο παγκόσμιο εμπόριο και στην εν γένη συμπεριφορά των χωρών-μελών στην δύσκολη κατάσταση αυτή, με την συνδρομή και την συνεισφορά του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου (ΠΟΕ).

Πρώτον, τα αρνητικά αποτελέσματα στις εξαγωγές είναι εμφανή σε όλους τους τομείς και αφορά τις περισσότερες χώρες. Σε αυτό το περιβάλλον κρίσης, πολλές χώρες, ενώ βρίσκονταν στην πρώτη φάση της επιδημίας, όταν δεν υπήρχαν πολλά αποθέματα προϊόντων που ήταν απαραίτητα για την κάλυψη των άμεσων απαιτήσεων, επέβαλαν προγράμματα περιορισμού των εισαγωγών για την αντιμετώπιση της εμπορικής και οικονομικής κρίσης. Όμως, καθώς το παγκόσμιο προϊόν εγκλιματίστηκε στις απαιτήσεις της ζήτησης για ιατρικά αγαθά αυτά, αυτοί οι περιορισμοί σταμάτησαν. Επιπλέον, οι δασμοί, οι εισφορές και οι χρεώσεις για ιατρικά προϊόντα που είναι κρίσιμα για τον COVID-19 και άλλα βασικά αποθέματα έχουν προσωρινά αφαιρεθεί ή «παγώσει» από 40 μέλη του ΠΟΕ. Επίσης, πολλές χώρες έχουν εξορθολογήσει τα πρωτόκολλα, τα οποία σε προηγούμενες καταστάσεις ήταν ιδιαίτερα χρονοβόρα. Τελικά, το επόμενο διάστημα είναι κρίσιμο να ληφθούν όλα τα απαραίτητα μέτρα ώστε οι μακροπρόθεσμες συνέπειες της

ακραίας επιδημίας του COVID-19 να είναι όσο το δυνατόν μικρότερες, ειδικά για τους ευάλωτους πληθυσμούς παγκοσμίως. Σε αυτό, το κομμάτι ο ρόλος ΠΟΕ παράμεινε ιδιαίτερα σημαντικός.

Η πανδημία του COVID-19 προκάλεσε μια άγνωστη εξάρθρωση στην παγκόσμια οικονομία και το παγκόσμιο εμπόριο, καθώς τα προϊόντα και η κατανάλωση μειώνονται σε ολόκληρο τον κόσμο. Αυτή η παγκόσμια πρόκληση απαιτεί μια παγκόσμια απάντηση, στο μέτωπο της δημόσιας υγείας και της κερδοφορίας. Ο Π.Ο.Ε προς διασφάλιση των καταναλωτών των χωρών ώστε να τροφοδοτούνται με τρόφιμα που είναι ασφαλή για κατανάλωση θέτει τους βασικούς κανόνες. Επίσης ο Π.Ο.Ε έχει αναπτύξει ένα σύνολο δεικτών για την παροχή πληροφοριών σε πραγματικό χρόνο σχετικά με τις τάσεις του παγκόσμιου εμπορίου. Το εμπορικό βαρόμετρο για τα εμπορεύματα πρώην δείκτης Global Trade Outlook and Statistics, αναλύει τις πρόσφατες εξελίξεις του παγκόσμιου εμπορίου, είναι ένας από τους κύριους δείκτες που σηματοδοτεί τις μεταβολές στην ανάπτυξη του παγκόσμιου εμπορίου δύο ή τρεις μήνες μπροστά από τα στατιστικά στοιχεία για το εμπόριο εμπορευμάτων. Το εμπορικό βαρόμετρο για τις υπηρεσίες είναι ένας συνεκτικός δείκτης που απεικονίζει την τρέχουσα κατάσταση των συναλλαγών, και των υπηρεσιών λίγο πριν από τις επίσημες στατιστικές. Και τα δυο βαρόμετρα προορίζονται να συμπληρώσουν τις συμβατικές εμπορικές στατιστικές και τις προβλέψεις. (Global Trade Outlook and Statistics, 2023)

Μια μέτρηση του όγκου του παγκόσμιου εμπορίου υπηρεσιών δείχνει ότι η περιοδική αύξηση της προσπάθειας στο εμπόριο υπηρεσιών είχε στο παρελθόν φρενάρει από 4,7 το πρώτο τρίμηνο του 2019 σε 2,8 το τρίτο τρίμηνο. Λόγω της μεταβαλλόμενης κατάστασης και της αυξανόμενης ανησυχίας, οι οικονομολόγοι αναθεωρούν σχεδόν καθημερινά τα στατιστικά οικονομικά δεδομένα. Ο Roberto Azevedo σημείωσε ότι η κρίση covid-19 προκάλεσε δραματικά σοκ στην προσφορά και στην ζήτηση στην παγκόσμια οικονομία και όλα αυτά προκαλούν αναπόφευκτα διαταραχές στο εμπόριο. Επίσης τα χαμηλά βαρόμετρα εμπορίου αγαθών και υπηρεσιών του Π.Ο.Ε, που κυκλοφόρησαν στις 17 Φεβρουαρίου και 11 Μαρτίου αντίστοιχα, επεσήμαναν τη συνεχόμενη αποδυνάμωση του παγκόσμιου εμπορίου και στους δυο τομείς και την πιθανότητα περαιτέρω μείωσης στους επόμενους μήνες μέχρι την ολόκληρη οικονομική επίδραση του ιού που θα γίνεται πιο εμφανή. (UNCTAD.2020).

Μεταξύ των δεικτών αυτών, οι μεγαλύτερες μειώσεις ήταν στα αεροπορικά ταξίδια επιβατών (93,5) και στη ναυτιλία πλοίων (94,3), η ανάπτυξη των οποίων στο παρελθόν ήταν υποτονική πριν από το ξέσπασμα της επιδημίας. Η πτώση στις δραστηριότητες των πλοίων οφείλεται σε χαμηλότερο όγκο ωφέλιμου φορτίου στην Ασία, ενώ η καθυστέρηση στα ταξίδια επιβατών ήταν πιο ευρεία, καλύπτοντας επίσης τη Βόρεια Αμερική, τη Νότια Αμερική και την

Ευρώπη. Οι παγκόσμιοι δείκτες για δημοσιονομικές συμφωνίες (97,7) και υπηρεσίες ΤΠΕ (97,0) έπεσαν επίσης κάτω από την τάση, ενώ ο δείκτης κατασκευών (99,8) φαίνεται να παραμένει σταθερός (ΠΟΕ, 2020).

Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι το εμπόριο διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στον περιορισμό της δημοσιονομικής ευρωστίας των φαρμάκων, άλλων ιατρικών προϊόντων και υπηρεσιών υγειονομικής περίθαλψης που είναι σημαντικές για την υγεία των θνητών. Το διακρατικό εμπόριο είναι ζωτικής σημασίας για την πρόσβαση σε φάρμακα και άλλα ιατρικά προϊόντα ουσιαστικά επειδή καμία χώρα δεν είναι πλήρως ανεξάρτητη παραγωγικά, όσον αφορά τα προϊόντα και το εξοπλισμό που απαιτούνται για τα δημόσια συστήματα υγείας της (ΠΟΕ, 2020).

Για το λόγο αυτό, κάθε μέλος του ΠΟΕ είναι ελεύθερο να καθορίσει τι είναι απαραίτητο για την προστασία των πολιτών του και να λάβει τα μέτρα που για το λόγο αυτό, κάθε μέλος του ΠΟΕ είναι ελεύθερο να καθορίσει τι είναι απαραίτητο για την προστασία των πολιτών του και να λάβει τα μέτρα που αυτό θεωρεί κατάλληλα. Γενικά, οι κανόνες του ΠΟΕ παρέχουν αρκετές δυνατότητες στα μέλη του, να υιοθετούν εμπορικά μέτρα που κρίνονται απαραίτητα για την προστασία της δημόσιας υγείας και της δημόσιας ευημερίας. Σε αυτό το πλαίσιο, προβλέπονται, υπό συγκεκριμένες συνθήκες, απαγορεύσεις των εισαγωγών και των εξαγωγών, ποσοτικοί περιορισμοί στις εισαγωγές και εξαγωγές και μη αυτόματες άδειες εισαγωγής φαρμάκων και λοιπών παρόμοιων αγαθών. Τα μέτρα αυτά πρέπει να εφαρμόζονται κατά τέτοιο τρόπο που να μην γίνονται διακρίσεις μεταξύ των μελών του ΠΟΕ και δεν πρέπει να αποτελούν συγκεκριμένο περιορισμό στο διεθνές εμπόριο.

Οι γενικές εξαιρέσεις ορίζονται σε δύο από τις ακρογωνιαίες συμφωνίες του ΠΟΕ - τη Γενική Συμφωνία Δασμών και Εμπορίου (General Agreement on Tariffs and Trade, GATT) 1994 και τη Γενική Συμφωνία για το Εμπόριο Υπηρεσιών (General Agreement on Trade in Services, GATS).

Η συμφωνία για τις πτυχές των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας που συνδέονται με το εμπόριο (Agreement on Trade-related Aspects of Intellectual Property Rights, TRIPS) μεταξύ άλλων εργαλείων, οι κυβερνήσεις μπορούν να χρησιμοποιούν τις υποχρεωτικές διαδικασίες αδειοδότησης που συμμορφώνονται με τον ΠΟΕ σε περιπτώσεις όπου τα κατοχυρωμένα με δίπλωμα ευρεσιτεχνίας φάρμακα δεν είναι προσιτά ή δεν είναι ευρέως διαθέσιμα. Η εθελοντική αδειοδότηση διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας και η κατοχύρωση πνευματικής ιδιοκτησίας για διαφορετικά φάρμακα ή ιατρικές τεχνολογίες αποτελούν πρόσθετες επιλογές εντός του πεδίου εφαρμογής των κανόνων του ΠΟΕ (WTO, 2020).

Επιπλέον, δύο συμφωνίες του ΠΟΕ αφορούν μέτρα που έχουν υιοθετηθεί από τα μέλη του για την προστασία της δημόσιας υγείας ή της δημόσιας ασφάλειας - η συμφωνία για την εφαρμογή υγειονομικών και φυτο-ϋγειονομικών μέτρων (Agreement on the Application of Sanitary and Phytosanitary Measures, συμφωνία SPS) (https://www.wto.org/english/tratop_e/sps_e/spsund_e.htm) και η συμφωνία για τα τεχνικά εμπόδια στο εμπόριο (Agreement on Technical Barriers to Trade, συμφωνία TBT) (https://en.wikipedia.org/wiki/Agreement_on_Technical_Barriers_to_Trade).

Η συμφωνία SPS ορίζει ότι τα μέλη έχουν το δικαίωμα να περιορίζουν το εμπόριο λαμβάνοντας μέτρα SPS απαραίτητα για την προστασία της ζωής ή της υγείας του ανθρώπου, των ζώων ή των φυτών. Αυτά τα μέτρα πρέπει να εφαρμόζονται μόνο στον βαθμό που είναι απαραίτητο για την επίτευξη των στόχων τους, να βασίζονται σε επιστημονικές αρχές και να υποστηρίζονται από επίσημα επιστημονικά στοιχεία. Σε περιπτώσεις όπου τα σχετικά επιστημονικά στοιχεία είναι ανεπαρκή, τα μέλη μπορούν προσωρινά να υιοθετήσουν μέτρα SPS βάσει των διαθέσιμων σχετικών πληροφοριών (WTO, 2023).

Η συμφωνία TBT (τεχνικά εμπόδια στο εμπόριο) στοχεύει να διασφαλίσει ότι οι τεχνικοί κανονισμοί, τα πρότυπα και οι διαδικασίες αξιολόγησης της συμμόρφωσης δεν εισάγουν διακρίσεις και δεν δημιουργούν περιττά εμπόδια στο εμπόριο. Ταυτόχρονα, αναγνωρίζει το δικαίωμα των μελών του ΠΟΕ να εφαρμόζουν μέτρα για την επίτευξη νόμιμων στόχων πολιτικής, όπως η προστασία της ανθρώπινης υγείας και ασφάλειας. Τόσο οι συμφωνίες SPS όσο και οι συμφωνίες TBT απαιτούν από τα μέλη του ΠΟΕ να κοινοποιούν σε άλλους, τυχόν νέες ή τροποποιημένες απαιτήσεις που επηρεάζουν το εμπόριο και να ανταποκρίνονται σε αιτήματα για πληροφορίες σχετικά με νέα ή υφιστάμενα μέτρα. (https://en.wikipedia.org/wiki/Agreement_on_Technical_Barriers_to_Trade).

Ο ΠΟΕ διαθέτει αρκετά εργαλεία για να βοηθήσει τις κυβερνήσεις καθώς και το ευρύ κοινό να ακολουθήσουν τα μέτρα που σχετίζονται με τον COVID-19 που επιβάλλονται και κοινοποιούνται από τα μέλη στον ΠΟΕ. Ο πλήρης κατάλογος των μέτρων που κοινοποιούνται στον ΠΟΕ διατίθεται σε ειδική ιστοσελίδα. Ο ΠΟΕ διατηρεί επίσης σε αυτήν την ιστοσελίδα έναν μη εξαντλητικό κατάλογο μέτρων για το εμπόριο και τις σχετικές με τον COVID-19 εμπορικές συναλλαγές που καταρτίστηκαν από τη Γραμματεία του ΠΟΕ από επίσημες πηγές.

Σύμφωνα με την ανακοίνωση του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου και του ΠΟΕ την άνοιξη του 2020, το παγκόσμιο εμπόριο για ιατρικά προϊόντα αιχμής σε όλο τον κόσμο ανήλθε σε περίπου 300 δισεκατομμύρια δολάρια για το 2020. Σε αυτά τα αγαθά περιλαμβάνονται παγκόσμιες εισαγωγές που απαιτούνται για την καταπολέμηση του COVID-19, όπως είναι για

παράδειγμα, οι μάσκες προσώπου και τα γάντια, το σαπούνι και τα απολυμαντικά χεριών, τα προστατευτικά εργαλεία, οι μάσκες οξυγόνου και τα παλμικά οξύμετρα. Αναγνωρίζοντας τη σημασία αυτού του εμπορίου, οι κυβερνήσεις έχουν λάβει δεκάδες μέτρα για τη διευκόλυνση των εισαγωγών ιατρικών προϊόντων που σχετίζονται με τον COVID-19, όπως είναι για παράδειγμα, η μείωση των εισαγωγικών δασμών, ο περιορισμός των διαδικασιών εκτελωνισμού και ο εξορθολογισμός των απαιτήσεων αδειοδότησης και έγκρισης (IMF, 2020).

Εν κατακλείδι, θα πρέπει να υπογραμμιστεί για μια ακόμη φορά η σφοδρότητα της κρίσης και των επιπτώσεών της σε όλους τους τομείς της οικονομίας παγκοσμίως, παράλληλα με την σχεδόν αντανakλαστική αντίδραση των χωρών να προβούν σε άμεση λήψη μέτρων αντιμετώπισης της. Σίγουρα, δεν ήταν όλα τα μέτρα ούτε απολύτως έγκαιρα, ούτε απολύτως πετυχημένα. Πολλά μπορούν να συμβούν για παράδειγμα στο θέμα της διαφάνειας, όπως η εξασφάλιση ότι τα νέα μέτρα δημοσιεύονται επαρκώς σε εθνικό επίπεδο και στο θέμα της προώσπισης της ελεύθερης κατά το δυνατόν πρόσβασης σε αγαθά πρώτης ανάγκης κυρίως για τους πληθυσμούς των αναπτυσσόμενων χωρών. Θα πρέπει τέλος, το επόμενο διάστημα να ληφθούν όλα τα απαραίτητα μέτρα ώστε οι μακροπρόθεσμες συνέπειες της κρίσης της πανδημίας του COVID-19 να είναι όσο τον δυνατόν μικρότερες, ιδίως για τους ευάλωτους πληθυσμούς παγκοσμίως έτσι ο ρόλος του ΠΟΕ παραμένει ιδιαίτερα σημαντικός.

4.2 Περιβάλλον και ΠΟΕ

Το ενδιαφέρον της GATT για το περιβάλλον ξεκινά το 1971, με τη σύσταση ειδικής ομάδας για τα περιβαλλοντικά μέτρα και το εμπόριο την ίδια εποχή την οποία τόσο ο ΟΟΣΑ (Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης) όσο και τα Ηνωμένα Έθνη αρχίζουν να ασχολούνται με το ίδιο θέμα. Ωστόσο στη δεκαετία που ακολούθησε, η εν λόγω ομάδα μάλλον ατόνησε, για να επαναδραστηριοποιηθεί πρόσκαιρα το 1991. Με την ενσωμάτωση του περίφημου πλέον, στόχου της «αειφόρου ανάπτυξης» στο προοίμιο του ΠΟΕ, υπάρχει σύνδεση του ελεύθερου εμπορίου και της περιβαλλοντικής προστασίας. Σημειωτέο δε ότι, από το 1995, έχει επισήμως θεσπιστεί στον ΠΟΕ μια Επιτροπή για το Εμπόριο και το Περιβάλλον, οι δραστηριότητες της οποίας υπήρξαν αρχικά μερικώς περιορισμένες (Helm, 1996).

Η Σύνοδος Κορυφής του Ρίο για τη Γη εστίασε την προσοχή στο ρόλο του διεθνούς εμπορίου, στην καταπολέμηση της φτώχειας και στην προστασία του περιβάλλοντος. Συγκεκριμένα, η Ατζέντα 21, το μέτρο που εγκρίθηκε κατά τη διάσκεψη δηλώνει τη σημασία του διεθνούς εμπορίου για την προώθηση της οικονομικής ανάπτυξης της "βιώσιμης ανάπτυξης". Επιπλέον στο τελευταίο μέρος της Γύρου της Ουρουγουάης, ως αποτέλεσμα του ανανεωμένου ενδιαφέροντος για το σχέση μεταξύ εμπορίου και περιβάλλοντος και το προοίμιο

του της συμφωνίας του Μαρρακές για την ίδρυση του ΠΟΕ, έγινε αναφορά στη σημασία της προσπάθειας για βιώσιμη ανάπτυξη. (https://en.wikipedia.org/wiki/Convention_on_Biological_Diversity)

Επιπλέον, εκδόθηκε υπουργική απόφαση που απορρέει από τη συμφωνία του Μαρρακές, με την οποία ζητείται η σύσταση της Επιτροπής Εμπορίου και Περιβάλλοντος (CTE). Η εντολή της επιτροπής απαιτεί τον προσδιορισμό της σχέσης μεταξύ των εμπορικών μέτρων και των περιβαλλοντικών μέτρων με σκοπό την προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης. Επιπλέον, η συγκεκριμένη επιτροπή (CTE) οφείλει να διατυπώνει κατάλληλες συστάσεις σχετικά με την αναγκαιότητα τυχόν τροποποιήσεων των διατάξεων του πολυμερούς εμπορικού συστήματος. Στο βαθμό που η CTE έχει αυτή την ευρεία εντολή, έχει σημαντικά μεγαλύτερη επιρροή από την προκάτοχό της, την ομάδα EMIT. (<https://nomosphysics.org.gr/8068/pagkosmia-periballontiki-diakubernisi-ta-dedomena-oi-prokliseis-kai-i-poreia-pros-tin-endunamosi-tis-iounios-2004>)

Στην Υπουργική Διάσκεψη της Ντόχα που άρχισε τον Νοέμβριο του 2001, οι υπουργοί συμφώνησαν να ξεκινήσουν διαπραγματεύσεις για τη σχέση μεταξύ των υφιστάμενων κανόνων του ΠΟΕ και των ειδικών εμπορικών υποχρεώσεων που ορίζονται στις Πολυμερείς Περιβαλλοντικές Συμφωνίες (ΠΠΣ). Οι συζητήσεις αυτές θα προσπαθήσουν να αποσαφηνίσουν τη σχέση μεταξύ των εμπορικών μέτρων που λαμβάνονται στο πλαίσιο των περιβαλλοντικών συμφωνιών και των κανόνων του ΠΟΕ. Οι ίδιες οι διαπραγματεύσεις διεξάγονται σε "ειδικές συνόδους" της Επιτροπής Εμπορίου και Περιβάλλοντος, στις οποίες η επιτροπή λειτουργεί ως το φόρουμ στο οποίο εξετάζονται οι περιβαλλοντικές και αναπτυξιακές πτυχές του διεθνούς εμπορίου. Η CTE είναι επιφορτισμένη με την εξέταση των επιπτώσεων των περιβαλλοντικών μέτρων στην πρόσβαση στην αγορά, την πνευματική ιδιοκτησία και τη βιοποικιλότητα, καθώς και τη σήμανση για περιβαλλοντικούς σκοπούς.

Υφίσταται προς μελέτη και ανάλογη αξιολόγηση η σχέση του ΠΟΕ με τις «αρκετές» διεθνείς συμφωνίες προστασίας του περιβάλλοντος (ΠΠΣ), ιδίως σε όσες περιέχουν πέραν των άλλων και εμπορικές ρήτρες. Αναφερόμαστε στις περιπτώσεις που έχουν σημαντική χροιά για την περιβαλλοντική προστασία. Ίσως η πιο ιδιαίτερη περίπτωση να αφορά το Πρωτόκολλο του Μόντρεαλ (1987) που με τις συνεχείς τροποποιήσεις των ετών 1990-1992-1997 να αποσκοπεί στον περιορισμό των εκπομπών CFCs και άλλων χημικών ουσιών που καταστρέφουν το όζον στη στρατόσφαιρα, με αποτέλεσμα να περιέχει εμπορικές ρήτρες περιορισμού ή και απαγόρευσης εισαγωγής CFC και προϊόντων που περιέχουν CFC από χώρες που δεν συμμετέχουν στη συμφωνία. (<https://nomosphysics.org.gr/8068/pagkosmia-periballontiki-diakubernisi-ta-dedomena-oi-prokliseis-kai-i-poreia-pros-tin-endunamosi-tis-iounios-2004>)

Η άλλη ιδιαίτερη περίπτωση αφορά τη Σύμβαση της Βασιλείας για τον έλεγχο της διασυνοριακής κίνησης τοξικών ουσιών του 1992, η οποία προσπαθεί να καθιερώσει διαφάνεια και συναίνεση σ' αυτό το ιδιόρρυθμο εμπόριο - που αντιπροσωπεύει περί το 10% των συνολικών αποβλήτων των χωρών του ΟΟΣΑ. Η Σύμβαση αυτή προβλέπει απαγόρευση τόσο στην εισαγωγή όσο και στην εξαγωγή τέτοιων ουσιών, εκτός των εξαιρέσεων όταν η χώρα υποδοχής διαθέτει επαρκείς δυνατότητες επεξεργασίας των εν λόγω αποβλήτων.

Κλείνοντας προσθέτουμε και ορισμένες που σχετίζονται εμμέσως με το εμπόριο, όπως η Σύμβαση για τη Βιοποικιλότητα και το Πρωτόκολλο της Καρθαγένης για την Βιοασφάλεια που είναι ένα πρωτόκολλο στη Σύμβαση για την Βιολογική Ποικιλότητα (CBD) το 2000 όπου και εγκρίθηκε, καθώς και τη Πρωτόκολλο του Κιότο για περιορισμό των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα - η τελευταία επηρεάζει, προφανώς, και την ανταγωνιστικότητα. (Rutgeerts, 1999. Pearson, 2000. Esty, 1994. Motaal, 2001).

Ίσως μια ενδεχόμενη λύση θα μπορούσε να δοθεί μέσα από τις επιστήμες του περιβάλλοντος, οι οποίες αποτελούν ένα πολυκλαδικό πεδίο και ασχολούνται με τις αλληλεπιδράσεις της ανθρώπινης δραστηριότητας στο περιβάλλον καθώς και με τις μεταξύ τους αλληλεπιδράσεις. Από τη σύγκρουση του ανθρώπου με το αυξημένο ενδιαφέρον για τη σχέση μεταξύ του εμπορίου και του περιβάλλοντος. Υποκινήθηκε από τη σταδιακή ενίσχυση της περιβαλλοντικής προστασίας σε εθνικό και διεθνές επίπεδο, καθώς και η ανησυχίες που αντιμετώπιζαν οι πολιτικές αυτές. Κυριότερες από αυτές τις ανησυχίες ήταν οι πιθανές επιπτώσεις που θα μπορούσαν να έχουν τα περιβαλλοντικά μέτρα στο εμπόριο και την ανταγωνιστικότητα. Εξίσου σημαντικό, ωστόσο, ήταν και οι ακόλουθες μετά από ορισμένες αποφάσεις της επιτροπής της GATT, μια ευρέως διαδεδομένη αντίληψη ήταν μεταξύ των υποστηρικτών του περιβάλλοντος ότι το πολυμερές σύστημα εμπορίου δεν ήταν αρκετά συμπαθές προς το περιβάλλον. (Gentile, D. A.,2009)

5. ΚΕΦΑΛΑΙΟ. Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ ΚΑΙ Ο ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΜΠΟΡΙΟΥ

Η ενσωμάτωση της κοινής εμπορικής πολιτικής του Π.Ο.Ε και της Ε.Ε. παρουσιάζεται ως μια ενιαία οντότητα με νομική βάση αλλά και ένα θεσμοποιημένος μηχανισμός με νομική και πολιτική εξουσιοδότηση να διαπραγματεύεται εξ 'ονόματος όλων των μελών της. Αρχικά, στο πλαίσιο του Π.Ο.Ε η παρουσία της Ε.Ε. εδράζεται στις κοινές αρχές, αξίες και στόχους μεταξύ Π.Ο.Ε και Ε.Ε. αναφορικά με το εμπόριο, την προοδευτική μείωση και κατάργηση των δασμών και εμποδίων στο εμπόριο ανάμεσα στα κράτη, την προώθηση του ελεύθερου εμπορίου και ένα διεθνές εμπόριο βασισμένο σε κανόνες και κοινές αξίες

Το εμπόριο αποτελεί για την Ευρωπαϊκή Ένωση το βασικό μοχλό της ανάπτυξης και επιβίωσής της. Πολλά χρόνια πριν αποκτήσει τη σημερινή της μορφή, η τότε Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα είχε ως βάση της τα κοινά οικονομικά συμφέροντα των μελών της. Η Συνθήκη της Ρώμης είχε αρχικά ως στόχο τη δημιουργία μιας τελωνειακής ένωσης ανάμεσα στα κράτη που συμμετείχαν, με την κατάργηση των δασμών και γενικότερα των εμποδίων στο εμπόριο μεταξύ τους και την υιοθέτηση κοινού εξωτερικού δασμολογίου προς τις εισαγωγές από τρίτες χώρες. Σταδιακά, ως αποτέλεσμα της ανάπτυξης του διεθνούς εμπορίου και της παγκοσμιοποίησης, η κοινή εμπορική πολιτική εξελίχθηκε σε μία από τις πλέον σημαντικές Κοινοτικές πολιτικές. Παράλληλα, οι διαδοχικές διευρύνσεις και η ισχυροποίηση της Κοινής Αγοράς κατέστησαν την ΕΕ ηγετικό δρώντα στις εμπορικές διαπραγματεύσεις παγκοσμίως, τόσο σε διμερές επίπεδο (δηλαδή ανάμεσα στην ΕΕ και τρίτες χώρες) όσο και σε πολυμερές, στα πλαίσια αρχικά της GATT (General Agreement on Tariffs and Trade – Γενική Συμφωνία Δασμών και Εμπορίου) και εν συνεχεία του Παγκοσμίου Οργανισμού Εμπορίου που τη διαδέχθηκε.

5.1 Συμπόρευση του Παγκόσμιος Οργανισμός εμπορίου και της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Μέχρι στιγμής, η ΕΕ έχει ιδιαίτερο ρόλο στην δημιουργία και εξέλιξη του συστήματος των διεθνών εμπορικών συναλλαγών κυρίως από τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο και έπειτα. Πάντα η ΕΕ ψάχνει ιδέες για να συνδράμει στον εκσυγχρονισμό του ΠΟΕ. (https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/el/IP_18_5786).

Όπως και ο ΠΟΕ, η ίδια η ΕΕ είχε αρχικώς δρομολογηθεί σαν λειτουργία με σκοπό την άρση των τελωνειακών φραγμών και την προώθηση του εμπορίου ανάμεσα στα κρατών μελών της. Η ενιαία αγορά της ΕΕ είχε πιθανόν πάρει ιδέες και παραστάσεις από τις αρχές και τις πρακτικές της ΓΣΔΕ. Η Ένωση ήταν πάντα και παραμένει ένας από τους κύριους υπερασπιστές ενός φιλελεύθερου διεθνούς εμπορίου, βασισμένου στο κράτος δικαίου. Αυτού του είδους το σύστημα εξασφαλίζει ότι οι επιχειρήσεις, θα έχουν δίκαιη πρόσβαση στις αγορές, επομένως, στηρίζει την οικονομική μεγέθυνση και ανάπτυξη, τόσο της εγχώρια αγορά όσο και στις τρίτες χώρες.

Για την κοινή εμπορική πολιτική της ΕΕ, έχει η ίδια η Ένωση πλήρη και αποκλειστική αρμοδιότητα, δηλαδή με άλλα λόγια, η ΕΕ λειτουργεί ως ενιαίος φορέας στον ΠΟΕ και εκπροσωπείται από την Επιτροπή και όχι από τα κράτη μέλη. Η Επιτροπή διαπραγματεύεται όλες εμπορικές συμφωνίες και υπερασπίζεται το σύνολο των συμφερόντων της ΕΕ ενώπιον του μηχανισμού επίλυσης διαφορών του ΠΟΕ αλλά και εξ ονόματος όλων των κρατών μελών της. Η Επιτροπή διαβουλεύεται τακτικά με το Συμβούλιο και το Κοινοβούλιο και τους υποβάλλει

εκθέσεις σχετικά με το περιεχόμενο και τη στρατηγική των πολυμερών συζητήσεων. Βάσει της Συνθήκης της Λισαβόνας, το Συμβούλιο και το Κοινοβούλιο είναι συννομοθέτες και ο λόγος τους έχει ίση βαρύτητα σε θέματα διεθνούς εμπορίου.

Μέσω του ΠΟΕ, η ΕΕ έχει επιδιώξει να προωθήσει ένα πλαίσιο εμπορικών διαπραγματεύσεων που προορίζεται να προστεθεί στις διμερείς διαπραγματεύσεις. Ωστόσο, το αδιέξοδο που επήλθε στο Γύρος της Ντόχα και το γεγονός ότι οι υπόλοιποι εμπορικοί εταίροι έχουν στραφεί σε διάφορες διμερείς συμφωνίες, έχουν αναγκάσει την ΕΕ να αναθεωρήσει εν μέρει τη μακροχρόνια στρατηγική της και να επιστρέψει σε περιφερειακές και διμερείς διαπραγματεύσεις.

Η Ε.Ε. αποτελεί ένα από τα ιδρυτικά μέλη του Π.Ο.Ε. το 1994 και έναν από τους βασικούς χρήστες του μηχανισμού επίλυσης διαφορών στα πλαίσια του οργανισμού. Χαρακτηριστικά, η Ε.Ε., έχει κάνει χρήση του μηχανισμού σε 194 υποθέσεις διαφορών, ως ενάγων αλλά και ως εναγόμενη. Επίσης συμμετάσχει ως παρατηρητής, σε υποθέσεις άλλων χωρών, εκπροσωπούμενη σε όλες τις περιπτώσεις από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, επιδιώκοντας την διασφάλιση, την αποσαφήνιση και την βελτίωση των συμφωνιών και των αποφάσεων, μέσω γνωμοδοτικών επιτροπών. (Παπαδόπουλος, 1999)

Τα παρόντα αδιέξοδα στον ΠΟΕ υποδηλώνουν ότι το διεθνές σύστημα εμπορικών συναλλαγών έχει αλλάξει δραματικά τα τελευταία 20 έτη. Το σύστημα έχει εξελιχθεί και περιλαμβάνει νέους παράγοντες – κυρίως χώρες σε μετάβαση και αναπτυσσόμενες χώρες – που διαδραματίζουν κεντρικό ρόλο. Η ελευθέρωση του διεθνούς συστήματος εμπορικών συναλλαγών ωφέλησε ορισμένες αναπτυσσόμενες χώρες, οι οποίες βιώνουν έκτοτε μια άνευ προηγουμένου φάση διαρκούς οικονομικής ανάπτυξης. Η ΕΕ γνωρίζει καλά αυτές τις νέες δυναμικές. Έχει επισημάνει την ανάγκη να προχωρήσει πέρα από τη διαπραγματευτική προσέγγιση των τελευταίων ετών και να δοκιμάσει καινοτόμες προσεγγίσεις που να αντιμετωπίζουν την αυξανόμενη σημασία των κανονιστικών ζητημάτων έναντι των δασμολογικών.

Στον Π.Ο.Ε. το κάθε κράτος - μέλος διαθέτη την δική του θέση στις συνεδριάσεις. Καθώς, όμως, η Ε.Ε. δεν θεωρείται ομόσπονδο κράτος αλλά ένα συνασπισμός κρατών δεν μπορεί να αφαιρεί την δυνατότητα των κρατών – μελών της να συμμετέχουν με ξεχωριστή εκπροσώπηση στις διαπραγματεύσεις του οργανισμού. Κατά τον τρόπο αυτό η Ε.Ε. διαθέτει είκοσι οκτώ θέσεις, πράγμα το οποίο ενισχύει την διαπραγματευτική ικανότητα του συνόλου των οικονομικών παιχτών της Ένωσης, των οποίων η δύναμη αυξάνεται μέσα από την παρουσία τους πίσω από κοινές θέσεις.

([https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/fiches_techniques/2013/060202/04A_FT\(2013\)060202_EL.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/fiches_techniques/2013/060202/04A_FT(2013)060202_EL.pdf))

Τα κράτη – μέλη οφείλουν, δηλαδή, να παρουσιάζουν μια κοινή γραμμή διαπραγμάτευσης στις συνελεύσεις του Π.Ο.Ε. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει την αποκλειστική αρμοδιότητα της προετοιμασίας των θέσεων διαπραγμάτευσης της Ε.Ε. στις συνεδριάσεις των επιμέρους ομάδων 19, ενώ το Συμβούλιο των Υπουργών έχει τον τελικό λόγο ως προς το αν θα διατυπωθούν οι θέσεις στον Οργανισμό (Τσέλιος, 2006, σ. 180).

Το ανώτατο όργανο λήψης αποφάσεων του ΠΟΕ είναι η Υπουργική Διάσκεψη σε αυτή συμμετέχει ο Επίτροπος Εμπορίου της ΕΕ και εκπροσωπεί την ΕΕ σε αυτό το φόρουμ. Επίσης η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εκπροσωπεί την ΕΕ στο Γενικό Συμβούλιο του ΠΟΕ, η οποία ενεργεί εξ ονόματος της Υπουργικής Διάσκεψης και συνέρχεται με τα τακτικά επικουρικά όργανα του ΠΟΕ που θεσπίζουν κανόνες για συγκεκριμένους τομείς του παγκόσμιου εμπορίου, π.χ. σεβασμός του περιβάλλοντος και παρακολούθηση του τρόπου εφαρμογής τους.

Οι στόχοι της ΕΕ στο πλαίσιο του ΠΟΕ είναι οι εξής: διατήρηση του παγκόσμιου εμπορικού συστήματος δίκαιου, προβλέψιμου και βασισμένου σε κοινούς κανόνες εκσυγχρονισμός των παγκόσμιων εμπορικών αγορών, ώστε τα ευρωπαϊκά αγαθά, οι υπηρεσίες και οι επενδύσεις να μπορούν να ωφεληθούν να ακολουθούν τους κοινούς κανόνες του ΠΟΕ, και να διασφαλίζουν ότι και άλλοι συμβαδίζουν με τους κανόνες να καταστεί πιο ανοικτός ο ΠΟΕ μέσω της αλληλεπίδρασης τόσο με μη μέλη όσο και με άλλους διεθνείς οργανισμούς ένταξη των αναπτυσσόμενων χωρών στον ΠΟΕ, στη λήψη των αποφάσεών του και στην παγκόσμια οικονομία ενίσχυση της στήριξης του ΠΟΕ για βιώσιμες εμπορικές πολιτικές παγκοσμίως.

Η ΕΕ υπήρξε ανέκαθεν υπέρμαχος ενός παγκοσμιοποιημένου συστήματος εμπορικών σχέσεων, με κοινούς κανόνες εμπορίου που να ισχύουν για τις εμπορικές συναλλαγές ανάμεσα σε όλες τις χώρες. Μέσα στο πλαίσιο του Παγκοσμίου Οργανισμού Εμπορίου η ΕΕ προσπαθεί να επιτύχει: • Άνοιγμα των αγορών προϊόντων, υπηρεσιών και επενδύσεων, σε συνδυασμό με τη δημιουργία συγκεκριμένων και διαφανών κανόνων για τη διεξαγωγή του εμπορίου • Μετατροπή του ΠΟΕ σε έναν περισσότερο ανοικτό και αποτελεσματικό οργανισμό, ο οποίος θα λαμβάνει μέρος σε συζητήσεις με άλλους οργανισμούς και ομάδες • Πλήρη ένταξη των αναπτυσσόμενων χωρών στο σύστημα λήψης αποφάσεων του ΠΟΕ και ενσωμάτωσή τους στη παγκόσμια οικονομία.

5.2 Σχέσεις και συζητήσεις βελτίωσης του εμπορίου.

Όπως αναφέραμε, ένας από τους στόχους της Ε.Ε. είναι η φιλελευθεροποίηση του εμπορίου και των επενδύσεων με την κατάργηση των διάφορων περιορισμών. Κατά τον τρόπο αυτό είναι ανάγκη να υπάρξει μια κοινή κατευθυντήρια γραμμή, μέσω διεθνών συμφωνιών, που θα διαμόρφωνε ένα δίκαιο και αποτελεσματικό περιβάλλον παγκόσμιων οικονομικών σχέσεων.

Από την ίδρυση της η Ε.Ε. μελετά τρόπους εκσυγχρονισμού του συστήματος παγκόσμιων εμπορικών συναλλαγών, είτε κατ' ιδίαν είτε μέσω του εκσυγχρονισμού των δομών και των εργαλείων του Π.Ο.Ε. Η Ευρωπαϊκή Ένωση ανέκαθεν υπήρξε υποστηρικτής του δίκαιου και αποτελεσματικού διεθνούς εμπορίου, θεμελιωμένου σε ένα σύστημα δίκαιης πρόσβασης των επιχειρήσεων στις εξωτερικές αγορές, έτσι ώστε να ενισχυθεί η οικονομική ανάπτυξη εσωτερικά και εξωτερικά των χωρών μελών. (Χαραλάμπης, 1998)

Με την συμμετοχή της στον Π.Ο.Ε., η Ε.Ε. έχει υπογράψει μια σειρά τεσσάρων συμφωνιών σχετικά με το εμπόριο. Ο Π.Ο.Ε. με τη Γενική Συμφωνία Δασμών και Εμπορίου (G.A.T.T.), τη Γενική Συμφωνία Εμπορίου Υπηρεσιών (G.A.T.S.), τη Συμφωνία για τα Δικαιώματα Διανοητικής Ιδιοκτησίας (T.R.I.P.S.) και την Συμφωνία για τα Επενδυτικά Μέτρα στον τομέα του Εμπορίου (T.R.I.M.S.). (Γκλαβίνης, 2009, σ. 312 - 313). Αυτές οι συμφωνίες του Π.Ο.Ε. έχουν ενσωματωθεί στο ευρωπαϊκό δίκαιο.

Συμπερασματικά από την παραπάνω παρουσίαση προκύπτει ότι ο Π.Ο.Ε. αποτελεί τον πιο σημαντικό παράγοντα φιλελευθεροποίησης των οικονομικών σχέσεων. Οι τέσσερις αυτές συμφωνίες δημιουργούν ένα πλαίσιο προστασίας της απελευθέρωσης του εμπορίου και των επενδύσεων, πάνω στο οποίο η Ένωση μπορεί να αυξήσει την δύναμη της. Η Ε.Ε. μπορεί και λόγω της φύσης της ύπαρξής της να κάνει χρήση της οικονομικής και ήπιας ισχύος που διαθέτει προκειμένου να επηρεάσει τις δομές φιλελευθεροποίησης. Παρόλα αυτά, όμως, δεν κατάφερε κατά τον Γύρο της Doha, να ανοίξει την κατάσταση και για να μην υπάρξει διαπραγματευτικό αδιέξοδο με τα μέλη να έχουν επικεντρωθεί στην επίτευξη συμφωνιών σε λιγότερο επίμαχους τομείς του εμπορίου, με αυτό τον τρόπο υποδηλώνεται η μείωση του επηρεασμού της εντός του Π.Ο.Ε. (Mendonça, 2017). Όμως η Ένωση συνεχίζει να διαθέτει εξέχουσα θέση στον οργανισμό και μέσα από την οικονομική της ισχύ και την «ήπια δύναμη» που διαθέτει και επηρεάζει τις δομές του προς όφελος της.

Τέλος προκειμένου η Ευρωπαϊκή Επιτροπή να βοηθήσει στην εξέλιξη της ΠΟΕ, πρότεινε μια πρώτη δέσμη ιδεών για τον εκσυγχρονισμό του ΠΟΕ και την προσαρμογή των κανόνων του παγκόσμιου εμπορίου στις προκλήσεις της παγκόσμιας οικονομίας. Με την επιφύλαξη της τελικής θέσης της ΕΕ, οι ιδέες αυτές αφορούν τρεις βασικούς τομείς: α) επικαιροποίηση του εγχειριδίου κανόνων για το διεθνές εμπόριο ώστε να αποτυπωθεί η σημερινή παγκόσμια

οικονομία β) ενίσχυση του ρόλου παρακολούθησης του ΠΟΕ γ) υπέρβαση του αδιεξόδου στο σύστημα επίλυσης διαφορών του ΠΟΕ. ([The EU and the WTO https://policy.trade.ec.europa.eu/eu-trade-relationships-country-and-region/eu-and-wto_en](https://policy.trade.ec.europa.eu/eu-trade-relationships-country-and-region/eu-and-wto_en) (16-02-2024).

6. ΚΕΦΑΛΑΙΟ. ΤΟ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΤΟ 2022-2023 ΚΑΙ ΟΙ ΠΡΟΣΔΟΚΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ

6.1 Οι πιθανοί κίνδυνοι των συμφωνιών του ΠΟΕ στη λειτουργία του Διεθνούς εμπορίου.

Ο ΠΟΕ ήρθε αντιμέτωπος με προκλήσεις ιδιαίτερα τα τελευταία χρόνια, δεχόμενος την κριτική ότι καθυστερεί να προσαρμοστεί στην δυναμική μεταβολή του παγκόσμιου εμπορίου και ότι δεν αντιμετωπίζει αποτελεσματικά θέματα όπως το ψηφιακό εμπόριο και η περιβαλλοντική βιωσιμότητα. Βέβαια όμως συνεχίζει να εργάζεται για τον εκσυγχρονισμό των κανόνων και των διαδικασιών του ώστε να παραμείνουν επίκαιροι στον 21ο αιώνα. Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου (ΠΟΕ) έχει δεσμευτεί, από την ίδρυση του, να βελτιώσει το ελεύθερο εμπόριο μεταξύ των χωρών μελών του. Ωστόσο, ο ρόλος του παραμένει αμφιλεγόμενος με διαστάσεις απόψεων.

Οι κίνδυνοι που επέρχονται με τις εφαρμοζόμενες ή μελλοντικές συμφωνίες, όπου ορισμένοι θέτουν επικρίσεις στον ΠΟΕ, εμπεριέχουν ανησυχίες όπως η έλλειψη διαφάνειας, η εμφανής μεροληψία προς τις ανεπτυγμένες χώρες και την ανικανότητά του να επιβάλλει αποτελεσματικά τα εργασιακά και περιβαλλοντικά πρότυπα. Ακόμη, ορισμένοι υποστηρίζουν ότι οι κανόνες του ΠΟΕ μπορούν να περιορίσουν την δυναμική πολιτικής των χωρών-μελών, ιδιαίτερα των αναπτυσσόμενων χωρών, έναντι των ανεπτυγμένων.

Επιπλέον υπάρχουν επικρίσεις στον ΠΟΕ που υποδεικνύουν την αντίληψη ότι δίνει προτεραιότητα στα εταιρικά συμφέροντα έναντι των κοινωνικών και περιβαλλοντικών ανησυχιών, την περιορισμένη επιτυχία του στην αντιμετώπιση της εισοδηματικής ανισότητας και της φτώχειας και την αντιληπτή αδυναμία του να αντιμετωπίσει αποτελεσματικά αναδυόμενα ζητήματα όπως το ψηφιακό εμπόριο και η κλιματική αλλαγή. Οι επικριτές υποστηρίζουν επίσης ότι το σύστημα επίλυσης διαφορών είναι αργό και αρκετά δαπανηρό, βάζοντας μόνιμα σε μειονεκτική κατάσταση τις λιγότερο οικονομικά ισχυρές χώρες.

Το ελεύθερο εμπόριο ωφελεί τις ανεπτυγμένες χώρες περισσότερο από τις αναπτυσσόμενες. Υποστηρίζεται δηλαδή ότι οι αναπτυσσόμενες χώρες χρειάζονται κάποια εμπορική προστασία για να μπορέσουν να αναπτύξουν νέες βιομηχανίες. Αυτό είναι

σημαντικό για να μπορέσουμε να διαφοροποιήσουμε την οικονομία. (https://en.wikipedia.org/wiki/Criticism_of_the_World_Trade_Organization#Decision_making)

Ο βασικός κανόνας του ΠΟΕ, η αρχή του πιο ευνοημένου έθνους, υποδηλώνει ότι οι χώρες πρέπει να εμπορεύονται χωρίς διακρίσεις. Σημαίνει ότι μια τοπική εταιρεία δεν επιτρέπεται να ευνοεί τοπικούς εργολάβους. Εδώ υποστηρίζεται, ότι υπάρχει ο κίνδυνος, που δίνει ένα αθέμιτο πλεονέκτημα στις πολυεθνικές εταιρείες και μπορεί να έχει κόστος για τις τοπικές επιχειρήσεις και το δικαίωμα των αναπτυσσόμενων οικονομιών να ευνοούν τις δικές τους αναδυόμενες βιομηχανίες.

Ένας ακόμη κίνδυνος που εξελίχθηκε είναι η αποτυχία μείωσης των δασμών στη γεωργία. Το ελεύθερο εμπόριο δεν επιδιώκεται εξίσου σε διαφορετικούς κλάδους. Τόσο οι ΗΠΑ όσο και η ΕΕ διατηρούν υψηλούς δασμούς στη γεωργία, κάτι που βλάπτει τους αγρότες στις αναπτυσσόμενες οικονομίες που αντιμετωπίζουν δασμολογική προστασία. (https://www.wto.org/english/thewto_e/whatis_e/what_stand_for_e.htm).

Αναμφισβήτητα οι αναπτυσσόμενες χώρες που εξειδικεύονται σε πρωτογενή προϊόντα (π.χ. γεωργικά προϊόντα) πρέπει να διαφοροποιηθούν σε άλλους τομείς. Για να διαφοροποιηθούν μπορεί να χρειαστούν κάποια δασμολογική προστασία, τουλάχιστον βραχυπρόθεσμα. Πολλά από τα υπάρχοντα βιομηχανικά έθνη χρησιμοποιούσαν δασμολογική προστασία όταν αναπτύχθηκαν. Ως εκ τούτου, ο ΠΟΕ έχει επικριθεί ότι είναι άδικος και αγνοεί τις ανάγκες των αναπτυσσόμενων χωρών.

Άλλη μία κατάσταση κινδύνου όπου το ελεύθερο εμπόριο συχνά αγνοεί αφορά τους περιβαλλοντικούς προβληματισμούς. π.χ. Το ελεύθερο εμπόριο επιτρέπει να γίνονται εισαγωγές από χώρες με τη σχεδόν καθόλου προστασία του περιβάλλοντος. Αρκετοί επικρίνουν τη φιλοσοφία του ΠΟΕ ότι ο μόνος οικονομικός στόχος είναι η μεγιστοποίηση του ΑΕΠ. Σε μια εποχή υπερθέρμανσης του πλανήτη και πιθανής περιβαλλοντικής καταστροφής, η αύξηση του ΑΕΠ μπορεί να είναι το μικρότερο σημαντικό πρόβλημα. Αναμφισβήτητα ο ΠΟΕ οφείλει να κάνει περισσότερα βήματα προς την θετική αντιμετώπιση περιβαλλοντικών ζητημάτων.

Σε κάθε περίπτωση το ελεύθερο εμπόριο κινδυνολογεί και αγνοεί πολιτιστικούς και κοινωνικούς παράγοντες. Αναμφισβήτητα ένα εύλογο επιχείρημα για τον περιορισμό του ελεύθερου εμπορίου είναι ότι δίνει τη δυνατότητα στις χώρες να διατηρήσουν την πολιτιστική ποικιλομορφία. Ορισμένοι επικρίνουν για ακόμη μια φορά τον ΠΟΕ επειδή επιτρέπει στην κυριαρχία των πολυεθνικών εταιρειών που μειώνουν την πολιτιστική

ποικιλομορφία και τείνουν να κατακλύζουν τις τοπικές βιομηχανίες και επιχειρήσεις. (<https://econ.economicshelp.org/2007/06/advantages-and-disadvantages-of-wto.html>)

Τέλος, ο ΠΟΕ επικρίνεται ότι είναι κάπως αντιδημοκρατικός. Υποστηρίζεται ότι η δομή του επιτρέπει στις πλουσιότερες χώρες να κερδίσουν αυτό που επιθυμούν και αναμφισβήτητα ωφελούνται περισσότερο. Επίσης με την τόσο αργή πρόοδος που συντελούνται οι εμπορικοί γύροι και με εμφανώς αργό και δύσκολο τρόπο να επιτευχθούν οι συμφωνίες.

Ωστόσο ο ΠΟΕ στοχεύει να αντιμετωπίσει όλες τις επικρίσεις για μεροληψία παρέχοντας μια πλατφόρμα όπου όλες τις χώρες-μέλη να συμμετέχουν στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων, διασφαλίζοντας τη διαφάνεια στις δραστηριότητές του και προσφέροντας ειδική και διαφορετική μεταχείριση στις αναπτυσσόμενες χώρες για να τις βοηθήσει να ενσωματωθούν στο παγκόσμιο εμπορικό σύστημα πιο ορθολογικά και αποτελεσματικά. (<https://www.economicshelp.org/blog/4/trade/criticisms-of-wto/>)

6.2 Οι προσδοκίες του πλησιάζοντας τα 30 χρόνια από την ίδρυσή του. Συμπεράσματα.

Ο εμπορικός πόλεμος μεταξύ των ισχυρών χωρών έχει πλήξει την παγκόσμια οικονομία. Η διαπίστωση ανήκει εξολοκλήρου στον οίκο αξιολόγησης Fitch, που αναφέρει τις επιπτώσεις των δασμών και υποβαθμίζει τις προβλέψεις του για την ανάπτυξη της παγκόσμιας οικονομίας. Οι επισημάνσεις του Fitch συμπίπτουν με την υποβάθμιση των προβλέψεων του ΟΟΣΑ για την παγκόσμια οικονομία, αλλά και την επιβράδυνση της μεταποίησης στην Ευρωζώνη. (<http://www.kathimerini.gr> 2018).

Είναι αποδεκτό ότι το παγκόσμιο εμπόριο διέρχεται από μια κρίσιμη καμπή, η οποία θα καθορίσει τις μελλοντικές συνθήκες υπό τις οποίες θα διεξάγεται. Παρά τα όποια συστημικά θέματα, τις εγγενείς αδυναμίες και τα επί μέρους προβλήματα, το σύστημα της πολυμερούς συνεργασίας, όπως αυτό εκφράζεται από τον ΠΟΕ, επιχειρεί να παρουσιάσει μια βιώσιμη εναλλακτική επιλογή. Οι συνέπειες μιας ενδεχόμενης κατάρρευσης του συστήματος της εμπορικής συνεργασίας θα ήταν η διάσπαση της παγκόσμιας οικονομίας με πιθανό ενδεχόμενο δημιουργίας ανταγωνιστικών μπλοκ, η σημαντική επιβάρυνση των μικρών οικονομιών, η αύξηση συνολικά του υπερπροστατευτισμού, η επιβράδυνση της παγκόσμιας ανάπτυξης λόγω της συρρίκνωσης των αγορών, δημιουργία σημαντικής αστάθειας και των ιδιαίτερων αβεβαιοτήτων στις διεθνείς οικονομικές σχέσεις (Hefeker 2003) και για να μην υπάρξουν αυτές ο ΠΟΕ λαμβάνει με την συνδρομή των μελών του σοβαρές συλλογικές αποφάσεις.

Σίγουρα για την βιώσιμη παγκόσμια ανάπτυξη, απαιτούνται υποχωρήσεις τόσο από την πλευρά των βιομηχανικών χωρών όσο και από την πλευρά των ισχυρότερων. Αυτές οι δύο πλευρές θα πρέπει να εφαρμόσουν, όντας συνεπής, το πνεύμα του συστήματος και με την ταυτόχρονη ανάληψη πραγματικής ηγεσίας, από τις φιλελεύθερες οικονομίες των ΗΠΑ και της ΕΕ οι πιθανότητες βιωσιμότητας και ανάπτυξης αυξάνονται. Η πορεία των διαπραγματεύσεων του γύρου της Ντόχα, όπως εξάλλου και οι προηγούμενες, έδειξαν ότι χωρίς την ύπαρξη αυτής της ηγεσίας δεν μπορούν να υπάρξουν ασφαλή αποτελέσματα.

Ο ΠΟΕ παραμένοντας και ευρισκόμενος σε θέση ισχύος, καλό θα ήταν να μην επιβαρυνθεί με νέα θέματα τα οποία βρίσκονται εκτός του εμπορικού τομέα εφαρμογής. Δεν είναι και πρέπει να γίνει διεθνής περιβαλλοντικός ή αναπτυξιακός ή κοινωνικός ή επενδυτικός οργανισμός ή διεθνής επιτροπή ανταγωνισμού. Ασφαλώς και υπάρχει ένα τεράστιο έλλειμμα στη ρύθμιση της παγκοσμιοποίησης, μη βάζοντας σε μια σειρά σε όλα τα πεδία που προαναφέρθηκαν. Όλα αυτά σίγουρα δεν αποτελούν πεδία αρμοδιότητας του ΠΟΕ, ο οποίος είναι αυτή την στιγμή ίσως ο αποτελεσματικότερος διεθνής οικονομικός οργανισμός. Από το μέρος του ο οργανισμός αλλά και τα μέλη του θα πρέπει να το παρουσιάσουν αυτό στην κοινή γνώμη ώστε να γίνει πλήρως αντιληπτό.

Επίσης, για εξειδικευμένα ζητήματα εμπορίου καλό θα ήταν να δημιουργήσει σχέσεις συνεργασίας ο ΠΟΕ με διάφορους Μη Κυβερνητικούς Οργανισμούς ή άλλους Διεθνούς εμβέλειας οργανισμούς του ειδικούς τομέα. Οι περισσότεροι που ασκούν κριτική στον ΠΟΕ γνωρίζουν λίγα για τη πραγματική αποστολή του. Συνεπώς, υπάρχει έλλειμμα ενημέρωσης όλων τόσο για τον ΠΟΕ ως θεσμό, όσο και για τα πλεονεκτήματα του διεθνούς εμπορίου με αποτέλεσμα να κερδίζει έδαφος ο οικονομικός εθνικισμός. Θα συνέβαλε σε κάθε περίπτωση, η αποφυγή διακηρύξεων, οι οποίες δημιουργούν ανεκπλήρωτες ελπίδες. Για τη βελτίωση του μηχανισμού λήψης αποφάσεων προτείνεται, πέραν των παραπάνω, η μείωση του αριθμού των χωρών που συμμετέχουν στις διαπραγματεύσεις μέσω του ορισμού εκπροσώπου, δεδομένου ότι όλες σχεδόν οι χώρες του κόσμου συμμετέχουν σε κάποιο σχήμα περιφερειακής εμπορικής συνεργασίας (Αστεριάδης 2011, 69 - 70).

Ο εκσυγχρονισμός του οργανισμού μπορεί να οδηγήσει σε βελτιωμένη αποτελεσματικότητα, διαφάνεια και αποτελεσματικότητα όσον αφορά τις παγκόσμιες εμπορικές διαπραγματεύσεις και την επίλυση διαφορών. Επίσης μπορεί να ωφελήσει τις αναπτυσσόμενες χώρες παρέχοντάς τους περισσότερες ευκαιρίες για συμμετοχή στο παγκόσμιο εμπόριο με δίκαιους όρους, πρόσβαση σε νέες αγορές και ενσωμάτωση στην παγκόσμια οικονομία. Ακόμη θα βοηθήσει στην αντιμετώπιση των ειδικών αναγκών και προκλήσεων τους, όπως η ανάπτυξη ικανοτήτων και η τεχνική βοήθεια. Επιπλέον για την

αντιμετώπιση ζητημάτων ψηφιακού εμπορίου, οφείλει να δημιουργήσει κανόνες που διευκολύνουν τις διασυνοριακές ροές δεδομένων, προστατεύουν τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας και διασφαλίζουν την εμπιστοσύνη των καταναλωτών στις συναλλαγές ηλεκτρονικού εμπορίου. Μπορεί επίσης να περιλαμβάνει την αντιμετώπιση ζητημάτων που σχετίζονται με την κυβερνοασφάλεια, το απόρρητο, την ανάπτυξη ψηφιακής υποδομής, η διαχείριση του αντίκτυπου αναδυόμενων τεχνολογιών όπως η τεχνητή νοημοσύνη και το blockchain στο διεθνές εμπόριο. Αυτές οι πολυπλοκότητες απαιτούν τη συνεργασία μεταξύ των χωρών για την ανάπτυξη αποτελεσματικών ρυθμιστικών πλαισίων.

(https://www.wto.org/english/thewto_e/whatis_e/what_stand_for_e.htm)

Με βάση τα αποτελέσματα αυτής της εργασίας, το διεθνές εμπόριο που αντιπροσωπεύεται από τον ΠΟΕ, αποτελεί την σύγχρονη πραγματικότητα και ο οργανισμός είναι αναπόσπαστο κομμάτι του παγκοσμίου στερεώματος. Αποτελεί υψίστης προσοχής λοιπόν η εφαρμογή των κατάλληλων πολιτικών, τόσο από τα κράτη όσο και τους υπερεθνικούς οργανισμούς, που θα ανοίξουν το δρόμο για τη μεγιστοποίηση των τεράστιων ωφελειών που είναι αποτέλεσμα της ελευθερίας του διεθνούς εμπορίου. Παράλληλα, κρίνεται επιτακτική η άμεση αντιμετώπιση των κοινωνικών και οικονομικών προβλημάτων που έχουν τις ρίζες τους στην παγκοσμιοποίηση, ούτως ώστε να αποτραπούν αφενός πολιτικές και κοινωνικές εντάσεις και αφετέρου διακρατικές συγκρούσεις.

Η εγκαθίδρυση του πολυμερούς εμπορικού συστήματος πριν από επτά δεκαετίες βασίστηκε στην αντίληψη ότι η αλληλεξάρτηση και η συνεργασία συμβάλλουν στην ειρήνη και την κοινή ευημερία. Πιο πρόσφατα, ωστόσο, νέες προκλήσεις, όπως οι γεωπολιτικές εντάσεις, οι κρίσεις, η αύξηση των ανισοτήτων και η κλιματική αλλαγή, οδήγησαν σε φόβους ότι η παγκοσμιοποίηση εκθέτει τις χώρες σε υπερβολικούς κινδύνους. Οι φόβοι αυτοί έχουν αυξήσει τις πιέσεις για τη λύση των εμπορικών σχέσεων και τη στροφή σε μονομερείς πολιτικές. (https://www.wto.org/english/res_e/publications_e/wtr23_e.htm)

Ο ΠΟΕ διαδραματίζει κεντρικό ρόλο στην επίτευξη του θεματολογίου 2030 για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη (Sustainable Development) και των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης (Sustainable Development Goals, SDG's), οι οποίοι θέτουν στόχους που πρέπει να επιτευχθούν έως το 2030 σε τομείς όπως η μείωση της φτώχειας, η υγεία, η εκπαίδευση και το περιβάλλον. Οι SDG's δίνουν σημαντική έμφαση στο ρόλο που διαδραματίζει το εμπόριο στην προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης και αναγνωρίζουν τη συμβολή που μπορεί να έχει ο ΠΟΕ στην Ατζέντα 2030.

Σήμερα η παγκόσμια οικονομία προσπαθεί να αντικρούσει τον αυξανόμενο πληθωρισμό και τα υψηλά επιτόκια κυρίως από τις αρχές του 2022, ιδίως στην Ευρωπαϊκή Ένωση και τις Ηνωμένες Πολιτείες. Ενώ η πτώση των τιμών της ενέργειας και το τέλος των κινεζικών περιορισμών για την πανδημία COVID-19 δημιούργησαν ελπίδες για μια γρήγορη ανάκαμψη, οι τεταμένες αγορές ακινήτων εμπόδισαν μια ισχυρότερη ανάκαμψη. Στους αρνητικούς παράγοντες επιβαρύνει και ο συνεχιζόμενος πόλεμος στην Ουκρανία, ο οποίος συνεχίζει επίσης να επιβαρύνει την παγκόσμια οικονομία.

Η επιβράδυνση του εμπορίου κατά το πρώτο εξάμηνο του 2023 φαίνεται ότι αφορούσε μεγάλο αριθμό οικονομιών και ευρύ φάσμα αγαθών, συγκεκριμένα ορισμένες κατηγορίες βιομηχανικών αγαθών, όπως ο σίδηρος και ο χάλυβας, ο εξοπλισμός γραφείου και τηλεπικοινωνιών, τα κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα και τα είδη ένδυσης, αν και οι πωλήσεις επιβατικών οχημάτων αυξήθηκαν κατακόρυφα το 2023.

Η ισχυρότερη ανάπτυξη που προβλέπεται για το 2024 είναι πιθανό να οφείλεται στην αύξηση του εμπορίου αγαθών που συνδέονται στενά με τον επιχειρηματικό κύκλο, όπως τα μηχανήματα και τα διαρκή καταναλωτικά αγαθά, τα οποία τείνουν να ανακάμπτουν όταν η οικονομική ανάπτυξη σταθεροποιείται.

Η πανδημία COVID-19 έριξε επίσης φως σε την ανάγκη για μεγαλύτερη διεθνή συνεργασία, συμπεριλαμβανομένης της διεθνούς εμπορικής συνεργασίας, για την ενίσχυση της οικονομικής ανθεκτικότητας με την οικοδόμηση καλύτερα από την πανδημία, προωθώντας παράλληλα την πλήρη εφαρμογή της Ατζέντας 2030 για τη βιώσιμη Ανάπτυξη. Το πλαίσιο του ΠΟΕ υποστηρίζει την προϋποθέσεις που στηρίζουν την οικονομική ανθεκτικότητα και ανάκαμψη, υποστηρίζοντας πολιτικές που δημιουργούν ή επεκτείνουν θετικές διασυνοριακές δευτερογενείς επιδράσεις και περιορίζοντας την υιοθέτηση πολιτικών που προκαλούν αρνητικές διασυνοριακές δευτερογενείς επιπτώσεις. Ορισμένες από τις σημαντικότερες συνεισφορές του ΠΟΕ στην εμπορική συνεργασία για την ενίσχυση της παγκόσμιας οικονομίας και των προσπαθειών για την αποκατάσταση της βελτίωσης περιλαμβάνουν τη μείωση των εμπορικών φραγμών, τον εξορθολογισμό των τελωνειακών διαδικασιών, την ενθάρρυνση της διαφάνειας και την προβλεψιμότητα της εμπορικής πολιτικής, την οικοδόμηση εμπορικών των φτωχότερων χωρών, και τη συνεργασία με άλλους διεθνείς και περιφερειακούς οργανισμούς.

Οι προοπτικές της παγκόσμιας οικονομίας έχουν βελτιωθεί ελαφρώς από τις πιο πρόσφατες εμπορικές προβλέψεις του ΠΟΕ που εκδόθηκε τον Οκτώβριο του περασμένου έτους, αλλά ο ρυθμός της εμπορικής επέκτασης το 2024 αναμένεται να είναι ακόμη

υποτονικός, που επιβαρύνεται από τον συνεχιζόμενο πόλεμο στην Ουκρανία, τον επίμονα υψηλό πληθωρισμό, την αυστηρότερη νομισματική πολιτική και την οικονομική αβεβαιότητα. Τα παγκόσμια προβλήματα χρειάζονται παγκόσμιες λύσεις, πράγμα που σημαίνει ότι ο σημερινός κόσμος χρειάζεται περισσότερη συνεργασία, όχι λιγότερη. Ένα αναζωογονημένο πολυμερές εμπορικό σύστημα που εποπτεύεται από τον ΠΟΕ έχει να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο σε αυτή τη διαδικασία.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

A. ΕΛΛΗΝΟΓΛΩΣΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Γκλαβίνης Παναγιώτης . (2009) . Διεθνές Οικονομικό Δίκαιο: (Γενικές Αρχές, Διεθνές Εμπόριο, Ξένες Επενδύσεις) . Θεσσαλονίκη . Εκδόσεις Σάκκουλα1. "The General Agreement on Trade in Services: An Overview" by Peter Gallagher (World Trade Organization)

Γκόβαρης, Αλέξανδρος. «Η Αρχής της Απαγόρευσης των Διακρίσεων (Ρήτρα Μάλλον Ευνοούμενου Κράτους και της Εθνικής Μεταχείρισης) στο Δίκαιο του Παγκοσμίου Οργανισμού Εμπορίου.» Θεσσαλονίκη, Δεκέμβριος 2017.

Παπαγιάννης, Δ. (2016), *Ευρωπαϊκό Δίκαιο*, 5η Έκδοση, Νομική Βιβλιοθήκη.

Παπαδόπουλος Αθαν.(1999) ΗΠΑ-ΕΥΡΩΠΗ, Οικονομικός Ταχυδρόμος

Φατούρος, Α., & Στεφάνου, Κ. (1995). Οι Συμφωνίες του Γύρου της Ουρουγουάης για το διεθνές εμπόριο αγαθών και υπηρεσιών. Ν. Σάκκουλας, Αθήνα.

Χαραλάμης Δ.(1998), Δημοκρατία και Παγκοσμιοποίηση, Εκδόσεις Εξάντας

B. ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ

Barnett, M., & Finnemore, M. (2005). The power of liberal international organizations. *Power in global governance*, 126-171.

Beattie, A. (2014). America's craven capitulation in the WTO. *Financial Times*, Beyond BRICS Blog.(<https://www.ft.com/content/af65a6f7-6115-3e6c-852c-f070e1ebd080>)

Beattie, A., 2019. Can the world economy find a new leader?. Chatham House, The Royal Institute of International Affairs.

Cairncross, F. (1997). The death of distance: How the communications revolution will change our lives. (No Title).

Cohn, T. H., & Hira, A. (2020). *Global political economy: Theory and practice*. Routledge.

Correa, Carlos M. "Implications of the Doha Declaration on the TRIPS Agreement and Public Health." *Bulletin of the World Health Organization* 82, no. 9 (2004): 666-671.

Dabla-Norris, E., & Freeman, S. (2004). Enforcement of property rights and underdevelopment. *Review of Development Economics*, 8(3), 391-405.

Drahos, Peter, and John Braithwaite. *Information Feudalism: Who Owns the Knowledge Economy?*. Earthscan, 2002.

Droege, S., & Soete, B. (2001). Trade-Related Intellectual Property Rights, North-South Trade, and Biological Diversity. *Environmental and Resource Economics*, 19, 149-163.

Fei, X. (2015). INTERPRETING NATIONAL LAW IN THE LIGHT OF WTO RULINGS? A COMPARATIVE STUDY OF THE EU AND THE US COURTS' APPROACHES. *Journal of the Indian Law Institute*, 57(4), 524-549. (<http://www.jstor.org/stable/44782799>)

- Gentile, D. A. (2009). INTERNATIONAL TRADE AND THE ENVIRONMENT: WHAT IS THE ROLE OF THE WTO? *Fordham Environmental Law Review*, 20(1), 197–232. <http://www.jstor.org/stable/44175147> (Ανακτήθηκε στις 20 Μαρτίου 2023).
- Gentile, D. A. (2009). INTERNATIONAL TRADE AND THE ENVIRONMENT: WHAT IS THE ROLE OF THE WTO? *Fordham Environmental Law Review*, 20(1), 197–232. <http://www.jstor.org/stable/44175147>
- Gilpin, R. (1981). *War and change in world politics*. Cambridge University Press.
- Gilpin, R. (2001). *Global political economy: Understanding the international economic order*. Princeton university press.
- Goldstein, J. et al (2007). “Institutions in International Relations: Understanding the Effects of the GATT and the WTO on World Trade”. *International Organization*, 61:1, 37–67
- Griffin, K. (2003). Economic globalization and institutions of global governance. *Development and Change*, 34(5), 789-808.
- Helm, C. (1996). Transboundary environmental problems and new trade rules. *International Journal of Social Economics*, 23(8), 29-45.
- Heywood, A. (2013). *Political Economy and Globalization*. In *Politics* (pp. 128-150). Palgrave, London.
- Hopewell, K. (2022). Emerging powers, leadership, and south–south solidarity: The battle over special and differential treatment at the WTO. *Global Policy*, 13(4), 469-482.
- Hopewell, K., 2022. Heroes of the developing world? Emerging powers in WTO agriculture negotiations and dispute settlement. *The Journal of Peasant Studies*, 49(3), pp.561-584.
- Ikenberry, G. J. (2000). Don't Panic-How Secure Is Globalization Future. *Foreign Aff.*, 79, 145.
- Jackson, T. (2009). *Prosperity without growth: Economics for a finite planet*. Routledge.
- Kalim Siddiqui. (2016). International Trade, WTO and Economic Development. *World Review of Political Economy*, 7(4), 424–450. (<https://doi.org/10.13169/worlrevipoliecon.7.4.0424>)
- Kindleberger, C. P. (1974). "The Great Transformation" by Karl Polanyi. *Daedalus*, 45-52.
- Maddison, A. (2008). The west and the rest in the world economy: 1000-2030. *World Economics*, 9(4), 75-99.
- Marchetti, J. A., & Mavroidis, P. C. (2011). The genesis of the GATS (General Agreement on Trade in Services). *European Journal of International Law*, 22(3), 689-721.
- Maskus, Keith E. "Intellectual property rights in the global economy." *Peterson Institute for International Economics*, 2000.
- Motaal, D. A. (2001). Multilateral Environmental Agreements (MEAs) and WTO Rules Why the “Burden of Accommodation” Should Shift to MEAs. *Journal of World Trade*, 35(6).
- Pushan Dutt(2020), The WTO is not passé, *European Economic Review*, Volume 128, <https://doi.org/10.1016/j.euroecorev.2020.103507>. (<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0014292120301380>)

Raynolds, L. et al (ed) (2007). Fair trade: The Challenges of Transforming Globalization. Routledge.

Ricardo, D. (1895). The first six chapters of the principles of political economy and taxation of David Ricardo, 1817. Macmillan and Company.

Rivera-Batiz, L.A. and Oliva, M.-A. (2003). International Trade. Theory, Strategies, and Evidence. Oxford University Press.

Rodrik, D. (2012). Why we learn nothing from regressing economic growth on policies. Seoul Journal of Economics, 25(2), 137-151.

Ruggie, J. G. (1982). International regimes, transactions, and change: embedded liberalism in the postwar economic order. International organization, 36(2), 379-415.

Ruggie, J. G. (1999). International regimes, transactions, and change: embedded liberalism in the postwar economic order John Gerard Ruggie. Theory and Structure in International Political Economy: An International Organization Reader, 36(2), 245.

Schott, J. J., & Watal, J. (2000). Decision Making in the WTO. The WTO after Seattle, 283-292.

Sell, Susan K. "TRIPS and the access to medicines campaign." International Affairs 80, no. 4 (2004): 779-800.

Smith, A. (1937). The wealth of nations [1776] (Vol. 11937). na.

Γ. ΕΓΓΡΑΦΑ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ

The General Agreement on Trade in Services: A guide for business, EU publications, Published: 1995

Απόφαση 94/800/ΕΚ του Συμβουλίου της Ε.Ε. σχετικά με τη σύναψη των Συμφωνιών του ΠΟΕ (συνοπτική απεικόνιση της GATS):

<https://eur-lex.europa.eu/legal>

content/EL/TXT/HTML/?uri=URISERV:r11012&from=EL%20%20hGATS.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση και ο Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου (Ιστότοπος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου με πληροφορίες για τον ΠΟΕ και τις Συμφωνίες του):

http://www.europarl.europa.eu/atyourservice/el/displayFtu.html?ftuId=FTU_6.2.2.html

Δ. ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΕΣ ΠΗΓΕΣ

https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/el/IP_18_5786 (16-02-2024)

<https://econ.economicshelp.org/2007/06/advantages-and-disadvantages-of-wto.html> (18-02-2024)

https://en.wikipedia.org/wiki/Agreement_on_Technical_Barriers_to_Trade. (07-01-2024)

https://en.wikipedia.org/wiki/Convention_on_Biological_Diversity (15-01-2024)

https://en.wikipedia.org/wiki/Criticism_of_the_World_Trade_Organization#Decision_making (18-02-2024)

<https://nomosphysis.org.gr/8068/pagkosmia-periballontiki-diakubernisi-ta-dedomena-oi-prokliseis-kai-i-poreia-pros-tin-endunamosi-tis-iounios-2004/> (12-01-2024)

<https://www.capital.gr/oikonomia/1360713/thetikos-o-apologismos-tis-upourgikis-diaskepsis-ston-poe/> (12-10-2023)

<https://www.economicshelp.org/blog/4/trade/criticisms-of-wto/> (10-10-2023)

<https://www.minagric.gr/the-ministry-2/agricultural-policy/koinotsxeseis/dienorgan/1233-pagkorganemp> (09-02-2024)

<https://www.ot.gr/2021/11/28/diethni/to-skeptiko-piso-apo-tin-anavoli-tis-diaskepsis-tou-poe/> (08-10-2023)

"Intellectual Property Rights and the TRIPS Agreement: An Overview" by Carlos M. Correa: This publication provides a comprehensive overview of the TRIPS Agreement, its objectives, provisions, and implications for developing countries. [Link: https://unctad.org/system/files/official-document/dtlstict20122_en.pdf]

Offline post (2024) (<https://www.offlinepost.gr/2019/12/25/%ce%bf-%cf%80%ce%b1%ce%b3%ce%ba%cf%8c%cf%83%ce%bc%ce%b9%ce%bf%cf%82-%ce%bf%cf%81%ce%b3%ce%b1%ce%bd%ce%b9%cf%83%ce%bc%cf%8c%cf%82-%ce%b5%ce%bc%cf%80%ce%bf%cf%81%ce%af%ce%bf%cf%85-%ce%ba%ce%b1%ce%b9/>) [08/12/2023].

[The EU and the WTO \[https://policy.trade.ec.europa.eu/eu-trade-relationships-country-and-region/eu-and-wto_en\]\(https://policy.trade.ec.europa.eu/eu-trade-relationships-country-and-region/eu-and-wto_en\)](https://policy.trade.ec.europa.eu/eu-trade-relationships-country-and-region/eu-and-wto_en) (16-02-2024)

"The TRIPS Agreement and Public Health" by Frederick M. Abbott: This article explores the relationship between the TRIPS Agreement and public health, focusing on issues such as access to medicines, compulsory licensing, and the flexibilities available under the agreement. [Link: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC1126447/>]

"TRIPS Agreement: Drafting History and Analysis" by Daniel Gervais: This book provides an in-depth analysis of the drafting history, negotiation process, and key provisions of the TRIPS Agreement, offering insights into its role and impact. [Link: <https://www.cambridge.org/9780521850753>]

UNCTAD.(2020).Global trade impact of the coronavirus (COVID-19) epidemic. Available at: <https://unctad.org/system/files/official-document/ditcinf2020d1.pdf>. [09/12/2023].

World Intellectual Property Organization (WIPO) - TRIPS Agreement: WIPO offers valuable resources on the TRIPS Agreement, including publications, reports, and studies that delve into various aspects of intellectual property rights and their relationship with development. [Link: <https://www.wipo.int/trips/en/>]

World Trade Organization (WTO) - TRIPS Agreement: The official website of the WTO provides the full text of the TRIPS Agreement, along with background information and resources related to its implementation. [Link: https://www.wto.org/english/tratop_e/trips_e/trips_e.htm]

WTO.(2020). Standards, regulations and covid-19 – what actions taken by WTO members. Available at: https://www.wto.org/english/tratop_e/covid19_e/standards_report_e.pdf. [12/12/2023].

WTO.(2023) https://www.wto.org/english/news_e/news23_e/gc_08may23_e.htm (15-10-2023)

WTO.(2023) https://www.wto.org/english/res_e/booksp_e/wtr23_e/wtr23_e.pdf (19-02-2024)

WTO.(2023) https://www.wto.org/english/res_e/publications_e/wtr23_e.htm (19-02-2024)

WTO.(2023) https://www.wto.org/english/res_e/publications_e/wtr23_e.htm (19-02-2024)

WTO.(2023) https://www.wto.org/english/thewto_e/history_e/history_e.htm (06-06-2023)

WTO.(2023) https://www.wto.org/english/thewto_e/whatis_e/what_stand_for_e.htm (19-02-2024)

WTO.(2023) https://www.wto.org/english/tratop_e/serv_e/cbt_course_e/c1s2p1_e.htm (10-01-2024)

WTO.(2023) https://www.wto.org/english/tratop_e/serv_e/gats_factfiction4_e.htm (09-01-2024)

WTO.(2023) https://www.wto.org/english/tratop_e/sps_e/spsund_e.htm (08-01-2024)

WTO.(2023). https://www.wto.org/english/tratop_e/trips_e/trips_e.htm [12/12/2023].

Θεματολογικά δελτία για την Ευρωπαϊκή Ένωση:

<https://www.europarl.europa.eu/factsheets/el/sheet/161/%CE%B7-%CE%B5%CF%85%CF%81%CF%89%CF%80%CE%B1%CE%B9%CE%BA%CE%B7-%CE%B5%CE%BD%CF%89%CF%83%CE%B7-%CE%BA%CE%B1%CE%B9-%CE%BF-%CF%80%CE%B1%CE%B3%CE%BA%CE%BF%CF%83%CE%BC%CE%B9%CE%BF%CF%82-%CE%BF%CF%81%CE%B3%CE%B1%CE%BD%CE%B9%CF%83%CE%BC%CE%BF%CF%82-%CE%B5%CE%BC%CF%80%CE%BF%CF%81%CE%B9%CE%BF%CF%85> (12/12/2023)

www.athenspil.law.uoa.gr

https://www.athenspil.law.uoa.gr/fileadmin/depts/law.uoa.gr/athenspil/uploads/gats_memo_tlc.pdf [11/12/2023].

Global Trade Outlook and Statistics:

https://www.wto.org/english/res_e/publications_e/trade_outlook23_e.htm (01/02/2024)

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Πίνακας Α

Members

Members	Membership Date
Afghanistan	29 July 2016
Albania	8 September 2000
Angola	23 November 1996
Antigua and Barbuda	1 January 1995
Argentina	1 January 1995
Armenia	5 February 2003
Australia	1 January 1995
Austria	1 January 1995
Bahrain, Kingdom of	1 January 1995
Bangladesh	1 January 1995
Barbados	1 January 1995
Belgium	1 January 1995
Belize	1 January 1995
Benin	22 February 1996
Bolivia, Plurinational State of	12 September 1995
Botswana	31 May 1995
Brazil	1 January 1995
Brunei Darussalam	1 January 1995
Bulgaria	1 December 1996
Burkina Faso	3 June 1995
Burundi	23 July 1995
Cabo Verde	23 July 2008
Cambodia	13 October 2004
Cameroon	13 December 1995
Canada	1 January 1995
Central African Republic	31 May 1995

Chad	19 October 1996
Chile	1 January 1995
China	11 December 2001
Colombia	30 April 1995
Congo	27 March 1997
Costa Rica	1 January 1995
Côte d'Ivoire	1 January 1995
Croatia	30 November 2000
Cuba	20 April 1995
Cyprus	30 July 1995
Czech Republic	1 January 1995
Democratic Republic of the Congo	1 January 1997
Denmark	1 January 1995
Djibouti	31 May 1995
Dominica	1 January 1995
Dominican Republic	9 March 1995
Ecuador	21 January 1996
Egypt	30 June 1995
El Salvador	7 May 1995
Estonia	13 November 1999
Eswatini	1 January 1995
European Union (formerly EC)	1 January 1995
Fiji	14 January 1996
Finland	1 January 1995
France	1 January 1995
Gabon	1 January 1995
Gambia	23 October 1996
Georgia	14 June 2000
Germany	1 January 1995
Ghana	1 January 1995

Greece	1 January 1995
Grenada	22 February 1996
Guatemala	21 July 1995
Guinea	25 October 1995
Guinea-Bissau	31 May 1995
Guyana	1 January 1995
Haiti	30 January 1996
Honduras	1 January 1995
Hong Kong, China	1 January 1995
Hungary	1 January 1995
Iceland	1 January 1995
India	1 January 1995
Indonesia	1 January 1995
Ireland	1 January 1995
Israel	21 April 1995
Italy	1 January 1995
Jamaica	9 March 1995
Japan	1 January 1995
Jordan	11 April 2000
Kazakhstan	30 November 2015
Kenya	1 January 1995
Korea, Republic of	1 January 1995
Kuwait, the State of	1 January 1995
Kyrgyz Republic	20 December 1998
Lao People's Democratic Republic	2 February 2013
Latvia	10 February 1999
Lesotho	31 May 1995
Liberia	14 July 2016
Liechtenstein	1 September 1995
Lithuania	31 May 2001

Luxembourg	1 January 1995
Macao, China	1 January 1995
Madagascar	17 November 1995
Malawi	31 May 1995
Malaysia	1 January 1995
Maldives	31 May 1995
Mali	31 May 1995
Malta	1 January 1995
Mauritania	31 May 1995
Mauritius	1 January 1995
Mexico	1 January 1995
Moldova, Republic of	26 July 2001
Mongolia	29 January 1997
Montenegro	29 April 2012
Morocco	1 January 1995
Mozambique	26 August 1995
Myanmar	1 January 1995
Namibia	1 January 1995
Nepal	23 April 2004
Netherlands	1 January 1995
New Zealand	1 January 1995
Nicaragua	3 September 1995
Niger	13 December 1996
Nigeria	1 January 1995
North Macedonia	4 April 2003
Norway	1 January 1995
Oman	9 November 2000
Pakistan	1 January 1995
Panama	6 September 1997
Papua New Guinea	9 June 1996

Paraguay	1 January 1995
Peru	1 January 1995
Philippines	1 January 1995
Poland	1 July 1995
Portugal	1 January 1995
Qatar	13 January 1996
Romania	1 January 1995
Russian Federation	22 August 2012
Rwanda	22 May 1996
Saint Kitts and Nevis	21 February 1996
Saint Lucia	1 January 1995
Saint Vincent and the Grenadines	1 January 1995
Samoa	10 May 2012
Saudi Arabia, Kingdom of	11 December 2005
Senegal	1 January 1995
Seychelles	26 April 2015
Sierra Leone	23 July 1995
Singapore	1 January 1995
Slovak Republic	1 January 1995
Slovenia	30 July 1995
Solomon Islands	26 July 1996
South Africa	1 January 1995
Spain	1 January 1995
Sri Lanka	1 January 1995
Suriname	1 January 1995
Sweden	1 January 1995
Switzerland	1 July 1995
Chinese Taipei	1 January 2002
Tajikistan	2 March 2013
Tanzania	1 January 1995

Thailand	1 January 1995
Togo	31 May 1995
Tonga	27 July 2007
Trinidad and Tobago	1 March 1995
Tunisia	29 March 1995
Türkiye	26 March 1995
Uganda	1 January 1995
Ukraine	16 May 2008
United Arab Emirates	10 April 1996
United Kingdom	1 January 1995
United States	1 January 1995
Uruguay	1 January 1995
Vanuatu	24 August 2012
Venezuela, Bolivarian Republic of	1 January 1995
Viet Nam	11 January 2007
Yemen	26 June 2014
Zambia	1 January 1995
Zimbabwe	5 March 1995

Observers

Algeria

Andorra

Azerbaijan

Bahamas

Belarus

Bhutan

Bosnia and Herzegovina

Comoros

Curaçao

Equatorial Guinea

Ethiopia

Holy See

Iran

Iraq

Lebanese Republic

Libya

Sao Tomé and Príncipe

Serbia

Somalia

South Sudan

Sudan

Syrian Arab Republic

Timor-Leste

Turkmenistan

Uzbekistan

Πίνακας Β. Κατανομή του προσωπικού ανά τμήμα.

	Grades 1-10	Senior Management and Directors	Total
Senior Management (DG, DDGs and their assistants)	8.0	5.0	13.0
Accessions Division	9.0	1.0	10.0
Administration and General Services Division	68.0	1.0	69.0
Agriculture and Commodities Division	21.8	1.0	22.8
Council and TNC Division	13.0	1.0	14.0
Development Division	19.7	1.0	20.7
Economic Research and Statistics Division	36.4	1.0	37.4
Human Resources Division	26.7	1.0	27.7
Information and External Relations Division	28.3	1.0	29.3
Information Technology Solutions Division	38.8	1.0	39.8
Institute for Training and Technical Cooperation	30.3	1.0	31.3
Intellectual Property, Government Procurement and Competition Division	14.3	1.0	15.3
Knowledge and Information Management, Academic Outreach and WTO Chairs Programme	18.8	1.0	19.8
Language and Documentation Services Division	95.6	1.0	96.6
Legal Affairs Division	36.0	1.0	37.0
Market Access Division	19.0	1.0	20.0
Office of Internal Oversight	3.0		3.0
Office of the Director-General	13.8	2.0	15.8
Rules Division	37.6	1.0	38.6
Trade and Environment Division	17.1	1.0	18.1
Trade in Services and Investment Division	14.1	1.0	15.1
Trade Policies Review Division	48.2	1.0	49.2
WTO Delivery Unit	2.0		2.0
Total	619.5	26.0	645.5

*Includes posts not yet filled. Figures in decimals indicate staff members who work a percentage of the working week (e.g. 80 per cent).